

Projekt

z dnia 11 lipca 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W KROŚNIE ODRZAŃSKIM**

z dnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Lokalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji
w Gminie Krosno Odrzańskie na lata 2025-2027**

Na podstawie art. 6 ust. 1, art. 18 ust. 1 i ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572, 1907 i 1940), art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 21 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, 858, 1572, 1044 oraz z 2025 r. poz. 620) oraz uchwały Nr 135 Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) (M. P. z 2022 r. poz. 767) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie na lata 2025-2027, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Radosław Sujak



**LOKALNY PLAN ROZWOJU USŁUG
SPOŁECZNYCH
I DEINSTYTUCJONALIZACJI W GMINIE
KROSNO ODRZAŃSKIE
NA LATA 2025-2027**

**WRAZ Z DIAGNOZĄ POTRZEB I POTENCJAŁU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ
W ZAKRESIE REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH**



Spis treści

Wykaz skrótów	4
Wprowadzenie.....	5
Charakterystyka Gminy Krosno Odrzańskie	8
Informacje ogólne i położenie	8
Demografia.....	9
Rynek pracy.....	11
Sytuacja mieszkaniowa.....	13
Oświata i wychowanie	14
Opieka zdrowotna i bezpieczeństwo	17
Działania organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej.....	18
Kultura, sport i rekreacja.....	23
Środowisko przyrodnicze	25
Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie realizacji usług społecznych	26
Analiza zasobów pomocy społecznej	26
Polityka prorodzinna, wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej.....	26
Przeciwdziałanie przemocy domowej	32
Promocja i ochrona zdrowia.....	36
Wspieranie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.....	41
Edukacja publiczna.....	45
Przeciwdziałanie bezrobociu i reintegracja zawodowa	49
Przeciwdziałanie ubóstwu i reintegracja społeczna	51
Kultura, kultura fizyczna i turystyka	54
Aktywność obywatelska	55
Potrzeby w zakresie usług społecznych w opinii mieszkańców Gminy	57
Struktura badanej próby	57
Wyniki badania.....	59



Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie

Potrzeby w zakresie usług społecznych w opinii przedstawicieli samorządu lokalnego, oświaty, pracowników instytucjonalnych oraz mieszkańców Gminy.....	81
Wnioski	91
Rekomendacje.....	96
Część programowa.....	99
Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych w Gminie Krosno Odrzańskie.....	99
Zakładane rezultaty realizacji Planu	112
Ramy finansowe i źródła finansowania	113
System wdrażania	114
Monitoring i ewaluacja.....	115
Podsumowanie	120
Bibliografia	122
Spis rycin, tabel i wykresów	123
Spis rycin	123
Spis tabel.....	123
Spis wykresów	124



Wykaz skrótów

- AOON** – Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami
BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
BP – Biblioteka Publiczna
CAL – Centrum Aktywności Lokalnej
CAK – Centrum Artystyczno-Kulturalne „Zamek”
DPS – Dom Pomocy Społecznej
GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
KDR – Karta Dużej Rodziny
KGW – Koła Gospodyń Wiejskich
KPP – Komenda Powiatowa Policji
LGD – Lokalna Grupa Działania
NGO – organizacje pozarządowe
NK – procedura „Niebieskie Karty”
OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej
OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej
OSiR – Ośrodek Sportu i Rekreacji
OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
OZPS – Ocena zasobów pomocy społecznej
PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
POZ – Podstawowa opieka zdrowotna
PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
PUP – Powiatowy Urząd Pracy
PWD – Placówka wsparcia dziennego
SM – Straż Miejska
UM – Urząd Miasta w Krośnie Odrzańskim
UTW – Uniwersytet Trzeciego Wieku
WTZ – Warsztaty Terapii Zajęciowej
ZI – Zespół Interdyscyplinarny



Wprowadzenie

Proces deinstytucjonalizacji jest jednym z kluczowych kierunków rozwoju nowoczesnej polityki społecznej, ukierunkowanej na zapewnienie każdej osobie prawa do życia w społeczności lokalnej, z dostępem do wsparcia odpowiadającego jej indywidualnym potrzebom.

Celem deinstytucjonalizacji nie jest jedynie zamykanie placówek całodobowych, lecz przede wszystkim przekształcenie systemu opieki i wsparcia społecznego w taki sposób, aby był on bardziej zindywidualizowany, elastyczny, partycypacyjny i dostępny lokalnie.

Lokalny plan deinstytucjonalizacji stanowi odpowiedź na wyzwania wynikające zarówno z krajowych dokumentów strategicznych, jak i międzynarodowych zobowiązań. W szczególności odnosi się do priorytetów określonych w kluczowych dokumentach strategicznych, wyznaczających kierunki rozwoju usług społecznych w Polsce w perspektywie najbliższych lat.

Jednym z najważniejszych dokumentów wyższego rzędu jest „Strategia Rozwoju Usług Społecznych – polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)”, która wskazuje potrzebę przejścia z modelu instytucjonalnego na środowiskowy w zakresie świadczenia usług społecznych. Dokument ten kładzie nacisk na wzmacnianie lokalnych społeczności, rozwój usług dostosowanych do indywidualnych potrzeb oraz wspieranie osób w miejscu ich zamieszkania.

„Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” podkreśla konieczność budowania państwa przyjaznego obywatelowi, w tym poprzez rozwój nowoczesnych usług społecznych, które będą dostępne i efektywne. Wskazuje również na potrzebę przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i terytorialnemu.

Kolejnym ważnym dokumentem jest „Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030”, która wyznacza kierunki działań na rzecz włączenia społecznego tej grupy. Strategia zakłada rozwój usług opartych o indywidualne potrzeby, dostępność przestrzeni publicznej i usług, a także promowanie niezależnego życia poprzez deinstytucjonalizację wsparcia.

„Strategia Demograficzna 2040” identyfikuje kluczowe wyzwania związane z procesem starzenia się społeczeństwa oraz spadkiem liczby urodzeń. W dokumencie podkreśla się znaczenie wzmacniania rodzin, rozwijania lokalnych usług dla osób starszych oraz tworzenia warunków sprzyjających aktywnemu i godnemu starzeniu się.



Na poziomie regionalnym Lokalny plan deinstytucjonalizacji odnosi się do założeń „Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Lubuskiego na lata 2023–2026”, który wskazuje konkretne kierunki wsparcia w zakresie rozwijania usług społecznych na poziomie lokalnym. Plan ten promuje model opieki środowiskowej, wspiera rozwój partnerstw lokalnych, mieszkań wspomaganych oraz usług skierowanych do osób zależnych i ich opiekunów.

Wprowadzenie kompleksowego i długotrwałego Planu deinstytucjonalizacji jest niezbędne, aby zagwarantować wszystkim osobom – niezależnie od wieku, stanu zdrowia czy sytuacji życiowej – prawo do życia wśród innych, aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz korzystania z usług, które umożliwią im niezależność, bezpieczeństwo i godność.

Niniejszy dokument określa założenia, cele, kierunki działań oraz mechanizmy wdrożeniowe niezbędne do przekształcenia systemu wsparcia z modelu instytucjonalnego na model środowiskowy. Plan uwzględnia lokalny kontekst społeczny i demograficzny, identyfikuje potrzeby mieszkańców oraz analizuje zasoby i bariery wpływające na skuteczność procesu transformacji.

Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie na lata 2025-2027 został opracowany w oparciu o podejście łączące analizę danych zastanych, diagnozę lokalnych uwarunkowań oraz partycypacyjny proces konsultacji społecznych. Przyjęta metodologia pozwoliła na kompleksowe ujęcie tematu, z uwzględnieniem zarówno ram strategicznych, prawnych, jak i realnych potrzeb mieszkańców oraz lokalnych zasobów.

Pierwszym etapem prac było zebranie i analiza danych zastanych, obejmujących przegląd obowiązujących dokumentów strategicznych i regulacji prawnych, a także analiza dostępnych danych statystycznych pochodzących z ogólnodostępnych baz danych oraz tych będących w posiadaniu samorządu lokalnego. Analizie poddano dane za lata 2022-2024, aby uzyskać jak najbardziej aktualny obraz sytuacji – wyjątek stanowią statystyki pochodzące z Bazy Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, gdyż na dzień opracowywania dokumentu dane za rok 2024 w większości obszarów nie były jeszcze dostępne.

Następnie przeprowadzono badanie ankietowe oraz wywiady, których celem było m.in. poznanie opinii mieszkańców Gminy Krosno Odrzańskie na temat funkcjonujących na jej terenie instytucji wsparcia oraz usług środowiskowych. W toku diagnozy podjęto również próbę zidentyfikowania kluczowych potencjałów i potrzeb w zakresie usług społecznych.



Zgromadzone informacje zostały poddane analizie SWOT, co pozwoliło na określenie mocnych i słabych stron istniejącego systemu oraz identyfikację szans i zagrożeń związanych z procesem transformacji. W wyniku analizy wyznaczono obszary wsparcia, cele, przypisano im działania, a także kryteria ich wdrażania.

Integralnym elementem opracowania Planu były konsultacje społeczne. Gotowy projekt dokumentu został poddany konsultacjom z przedstawicielami instytucji samorządowych, organizacji pozarządowych, instytucji oświatowych oraz z mieszkańcami Gminy. Proces konsultacyjny obejmował zbieranie uwag, opinii i propozycji zmian zgłaszanych zarówno podczas spotkań, jak i w formie pisemnej. Celem konsultacji było zapewnienie transparentności działań, włączenie interesariuszy w proces współtworzenia dokumentu oraz dostosowanie jego zapisów do realnych potrzeb społeczności lokalnej. Uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji zostały przeanalizowane, a zasadne sugestie uwzględniono w ostatecznej wersji Planu, co przyczyniło się do zwiększenia jego użyteczności, akceptacji społecznej oraz zgodności z lokalnym kontekstem.



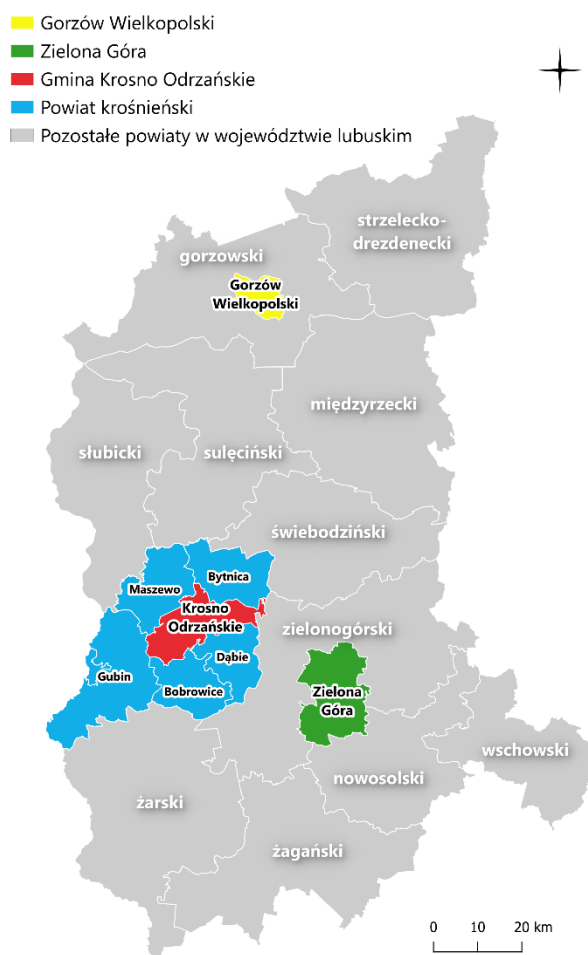
Charakterystyka Gminy Krosno Odrzańskie

Informacje ogólne i położenie

Krosno Odrzańskie jest gminą miejsko-wiejską znajdującą się w centralnej części województwa lubuskiego, w powiecie krośnieńskim. Jej administracyjną siedzibą jest miejscowość Krosno Odrzańskie. Gmina graniczy z pięcioma gminami powiatu krośnieńskiego: gminą Gubin (od zachodu), gminami Bobrowice i Dąbie (od południa), gminami Maszewo i Bytnica (od północy), od wschodu sąsiaduje z gminą wchodzącą w skład powiatu zielonogórskiego – Czerwieńsk.

W skład Gminy wchodzi 19 sołectw: Bielów, Brzózka, Chojna, Chyże, Czarnowo, Czetowice, Gostchorze, Kamień, Łochowice, Marcinowice, Nowy Raduszec, Osiecznica, Radnica, Retno, Sarbia, Stary Raduszec, Strumienno, Szklarka Radnicka oraz Wężyska. Powierzchnia Gminy Krosno Odrzańskie wynosi 211,5 km² co stanowi około 15,2% powierzchni powiatu.

Rycina 1. Lokalizacja Gminy Krosno Odrzańskie na tle powiatu krośnieńskiego oraz województwa lubuskiego



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Główny układ komunikacyjny Gminy tworzą: droga krajowa nr 29, prowadząca od Połupina do granicy z Niemcami, oraz droga krajowa nr 32, przebiegająca między Stęszewem a zachodnią granicą kraju. Przez teren gminy przebiegają również drogi wojewódzkie: nr 276, łącząca Krosno Odrzańskie ze Świebodzinem, oraz nr 278, przebiegająca przez powiaty krośnieński, zielonogórski, nowosolski i wschowski. Gmina Krosno Odrzańskie jest położona w odległości około 36 km od Zielonej Góry i około 100 km od Gorzowa Wielkopolskiego.

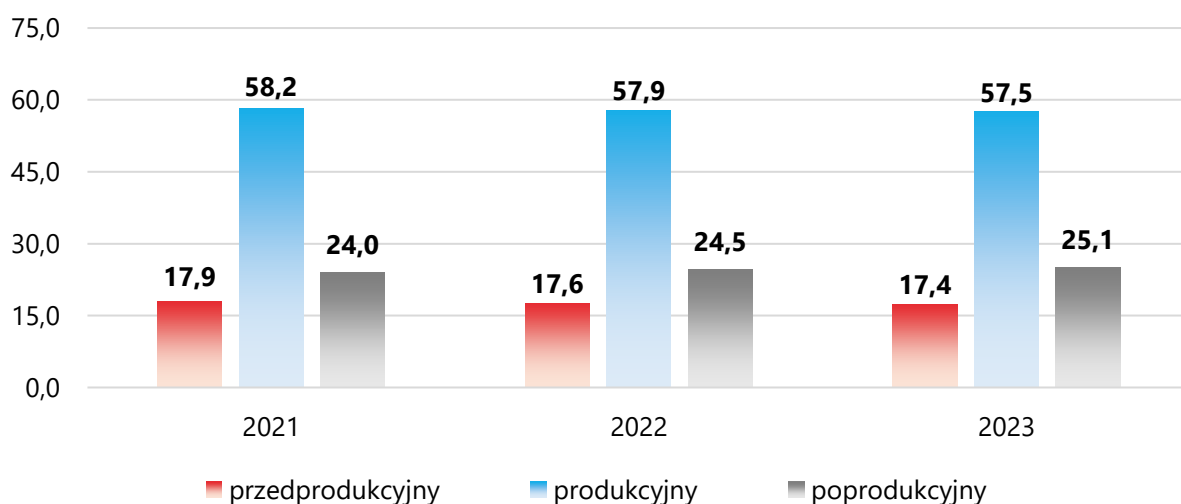


Demografia

Demografia jest jednym z kluczowych czynników wpływających na rozwój jednostki terytorialnej. W 2023 roku Gmina Krosno Odrzańskie liczyła 16 942 mieszkańców, co przekładało się na gęstość zaludnienia wynoszącą 80 osób na kilometr kwadratowy. W strukturze ludności udział kobiet wynosił 51,4% (8 713 osób), a mężczyzn 48,6% (8 229 osób). W porównaniu do 2021 roku liczba mieszkańców zmniejszyła się o 326 osób. Dodatkowo zaobserwowano zmiany w podziale ludności według grup ekonomicznych:

- zmniejszył się udział osób w wieku 17 lat i mniej, czyli mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, tj. z 17,9% w 2021 roku do 17,4% w 2023 roku,
- zmniejszył się również udział osób w wieku produkcyjnym – w 2021 roku było to 58,2%, a w 2023 roku – 57,5%,
- wzrósł udział osób w wieku poprodukcyjnym, tj. dla mężczyzn – 65 lat i więcej, dla kobiet – 60 lat i więcej, gdyż w 2021 roku wynosił 24,0%, natomiast w 2023 roku było to już 25,1%. Obrazuje to wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 1. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Krosno Odrzańskie w latach 2021-2023



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Proces starzenia się społeczeństwa w Gminie Krosno Odrzańskie potwierdza wzrost współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi, czyli stosunku liczby mieszkańców w wieku 65 lat i więcej do liczby osób w wieku produkcyjnym. W 2023 roku wskaźnik ten wyniósł 34,0%, co jest wartością wyższą niż w powiecie krośnieńskim (30,5%) oraz województwie lubuskim (31,4%). W analizowanym okresie wskaźnik wzrósł o 2,9 punktów procentowych, wskazując na szybsze tempo starzenia się społeczeństwa w Gminie w porównaniu do innych jednostek.



Tabela 1. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2021-2023 [%]

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Gmina Krosno Odrzańskie	31,1	32,8	34,0
Powiat krośnieński	28,1	29,3	30,5
Województwo lubuskie	28,8	30,1	31,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Współczynnik przyrostu naturalnego to stosunek różnicy między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów do średniej liczby ludności Gminy, wyrażony w promilach (‰). W Gminie Krosno Odrzańskie od kilku lat obserwuje się ujemny przyrost naturalny. W 2021 roku wartość tego wskaźnika wyniosła -7,17‰, a w 2023 roku poprawiła się do -4,93‰. W 2021 roku sytuacja demograficzna Gminy była mniej korzystna niż w powiecie krośnieńskim i województwie lubuskim. W 2022 roku nastąpiła poprawa i wskaźnik przyrostu naturalnego w Gminie przyjmował korzystniejsze wartości niż w porównywanych jednostkach. Natomiast w 2023 roku wartość wskaźnika w Gminie była lepsza niż w powiecie krośnieńskim, ale nadal pozostawała mniej korzystna niż średnia dla całego województwa. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 2. Współczynnik przyrostu naturalnego na 1 000 ludności w latach 2021-2023 [%]

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Gmina Krosno Odrzańskie	-7,17	-3,96	-4,93
Powiat krośnieński	-6,80	-4,92	-5,50
Województwo lubuskie	-5,97	-4,65	-4,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Jednym z problemów Gminy Krosno Odrzańskie jest odpływ mieszkańców – saldo migracji ogółem na 1 000 mieszkańców utrzymywało się na ujemnym poziomie w latach 2021–2023 i w 2023 roku wyniosło ostatecznie -4,23‰. Przyczyną takiego stanu może być m.in. większa dostępność miejsc pracy w większych miastach oraz za granicą. Dla porównania, w 2023 roku saldo migracji w powiecie krośnieńskim wyniosło -1,93‰, a w województwie lubuskim -0,64‰. Jest to zatem zjawisko bardziej nasilone w Gminie niż w jednostkach wyższego rzędu, co może wskazywać na ograniczoną atrakcyjność osiedleńczą tego obszaru.

Tabela 3. Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w latach 2021-2023 [%]

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Gmina Krosno Odrzańskie	-2,72	-5,88	-4,23
Powiat krośnieński	-2,14	-2,46	-1,93
Województwo lubuskie	-0,97	-0,78	-0,64

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

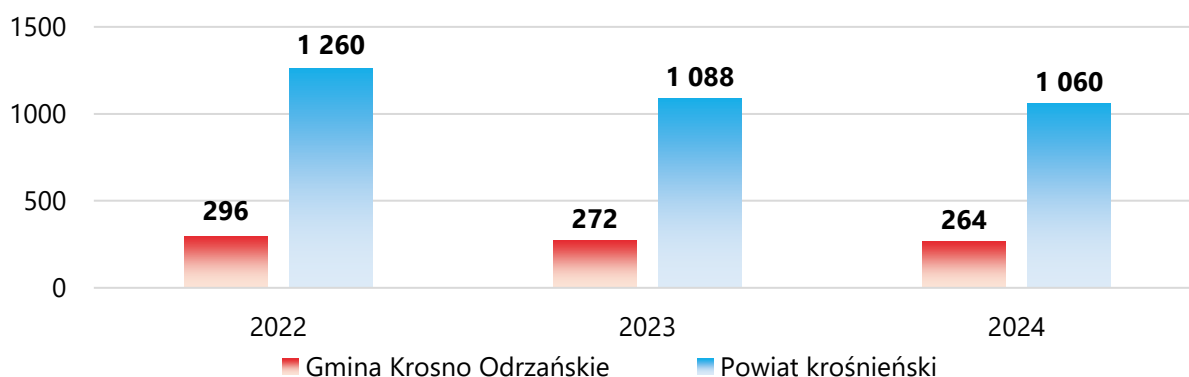


Podsumowując sytuację demograficzną w Gminie Krosno Odrzańskie, można zauważyć, że obserwowane zmiany — zarówno spadek liczby mieszkańców, jak i zmniejszenie się liczby urodzeń — wpisują się w szeroki, ogólnopolski i europejski trend. Stanowi to poważne wyzwanie dla lokalnych władz, które w nadchodzących latach powinny skupić swoje działania na tworzeniu sprzyjających warunków życia dla mieszkańców, prowadzeniu aktywnej polityki społecznej oraz kontynuacji inicjatyw mających na celu rozwój lokalnego rynku pracy i kapitału ludzkiego.

Rynek pracy

Na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Krośnie Odrzańskim można zauważyć wyraźny spadek liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w ciągu ostatnich trzech lat. W 2022 roku liczba ta wyniosła 296 osób, w tym 176 kobiet oraz 120 mężczyzn. W 2023 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszyła się do 272 osób, z czego 150 stanowiły kobiety, a 122 mężczyźni. W 2024 roku obserwowano dalszy spadek liczby bezrobotnych do 264 osób, wśród których znalazło się 147 kobiet i 117 mężczyzn. W analizowanym okresie nie odnotowano znaczących różnic między liczbą bezrobotnych kobiet i mężczyzn, niemniej jednak każdorazowo to kobiety stanowiły przeważającą grupę.

Wykres 2. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Krosno Odrzańskie na tle powiatu krośnieńskiego w latach 2022-2024



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Krośnie Odrzańskim.

Zjawisko długotrwałego bezrobocia stanowi jeden z poważniejszych problemów lokalnego rynku pracy, ponieważ odsetek osób pozostających bez zatrudnienia przez dłuższy czas pozwala lepiej ocenić skalę wyzwania. Długotrwałe bezrobocie definiuje się jako sytuację, gdy osoba pozostaje zarejestrowana jako bezrobotna nieprzerwanie przez co najmniej 12 miesięcy. W tej grupie często znajdują się osoby o niskich kwalifikacjach, niewielkim doświadczeniu zawodowym, a także te, które z różnych przyczyn mają utrudniony dostęp do rynku pracy — na przykład osoby starsze, niepełnosprawne lub z długą przerwą w zatrudnieniu.



W 2024 roku liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców Gminy Krosno Odrzańskie wyniosła 64 osoby, co stanowiło 24,2% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy. W latach 2022–2024 udział ten wahał się w przedziale od 21,7% do 30,7%. Dla porównania w 2024 roku odsetek długotrwale bezrobotnych w całym powiecie krośnieńskim wynosił 31,1%, co wskazuje na nieco korzystniejszą sytuację Gminy w porównaniu do powiatu.

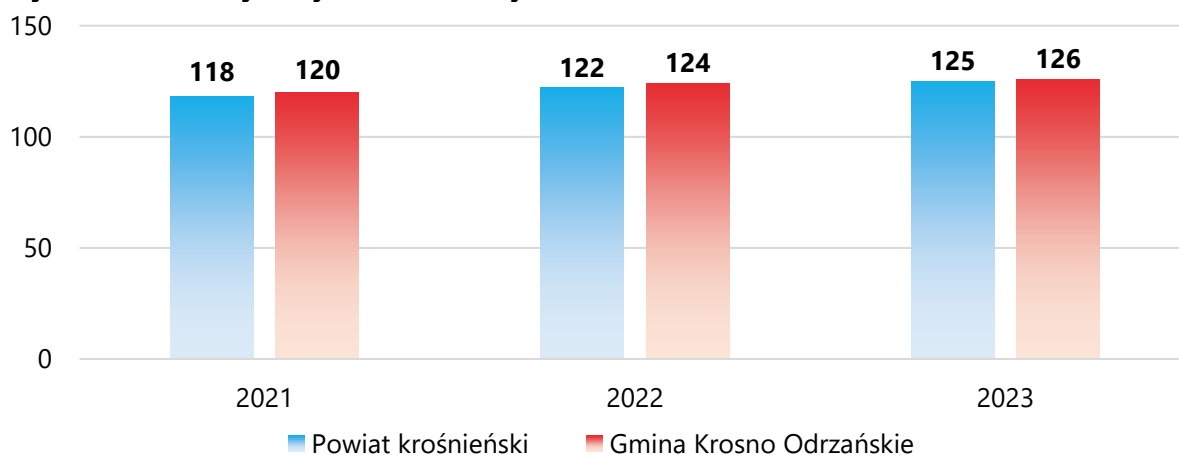
Tabela 4. Liczb długotrwale bezrobotnych mieszkańców i ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Krośnie Odrzańskim w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Gmina Krosno Odrzańskie	91	59	64
Udział [%]	30,7	21,7	24,2
Powiat krośnieński	434	345	330
Udział [%]	34,4	31,7	31,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Gmina Krosno Odrzańskie wyróżnia się wysokim wskaźnikiem przedsiębiorczości, mierzonym liczbą podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców. W analizowanym okresie wskaźnik ten konsekwentnie utrzymywał się na wyższym poziomie niż w przypadku średniej dla całego powiatu krośnieńskiego.

Wykres 3. Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 000 ludności w latach 2021-2023

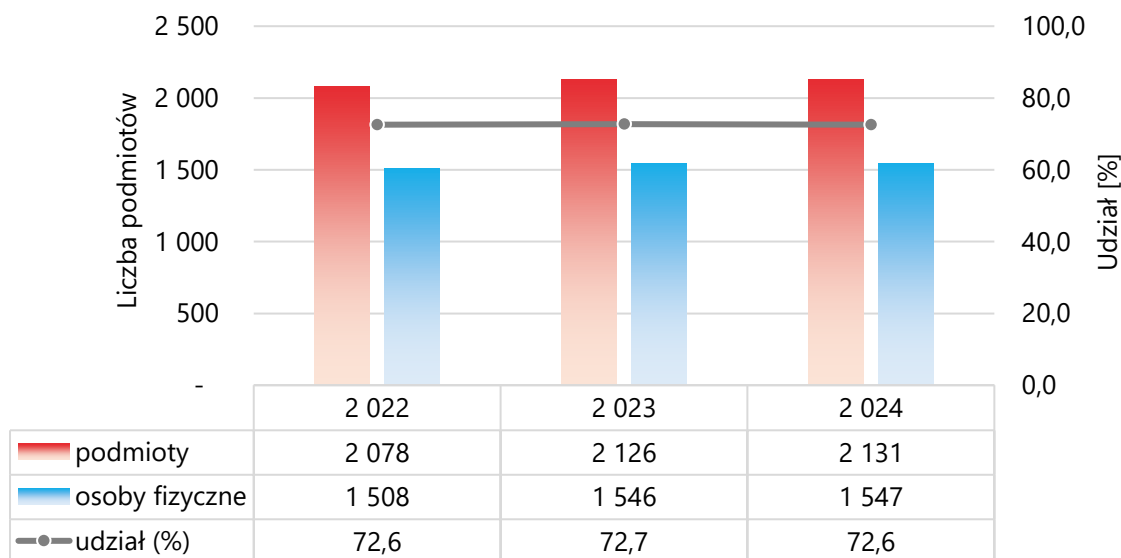


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W Gminie Krosno Odrzańskie w roku 2024 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 2 131 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 72,6% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na przestrzeni ostatnich trzech lat zauważyć można wzrost w zakresie liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON, z kolei udział osób fizycznych w łącznej liczbie podmiotów utrzymywał się na stałym poziomie. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejny wykres.



Wykres 4. Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON, liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz ich udział w ogóle zarejestrowanych podmiotów w Gminie Krosno Odrzańskie w latach 2022-2024



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Do kluczowych wyzwań gospodarczych Gminy Krosno Odrzańskie zalicza się migrację młodych, wykwalifikowanych osób do większych miast lub za granicę, a także proces starzenia się społeczeństwa.

Podsumowując, dalsze wspieranie osób biernych zawodowo, rozwijanie współpracy między lokalnymi władzami, organizacjami pozarządowymi oraz sektorem prywatnym, a także zapewnienie finansowego wsparcia ze środków krajowych i unijnych, może przyczynić się do ożywienia gospodarczego regionu oraz zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców.

Sytuacja mieszkaniowa

Lokale komunalne i socjalne to nieruchomości należące do Gminy, wynajmowane osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, które spełniają określone kryteria dochodowe i mieszkaniowe. Gmina Krosno Odrzańskie dysponuje obecnie 199 lokalami komunalnymi oraz 130 lokalami socjalnymi. W latach 2022–2024 liczba lokali komunalnych znacząco wzrosła, podczas gdy zasób lokali socjalnych uległ zmniejszeniu. Liczba dostępnych mieszkań wspomaganych utrzymywała się na stałym poziomie. Zarządzaniem tymi lokalami i budynkami, wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu Gminy, zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Krośnie Odrzańskim.



Tabela 5. Liczba lokali komunalnych oraz socjalnych w Gminie Krosno Odrzańskie w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
lokale komunalne	138	137	199
lokale socjalne	146	135	130
liczba mieszkań wspomaganych	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy.

Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne w Gminie Krosno Odrzańskie wzrosła z 15 w 2022 roku do 16 w 2024 roku. Średni czas oczekiwania na przydział lokalu wynosi od 12 do 24 miesięcy. Według raportu „Mieszkaniowy zasób gmin w 2024 roku – wyniki wstępne” w porównaniu z rokiem 2023 liczba gospodarstw domowych oczekujących na najem lokali zmniejszyła się o 3,5% w miastach oraz o 4,1% na obszarach wiejskich. Choć wzrost w Gminie Krosno Odrzańskie jest niewielki, stanowi to odchylenie od ogólnokrajowej tendencji spadkowej.

Oświata i wychowanie

W 2024 roku Gmina Krosno Odrzańskie była organem prowadzącym dla pięciu szkół podstawowych: trzech w Krośnie Odrzańskim, jednej w Osiecznicy oraz jednej w Wężyskach. Łączna liczba uczniów uczęszczających do tych placówek wyniosła 1 438 osób. Największą pod względem liczby wychowanków szkołą była SP nr 3 im. Ignacego Łukasiewicza w Krośnie Odrzańskim. Szczegółowe dane dotyczące liczby oddziałów w poszczególnych placówkach oraz średniej liczby uczniów w oddziałach prezentuje poniższa tabela.

Tabela 6. Liczba wychowanków placówek oświatowych w 2024 roku

Wyszczególnienie	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału
SP nr 1 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Krośnie Odrzańskim wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Krośnie Odrzańskim	194	10	19
SP nr 2 im. Jana Kilińskiego w Krośnie Odrzańskim	385	16	24
SP nr 3 im. Ignacego Łukasiewicza w Krośnie Odrzańskim	624	31	20
SP im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Osiecznicy wchodząca w skład Zespołu Edukacyjnego w Osiecznicy	119	8	15
SP im. św. Jadwigi Śląskiej w Wężyskach wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Wężyskach	116	8	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy.



Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie

W obrębie tych placówek znajdują się łącznie 4 sale sportowe, 2 boiska, 5 placów zabaw oraz 75 pracowni przedmiotowych. Najlepiej wyposażone pod tym względem są SP nr 2 im. Jana Kilińskiego w Krośnie Odrzańskim oraz SP im. św. Jadwigi Śląskiej w Wężyskach.

Tabela 7. Infrastruktura placówek oświatowych w 2024 roku

Wyszczególnienie	sale sportowe	boiska	place zabaw	pracownie przedmiotowe
SP nr 1 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Krośnie Odrzańskim wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Krośnie Odrzańskim	0	0	1	10
SP nr 2 im. Jana Kilińskiego w Krośnie Odrzańskim	1	1	1	15
SP nr 3 im. Ignacego Łukasiewicza w Krośnie Odrzańskim	1	0	1	30
SP im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Osiecznicy wchodząca w skład Zespołu Edukacyjnego w Osiecznicy	1	0	1	8
SP im. św. Jadwigi Śląskiej w Wężyskach wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Wężyskach	1	1	1	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy.

Za wychowanie przedszkolne na terenie Gminy Krosno Odrzańskie odpowiedzialnych jest 7 przedszkoli samorządowych, które w 2024 roku posiadały łącznie 27 oddziałów. Opieką objęto wówczas 593 dzieci, co jest najmniejszą liczbą na przestrzeni ostatnich trzech lat. Gmina dysponuje wystarczającą liczbą miejsc w przedszkolach, czego dowodem jest brak dzieci oczekujących na liście rezerwowej. Oznacza to, że system przedszkolny dostosowany jest do potrzeb lokalnej społeczności.

Tabela 8. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie Gminy Krosno Odrzańskie w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba przedszkoli	7	7	7
Liczba uczniów	621	630	593
Liczba dzieci oczekujących na liście rezerwowej	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy.



Na terenie Gminy Krosno Odrzańskie działają dwa żłobki, które zapewniają opiekę nad dziećmi do lat 3. W 2024 roku funkcjonowały one w ramach łącznie czterech oddziałów, do których uczęszczało 96 dzieci. Należy zwrócić uwagę na fakt, że na liście rezerwowej znajdowało się jeszcze 64 dzieci, co wskazuje na niewystarczającą liczbę miejsc w stosunku do potrzeb mieszkańców.

Burmistrz Gminy Krosno Odrzańskie przyznaje stypendia szkolne o charakterze socjalnym. W 2024 roku wsparcie to otrzymało 16 uczniów, a łączna kwota przyznanych stypendiów wyniosła 24 708,48 zł. W ostatnich latach zarówno liczba przyznawanych stypendiów, jak i przeznaczane na nie środki systematycznie malały, co ilustruje kolejna tabela.

Tabela 9. Wsparcie stypendialne uczniów z terenu Gminy Krosno Odrzańskie w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba uczniów objętych wsparciem	34	31	16
Kwota przyznanych stypendiów [zł]	38 664,89 zł	30 282,18 zł	24 708,48 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy.

Oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych na terenie Gminy Krosno Odrzańskie jest zróżnicowana i dobrze odpowiada na potrzeby uczniów w różnych grupach wiekowych. We wszystkich placówkach dostępne są zajęcia rozwijające kompetencje kluczowe, w szczególności z zakresu języka angielskiego, języka polskiego oraz matematyki. Szkoły oferują także zajęcia muzyczne, teatralne, plastyczne, wokально-taneczne czy szachowe, co pozwala dzieciom rozwijać zainteresowania artystyczne i społeczne. W części szkół prowadzone są również zajęcia z fizyki, biologii oraz robotyki, co stanowi przykład wprowadzania nowoczesnych form edukacji w zakresie nauk ścisłych i technologii. Warto podkreślić, że niektóre placówki oferują także zajęcia ogólnorozwojowe dla najmłodszych uczniów oraz zajęcia wspierające lokalną tożsamość, takie jak koło historii regionalnej. Różnorodność oferty wskazuje na wysoki poziom zaangażowania szkół w rozwój uczniów i indywidualizację procesu nauczania. Jednocześnie można zauważyć, że dostęp do bardziej specjalistycznych zajęć, takich jak robotyka czy szachy, nie jest równomierny w każdej placówce, co może stanowić punkt wyjścia do dalszego rozwoju oferty edukacyjnej w kierunku wyrównywania szans w całej Gminie.

Istotnym elementem organizacji edukacji, zwłaszcza na obszarach wiejskich, gdzie uczniowie mieszkają w znacznej odległości od placówek, jest dowóz dzieci do szkół. W 2024 roku wsparciem tym objęto 363 uczniów z terenu Gminy, co stanowiło 25,2% wszystkich dzieci uczęszczających do tamtejszych placówek oświatowych. W latach poprzednich udział ten utrzymywał się na nieco wyższym poziomie. Szczegółowe dane w tym zakresie zawarto w kolejnej tabeli.



Tabela 10. Dowóz dzieci z terenu Gminy Krosno Odrzańskie do szkół w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba uczniów objętych wsparciem	383	390	363
Udział [%]	27,0	29,3	25,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy.

Opieka zdrowotna i bezpieczeństwo

Dostęp do opieki zdrowotnej stanowi jeden z kluczowych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców Gminy. Odpowiednio rozwinięta infrastruktura medyczna bezpośrednio przekłada się na poprawę stanu zdrowia lokalnej społeczności.

Na terenie Gminy Krosno Odrzańskie funkcjonuje jedna publiczna placówka zdrowotna oferująca zarówno podstawową, jak i specjalistyczną opiekę medyczną. Dodatkowo działa tam łącznie pięć niepublicznych placówek zdrowotnych, które również zapewniają szeroki zakres usług lekarskich, obejmujących praktykę ogólną i specjalistyczną.

W Gminie znajduje się pięć aptek, które systematycznie obsługują mieszkańców. W zakresie profilaktyki zdrowotnej realizowane są programy takie jak bezpłatne badania mammograficzne, badania w kierunku osteoporozy oraz ogólnopolski program profilaktyki czerniaka, które mają na celu wczesne wykrywanie chorób i promocję zdrowego stylu życia.

Bezpieczeństwo mieszkańców stanowi fundament jakości życia w każdej społeczności lokalnej. Na terenie Gminy Krosno Odrzańskie porządek i bezpieczeństwo publiczne zapewniają funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji oraz Straży Miejskiej. Ponadto ważną funkcję w tym zakresie pełni również monitoring miejski, zainstalowany w strategicznych punktach w Gminie, w tym na ul. Ariańskiej, w Parku Tysiąclecia, przy promenadzie oraz w porcie. Nie tylko ogranicza ryzyko występowania incydentów, ale także wspiera działania służb porządkowych oraz wzmacnia społeczne poczucie porządku i kontroli. Jego dalszy rozwój może przyczynić się do jeszcze większego bezpieczeństwa mieszkańców i osób odwiedzających Gminę.

Ochronę przeciwpożarową i przeciwpowodziową realizuje Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej wraz z pięcioma jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP), z których dwie są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

W latach 2022–2024 liczba interwencji związanych z zagrożeniami pożarowymi podejmowanych przez OSP zmniejszyła się, co może świadczyć o skuteczności działań edukacyjnych i informacyjnych oraz o poprawie nawyków mieszkańców, takich jak



Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie

rzadsze wypalanie traw czy lepsza kontrola przewodów kominowych. Jednocześnie w tym samym okresie wzrosła liczba wyjazdów związanych z innymi zagrożeniami.

Tabela 11. Wyjazdy OSP z terenu Gminy Krosno Odrzańskie w latach 2022-2024

Wyszczególnienie		2022	2023	2024
OSP Wężyska	Pożar	42	27	27
	Inne	28	19	34
OSP Radnica	Pożar	46	16	15
	Inne	22	8	43
OSP Czarnowo	Pożar	14	6	4
	Inne	28	11	35
OSP Gostchorze	Pożar	13	6	7
	Inne	13	11	24
OSP Osiecznica	Pożar	41	20	18
	Inne	11	30	61

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Gminy.

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym realizacja zadań związanych z porządkiem publicznym, bezpieczeństwem obywateli oraz ochroną przeciwpożarową i przeciwpowodziową, jest regulowane przez Ustawę o samorządzie gminnym. Ustawa ta określa te działania jako obowiązkowe zadania własne gminy.

Działania organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej

Organizacjami pozarządowymi nazywamy wszystkie podmioty, które nie są organami ani jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej lub samorządowej) oraz których działalność nie ma na celu osiągnięcia zysku. W 2024 roku na terenie Gminy Krosno Odrzańskie działało 77 takich organizacji, wśród których znalazły się m.in. OSP, kluby sportowe zajmujące się wspieraniem i promowaniem kultury fizycznej i sportu, a także m.in.:

- **Towarzystwo Miłośników Ziemi Krośnieńskiej Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne** – promuje historię, kulturę i tradycje regionu oraz organizuje wydarzenia kulturalne,
- **Oddział Wojskowy Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Krośnie Odrzańskim** – podejmuje inicjatywy na rzecz promowania i rozwoju kultury fizycznej, rekreacji, turystyki i krajoznawstwa,
- **Oddział Zielonogórski PTTK Krośnieńskie Koło PTTK „Wędrowiec”** – realizujący działania w zakresie kultury fizycznej, rekreacji, turystyki i krajoznawstwa,
- **Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów** – prowadzi działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym,



- **Związek Sybiraków** – realizujący działania w zakresie podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości obywatelskiej i kulturowej,
- **Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych SKARPA** – prowadzące działalność wspomagającą rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- **Stowarzyszenie „PRZYSTAŃ” w Krośnie Odrzańskim** – realizujące inicjatywy na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, a także rodzin zastępczych,
- **Krośnieńskie Stowarzyszenie Gier Umysłowych „Tęcza”** – wspierające kulturę fizyczną i sport,
- **Krośnieński Uniwersytet Trzeciego Wieku** – odpowiadające m.in. za podejmowanie i rozwijanie inicjatyw społecznych, w tym naukowych, oświatowych, kulturalnych, charytatywnych, opiekuńczych, ekologicznych, a także dotyczących rehabilitacji osób starszych oraz z niepełnosprawnościami,
- **Lokalna Grupa Działania „Zielone Światło”** – realizuje działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, upowszechniania i rozwijania kultury regionalnej, a także ochrony i promocji zdrowia,
- **Stowarzyszenie Kilińszczaków** – odpowiada za podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości obywatelskiej i kulturowej,
- **Stowarzyszenie Pracowników i Przyjaciół Warsztatów Terapii Zajęciowej „SYNERGIA”** – zajmuje się promowaniem warsztatów terapii zajęciowej poprzez upowszechnianie wiedzy z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz wspieranie i aktywizację osób z niepełnosprawnościami,
- **Gminne Koło Stowarzyszenia Sołtysów** – działające przede wszystkim w zakresie wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, integracji społecznej i poprawy warunków życia. Ponadto reprezentuje i broni wspólnych interesów sołtysów i samorządów mieszkańców obszarów wiejskich,
- **Stowarzyszenie Sołtysów Powiatu Krośnieńskiego** – wspomagające rozwój społeczności lokalnych, demokracji, świadomości społecznej i obywatelskiej.
- **Stowarzyszenie Klub 5** – wspierające ekologię, ochronę zwierząt oraz dziedzictwa przyrodniczego,
- **Klaster Turystyki Historycznej Cluster für Geschichtstourismus** – działający w obszarze kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego.



Jedną z najstarszych i najbardziej rozpoznawalnych form aktywności społecznej na terenach wiejskich są Koła Gospodyń Wiejskich (KGW). Ich działalność odgrywa ważną rolę w integracji lokalnych społeczności, pielęgnowaniu tradycji oraz wspieraniu rozwoju kultury i przedsiębiorczości. W 2024 roku na terenie Gminy Krosno Odrzańskie działało 6 KGW, w tym:

- KGW Jezioranki Szklarka Radnicka,
- KGW w Czetowicach „Nad Rozlewiskiem”,
- KGW w Łochowicach,
- KGW w Bielowie „Dolina Bieli”,
- Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich „Czarnowo”,
- Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich w Marcinowicach¹.

Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi opiera się na corocznym Programie współpracy Gminy Krosno Odrzańskie z NGO oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. W 2025 roku wśród priorytetowych zadań tej współpracy znalazły się działania w zakresie:

- wspieranie amatorskiego ruchu artystycznego, twórczości ludowej, twórczości dzieci i młodzieży,
- ochrona unikalnych i zanikających umiejętności artystycznych, ich warsztatów i pracowni,
- prezentacja dorobku artystycznego lokalnych stowarzyszeń kulturalnych i artystycznych,
- organizacja festiwali, konkursów, przeglądów, warsztatów, spotkań, plenerów, koncertów, wystaw historycznych i muzealnych, mających istotne znaczenie dla lokalnej społeczności,
- upowszechnianie promocji i popularyzacji w kraju i za granicą lokalnej twórczości i wykonawstwa artystycznego,
- wydawanie niekomercyjnych publikacji,
- wspieranie wszelkich form edukacji dzieci i młodzieży,
- przygotowanie i udział drużyn klubów sportowych do rozgrywek ligowych, zapewnienie kadry szkoleniowej,
- organizacja imprez sportowych, sportowo-rekreacyjnych, treningów dla mieszkańców Gminy Krosno Odrzańskie w szczególności zawodów sportowych, festynów, turniejów, udział sportowych reprezentacji w imprezach i zawodach sportowych,
- organizacja szkolenia dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo,

¹ Krajowy Rejestr Kół Gospodyń Wiejskich (<https://krkgw.arimr.gov.pl/>)



Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie

- realizacja zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (...),
- szkolenia dla nauczycieli i młodzieży szkolnej w zakresie udzielania pierwszej pomocy oraz bezpieczeństwa w ruchu drogowym,
- promocja zdrowego stylu życia wśród lokalnej społeczności, organizacja imprez z zakresu turystyki kwalifikowanej oraz imprez o charakterze ekologicznym, rekreacyjno-sportowym, mających na celu promocję zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży szkolnej,
- promocja honorowego krwiodawstwa wśród mieszkańców Gminy Krosno Odrzańskie,
- prowadzenie Centrum Aktywności Lokalnej,
- organizacja imprez charytatywnych dla mieszkańców Gminy Krosno Odrzańskie, których celem jest udzielanie pomocy długotrwale lub ciężko chorym osobom i ich rodzinom,
- organizacja imprez turystycznych i krajoznawczych,
- rozwój infrastruktury turystycznej,
- wspieranie inicjatyw mających na celu upowszechnianie, promocję oraz rozwój turystyki i krajoznawstwa w Gminie Krosno Odrzańskie.

Gmina Krosno Odrzańskie aktywnie uczestniczy w licznych strukturach i stowarzyszeniach regionalnych, które wspierają rozwój lokalny, turystykę, współpracę samorządów oraz promocję kultury i gospodarki.

Jednym z kluczowych podmiotów, do których należy Gmina, jest Lokalna Grupa Działania (LGD) „Zielone Światło”. To pozarządowe stowarzyszenie z siedzibą w Krośnie Odrzańskim działa na obszarze pięciu gmin powiatu krośnieńskiego: Bobrowice, Bytnica, Dąbie, Krosno Odrzańskie oraz Maszewo. Celem LGD jest wspieranie zrównoważonego rozwoju lokalnych społeczności poprzez aktywizację mieszkańców, rozwój przedsiębiorczości, ochronę środowiska oraz promocję kultury i zdrowia. Organizacja realizuje swoje zadania m.in. przez opracowywanie i wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju, organizację warsztatów, szkoleń, wydarzeń kulturalnych oraz pozyskiwanie funduszy zewnętrznych, w tym unijnych. Działania te przyczyniają się do poprawy infrastruktury wiejskiej, zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu oraz podniesienia jakości życia mieszkańców.

Ponadto, Gmina Krosno Odrzańskie jest członkiem kilku istotnych zrzeszeń i stowarzyszeń, które wspierają współpracę między samorządami oraz rozwój gospodarczy i społeczny regionu:



- **Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego** – stowarzyszenie działające na rzecz reprezentowania i ochrony interesów gmin, wspierania integracji europejskiej i pozyskiwania funduszy unijnych, pielęgnowania tradycji narodowych i rozwoju świadomości obywatelskiej, promowania kultury lokalnej, rozwoju idei samorządności, wspierania społeczności lokalnych, poprawy jakości usług publicznych oraz integracji członków i wspierania rozwoju społeczno-gospodarczego województwa lubuskiego.
- **Stowarzyszenie Gmin RP Euroregion „Sprewa-Nysa-Bóbr”** – organizacja sprzyjająca współpracy transgranicznej i integracji regionów przygranicznych Polski i Niemiec.
- **Stowarzyszenie na Rzecz Miast i Gmin Nadodrzańskich** – zrzeszenie gmin leżących nad Odrą, promujące rozwój turystyki, ochronę środowiska oraz współpracę społeczną i gospodarczą,
- **Stowarzyszenie „Odra dla turystów”** – inicjatywa koncentrująca się na rozwoju turystyki wodnej i terenowej wzdłuż rzeki Odry, mająca na celu podniesienie atrakcyjności regionu i popularyzację lokalnych walorów przyrodniczych,
- **Krośnieński Związek Powiatowo-Gminny** – organizacja integrująca samorządy powiatu krośnieńskiego, wspierająca wspólne przedsięwzięcia i inicjatywy rozwojowe,
- **Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Zielonej Górze** – instytucja wspierająca działania inspirujące, wspomagające oraz promujące rozwój społeczno-gospodarczy regionu lubuskiego z uwzględnieniem standardów europejskich, ze szczególnym uwzględnieniem sektora małych i średnich przedsiębiorstw poprzez wdrażanie krajowych i europejskich programów pomocowych.
- **Klaster Turystyki Historycznej** – sieć współpracy podmiotów zajmujących się ochroną i promocją dziedzictwa historycznego oraz rozwojem turystyki kulturowej w regionie.

Dzięki członkostwu i aktywnemu uczestnictwu w tych organizacjach, Gmina Krosno Odrzańskie ma możliwość korzystania ze wsparcia merytorycznego i finansowego, rozwijania współpracy międzygminnej, zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej oraz skuteczniejszego realizowania swoich strategicznych celów rozwojowych.



Kultura, sport i rekreacja

Kultura w Gminie Krosno Odrzańskie odgrywa kluczową rolę w jednoczeniu społeczności, rozwijaniu zainteresowań oraz podtrzymywaniu tradycji lokalnych. Centrum Artystyczno-Kulturalne Zamek jest głównym ośrodkiem tych działań, organizując zajęcia i warsztaty dla dzieci i dorosłych oraz różnorodne wydarzenia – koncerty kolędowe, warsztaty wielkanocne i bożonarodzeniowe, konkursy teatralne i plastyczne, a także festiwale i wystawy. Placówka prowadzi także edukacyjne zajęcia promujące dziedzictwo lokalne, a cykliczne imprezy, takie jak „Twórcze Niedziele” czy Piknik – Święto Flagi, angażują społeczność w aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym Gminy. Dzięki temu kultura i tradycje są żywe, a mieszkańcy mają możliwość rozwijania swoich pasji i wspólnego spędzania czasu.

Upowszechnianiem wiedzy i kultury zajmuje się także Mediateka – Biblioteka Publiczna w Krośnie Odrzańskim wraz z filiami w Osiecznicy i Wężyskach. Oferuje ona m.in. konkursy literackie, wydarzenia pn. Mistrz Pięknego Czytania, Poranki z Bajką oraz program Mała Książka – Wielki Człowiek. Organizowane są także Dyskusyjne Kluby Książki dla dzieci i dorosłych, spotkania autorskie, Noc Bibliotek oraz wydarzenia w ramach Tygodnia Bibliotek. Biblioteka prowadzi zajęcia podczas ferii i wakacji, Krośnieńskie Spotkania z Pasjami, seanse filmowe, Narodowe Czytanie oraz prelekcje i lekcje biblioteczne, angażując różne grupy wiekowe i wspierając lokalną społeczność.

Do najciekawszych cyklicznych wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie Gminy Krosno Odrzańskie zalicza się m.in.:

- Konkurs Literacki im. W. Ciecińskiego,
- Noc Bibliotek dla dzieci i dorosłych,
- Koncert Kolędowy,
- Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy,
- Lubuskie Konfrontacje Artystyczne (teatr, recytacja, plastyka),
- Krośnieński Festiwal Smaków Świata,
- Piknik – Święto Flagi z rekordem długości flagi narodowej,
- Noc Muzeów – zwiedzanie z atrakcjami,
- Rybobranie – dni Miasta,
- „Twórcze Niedziele” – cyklicznie raz w miesiącu z okresie letnim,
- Dożynki Gminne,
- Jarmark Bożonarodzeniowy,
- Festiwal Jadwigensiss,
- Wystawy czasowe malarstwa, rzeźby, fotografii itp.



Gmina Krosno Odrzańskie dysponuje bogatą infrastrukturą sportowo-rekreacyjną, której centrum stanowi Ośrodek Sportu i Rekreacji w Krośnie Odrzańskim. Ośrodek oferuje szeroki wachlarz zajęć i aktywności sportowych, m.in. piłkę nożną, siatkówkę, tenis stołowy, sporty walki, szachy, lekkoatletykę, fitness, siłownię, squash, kręgle oraz bilard.

Na terenie Gminy odbywają się również znaczące wydarzenia sportowe, takie jak MTB Kaczmarek Electric, bieg Krośnieńska Dziesiątka, Krośnieńska Liga Halowa (futsal), Krasowski i Dirks Ligi Kręgli oraz Krośnieńska Liga Szachowa.

Gmina może się także poszczycić aktywną działalnością klubów sportowych, które promują różnorodne dyscypliny. Do najważniejszych należą:

- Miejski Klub Sportowy TĘCZA Krosno Odrzańskie,
- Klub Sportowy ODRA,
- Klub Piłki Nożnej TRAMP-KARP Osiecznica,
- Klub Sportowy KRUSZYWO,
- Ludowy Zespół Sportowy POGOŃ Wężyska,
- Ludowy Klub Sportowy CZARNI Czarnowo,
- Siatkarski Klub Sportowy "Tęcza",
- Klub Sportowy Ju Jitsu SATORI Krosno Odrzańskie,
- Jeździecki Klub Sportowy GOSTCHORZE,
- Klub Sportowy CALIPSO,
- Klub Sportowy JAGUAR,
- Lisy Rugby Club Krosno Odrzańskie,
- K. O. Team MTB Krosno Odrzańskie,
- Sportowy Klub Taneczny "A-KWADRAT" Krosno Odrzańskie,
- Uczniowski Klub Sportowy Akademia Piłkarska Falubaz.



Środowisko przyrodnicze

Ochrona środowiska stanowi istotny element jakości życia mieszkańców oraz zrównoważonego rozwoju społeczności lokalnej. Na obszarze Gminy zidentyfikowano liczne formy ochrony przyrody, które świadczą o wysokiej wartości przyrodniczej i krajobrazowej tego terenu. Znajdują się tu dwa parki krajobrazowe: Krzeziński Park Krajobrazowy oraz Gryżyński Park Krajobrazowy, których celem jest zachowanie cennych krajobrazów kulturowych i naturalnych. Obszar Gminy obejmują również obszary chronionego krajobrazu, takie jak „Dolina Bobru” oraz „Krośnieńska Dolina Odry”, a także sześć obszarów Natura 2000, w tym m.in. „Rynna Gryżyny”, „Bory Chrobotkowe koło Brzózki” i „Dolina Środkowej Odry”. W granicach Gminy występuje również 8 pomników przyrody oraz 14 użytków ekologicznych, które chronią niewielkie, ale cenne ekosystemy i siedliska przyrodnicze².

Istotnym elementem środowiska przyrodniczego są także lasy, które w 2023 roku zajmowały 10 265,6 ha, co stanowi istotny czynnik wpływający na mikroklimat, bioróżnorodność oraz jakość powietrza na tym obszarze³. Tereny leśne pełnią również ważną funkcję społeczną i rekreacyjną, będąc miejscem wypoczynku mieszkańców oraz zasobem edukacyjnym i turystycznym.

² Centralny rejestr form ochrony przyrody (<https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>)

³ BDL GUS



Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie realizacji usług społecznych

Analiza zasobów pomocy społecznej

Polityka prorodzinna, wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim (OPS) jest jednostką organizacyjną Gminy, pełniącą kluczową rolę w systemie wsparcia społecznego. Wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych.

Do podstawowych zadań OPS należą zadania wynikające z Ustawy o pomocy społecznej. Ponadto OPS wypłaca dodatki mieszkaniowe i energetyczne, świadczenia pielęgnacyjne, jak i również podejmuje działania wspierające rodziny wielodzietne, osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami itp.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim realizuje:

- Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Krosno Odrzańskie na lata 2021-2028,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Krosno Odrzańskie na lata 2022-2025,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Krosno Odrzańskie na lata 2021-2025,
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 pn. „Rodzina to My, zawsze razem”,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2024-2027.

Ośrodek zatrudnia kadrę odpowiedzialną za ich realizację, która w 2024 roku liczyła 25 osób, w tym m.in. 6 pracowników socjalnych oraz 1 asystenta rodziny. Obciążenie pracowników socjalnych wynosi średnio 30 rodzin korzystających z pracy socjalnej/osobę.



W 2024 roku pracownicy OPS wzięli udział w szkoleniach o następującej tematyce:

- Szkolenie dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej w tym obowiązkowe szkolenie dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych,
- Zadania i kompetencje Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych oraz psychologiczne aspekty z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc domową,
- Dziecko doświadczające przemocy – od rozpoznania do skutecznej pomocy,
- Płatnik – praktyczna nauka pracy w systemie od podstaw – krok po kroku,
- Różni ludzie, różne sytuacje, różne rodzaje komunikacji, różne narzędzia wspierające,
- Bon energetyczny,
- Kodeks postępowania administracyjnego w praktyce jednostek pomocy społecznej,
- Świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny – aktualizacja 2024,
- Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa osobistego pracownika socjalnego podczas wykonywania czynności zawodowych,
- Szkolenie w dziedzinie ochrony przeciwpożarowej.

W 2024 roku wsparciem objęto 536 osób z 312 rodzin. Na przestrzeni ostatnich trzech lat zarówno liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, jak i osób w rodzinach uległa wzrostowi. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 12. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024

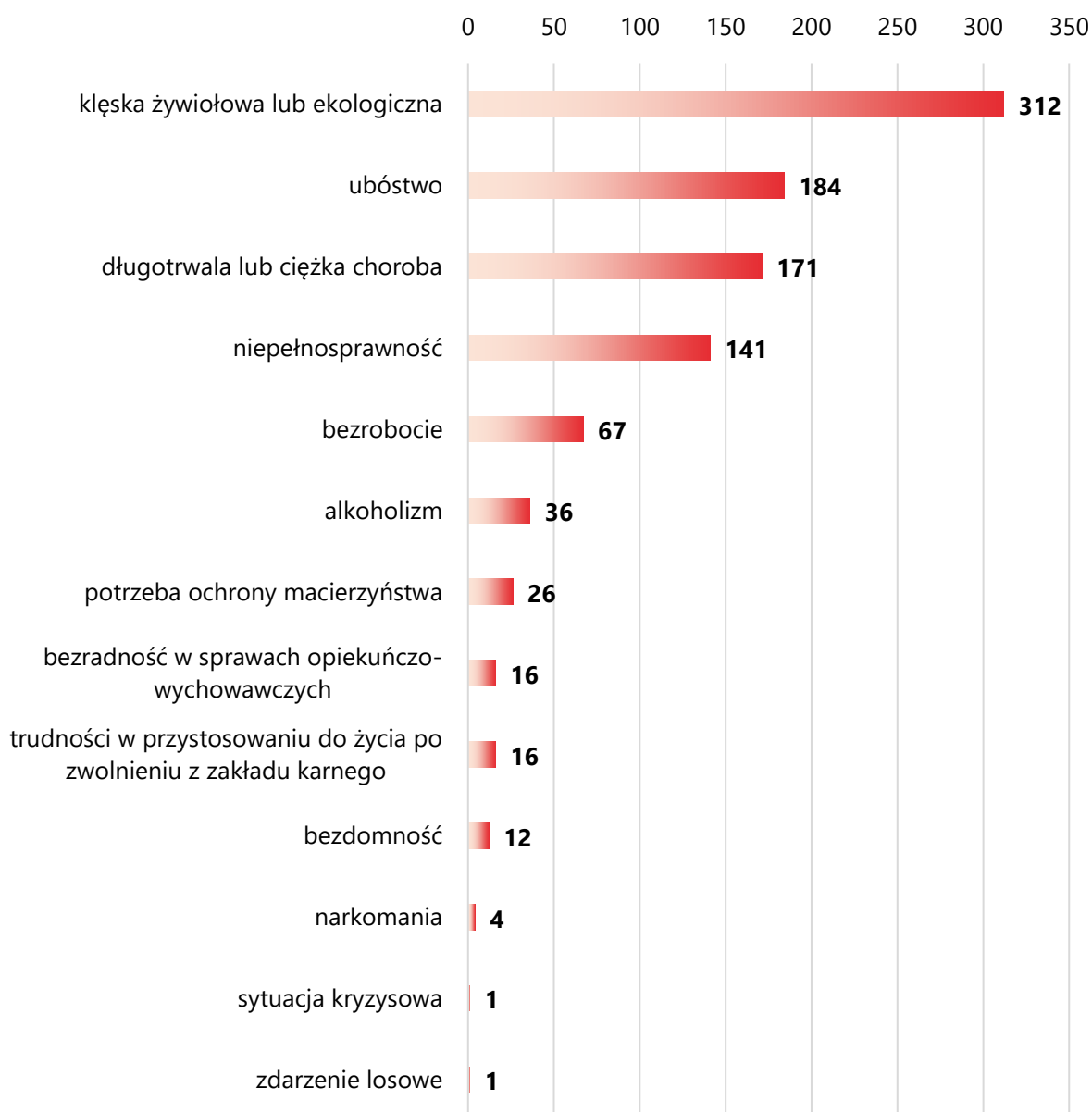
Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba rodzin	283	290	312
Liczba osób w rodzinach	502	507	536

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2024 rok.

Pomoc społeczna ma na celu nie tylko zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych, ale również aktywizację i integrację społeczną osób zagrożonych wykluczeniem. Wśród najczęstszych powodów udzielania pomocy społecznej w 2024 roku w Gminie Krosno Odrzańskie znalazły się: klęska żywiołowa lub ekologiczna (312 rodzin), ubóstwo (184 rodziny), długotrwała lub ciężka choroba (171 rodzin), niepełnosprawność (141 rodzin), bezrobocie (67 rodzin) oraz alkoholizm (36 rodzin). Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejny wykres.



Wykres 5. Główne powody udzielania pomocy społecznej w Gminie w 2024 roku (liczba rodzin)



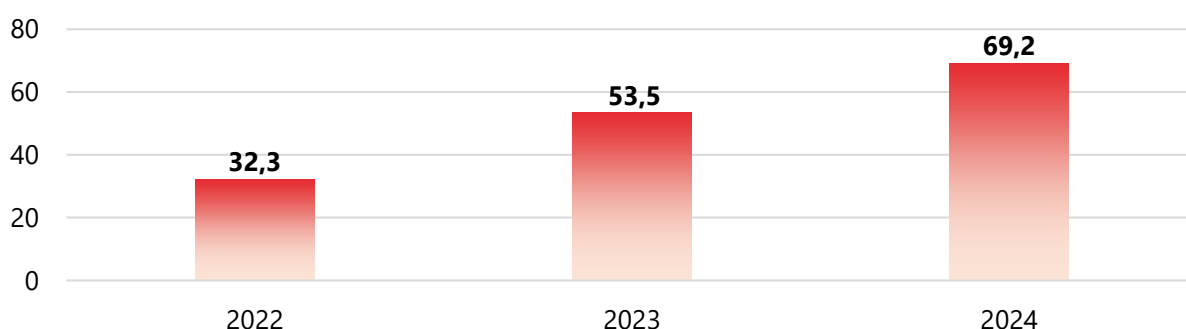
Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2024 rok.

Jednym z wielu zadań pomocy społecznej wynikających z Ustawy o pomocy społecznej jest praca socjalna, która jest niematerialną formą wsparcia przy kształtowaniu nowych postaw społecznych. Pomoc w tej formie ma na celu wypracowanie zmiany funkcjonowania społecznego i zawodowego osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wykorzystywanie i rozwój ich zasobów. Poradnictwo w pracy socjalnej jest działaniem, którego głównym celem jest stworzenie warunków do podejmowania przez klientów samodzielnych prób rozwiązywania swoich problemów, co wiąże się z wprowadzaniem szeroko rozumianych zmian w ich życiu. W 2024 roku pracą socjalną zostały objęte 182 rodziny i była to najwyższa liczba odnotowana w analizowanym okresie. Dla przykładu w 2022 roku było to 86 rodzin,



z kolei w 2023 roku – 145 rodzin. Kolejny wykres przedstawia wartość wskaźnika pracy socjalnej, liczonego jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do liczby rodzin, którym przyznano świadczenie. Ukazuje w jakim stopniu pomoc społeczna polega nie tylko na wypłacie świadczeń, ale też na indywidualnej, bezpośredniej pracy z rodziną. W 2024 roku wartość wskaźnika wyniosła 69,2%, co oznacza, że większość rodzin otrzymujących świadczenie miało także kontakt z pracownikiem socjalnym. Podobnie sytuacja wyglądała w roku poprzednim, z kolei w 2022 roku wartość wskaźnika wynosiła zaledwie 32,3%. Należy jednak zauważyć, że wartość wskaźnika z roku na rok wzrasta.

Wykres 6. Wskaźnik pracy socjalnej w latach 2022-2024 [%]



Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2024 rok.

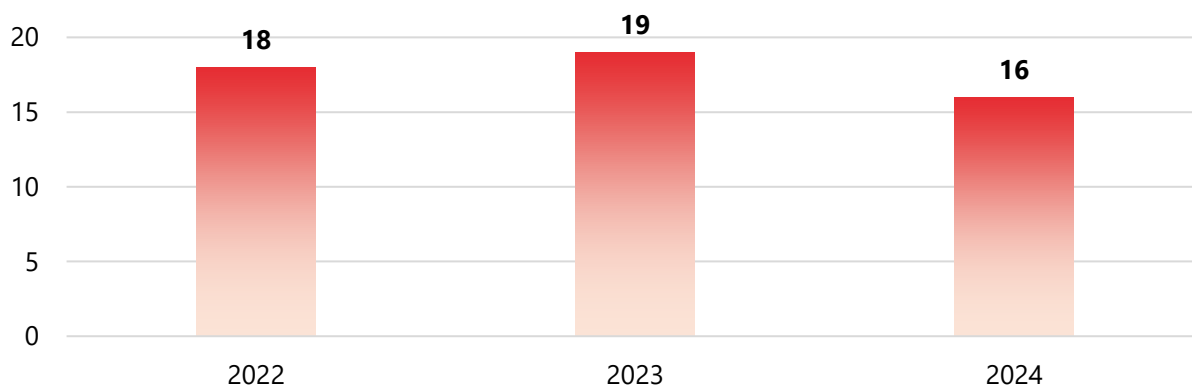
Kontrakt socjalny to pisemna umowa zawarta pomiędzy jednostką odpowiedzialną za pomoc społeczną a osobą korzystającą z tych usług. Jej celem jest zapewnienie dostępu do odpowiednich zasobów oraz wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, przy jednoczesnym dążeniu do ich aktywizacji i poprawy jakości życia. Kontrakt socjalny wymaga działań obu zaangażowanych stron. W latach 2022-2024 żaden mieszkaniec Gminy Krosno Odrzańskie nie został objęty tą formą pomocy⁴.

Jedną z przesłanek przyznawania pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Oznacza ona sytuację, w której rodzice lub opiekunowie mają trudności z należyтым wykonaniem obowiązków związanych z opieką nad dziećmi i ich wychowaniem – niezależnie od przyczyn finansowych. W 2024 roku z pomocy społecznej z tego tytułu korzystało 16 rodzin, przy czym 11 z nich to były rodziny niepełne. W tym samym roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych znajdowała się na ósmym miejscu pod względem powodów udzielania pomocy społecznej w Gminie. Na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć niewielkie wahania w zakresie liczby osób korzystających z pomocy z tego tytułu.

⁴ Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok



Wykres 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024



Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Jedną z podstawowych form wsparcia realizowanych na obszarze Gminy jest asystent rodziny. Zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodziny zagrożonej wykluczeniem społecznym. Asystent rodziny działa na podstawie Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami asystent rodziny może jednocześnie pracować maksymalnie z 15 rodzinami. W 2024 roku na terenie Gminy Krosno Odrzańskie zatrudniony był 1 asystent, który objął opieką 15 rodzin. Liczba asystentów w analizowanym okresie utrzymywała się na stałym poziomie, co obrazuje kolejna tabela.

Tabela 13. Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych wsparciem w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba asystentów rodziny	1	1	1
Liczba rodzin objętych wsparciem	19	18	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2024 rok.

Gmina Krosno Odrzańskie realizuje również ogólnopolski program wsparcia rodzin „Za życiem”, którego celem jest pomoc rodzinom spodziewającym się narodzin dziecka z niepełnosprawnością lub poważnymi trudnościami rozwojowymi. Przybiera on formę jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 4 000,00 zł. W latach 2022-2024 pomoc z tego tytułu otrzymała jedna rodzina.

Wsparcie finansowe dla rodzin świadczone jest również w ramach programu „Dobry Start”, który został wprowadzony w 2018 roku. Jego celem jest udzielanie jednorazowych świadczeń w wysokości 300,00 zł dla każdego ucznia w wieku szkolnym, jako pomoc w pokryciu kosztów związanych z rozpoczęciem roku szkolnego. W 2021 roku realizację tego świadczenia przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych.



Wsparcie finansowe dla rodzin z dziećmi udzielane jest również w formie świadczenia wychowawczego 800+. Jest to forma pomocy mająca na celu poprawę sytuacji materialnej rodzin, szczególnie tych o niższych dochodach, poprzez częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Przysługuje ono matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, do dnia ukończenia przez nie 18. roku życia. Prawo do świadczenia jest ustalane na okres roczny trwający od 1 czerwca do 31 maja roku następnego. W okresie od 1 kwietnia 2016 do 30 czerwca 2019 roku świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko przysługiwało po spełnieniu kryterium dochodowego. Z dniem 1 lipca 2019 roku zmianie uległy warunki przyznawania świadczenia, upoważniające do pobierania świadczenia wychowawczego na każde niepełnoletnie dziecko niezależnie od dochodu rodziny. Świadczenie realizowane jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W celu poprawy sytuacji materialnej i społecznej rodzin wielodzietnych Gmina Krosno Odrzańskie przyznaje pomoc w postaci Karty Dużej Rodziny (KDR), tj. systemu zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+. W 2024 roku przyznano 126 kart tradycyjnych oraz 129 kart elektronicznych, z kolei w latach poprzednich było to kolejno łącznie 639 kart w 2022 roku (314 – tradycyjnych, 325 – elektronicznych) oraz 562 karty w 2023 roku (279 – tradycyjnych, 283 – elektroniczne).

Kolejną formą wsparcia ofertowaną w Gminie Krosno Odrzańskie jest rodzinna piecza zastępcza. Jest ona sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych, jako okresowa forma opieki nad dzieckiem. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim wynika, że w 2024 roku 40 dzieci z terenu Gminy przebywało w pieczy zastępczej, co oznacza wzrost względem 2022 roku o 1 osobę, a jednocześnie spadek względem roku 2023 o 2 dzieci. Środki przeznaczone na ten cel w 2024 roku wyniosły 254 614 zł i tym samym były najniższe w analizowanym okresie.

Tabela 14. Liczba dzieci z terenu Gminy przebywających w pieczy zastępczej oraz kwota odpłatności z tego tytułu w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej (ogółem), w tym:	39	42	40
• rodziny spokrewnione	23	24	24
• rodziny niezawodowe	2	3	3
• rodziny zawodowe	14	15	6
• rodzinny dom dziecka	-	-	7
Kwota odpłatności [zł]	460 280	648 751	254 614

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.



Rodziny wspierające stanowią stosunkowo nową, ale coraz bardziej istotną formę wsparcia w ramach rodzinnej pieczy zastępczej. Ich głównym celem jest udzielanie pomocy rodzinom, które z różnych powodów przeżywają trudności opiekuńczo-wychowawcze, emocjonalne lub organizacyjne, zanim dojdzie do konieczności umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. W latach 2022-2024 na terenie Gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające⁵.

Program „Posiłek w szkole i w domu” to projekt, który ma na celu zapewnienie wsparcia żywieniowego dzieciom, młodzieży oraz osobom dorosłym znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej. W ramach programu oferowane są trzy formy wsparcia: gorące posiłki w placówkach oświatowych, świadczenia pieniężne oraz świadczenia rzeczowe w postaci produktów żywnościowych. W 2024 roku ze świadczeń pieniężnych skorzystało 186 mieszkańców Gminy na łączną kwotę 358 266 zł, z kolei pomoc w postaci posiłku otrzymało 39 osób, przy czym zdecydowaną większość stanowiły dzieci (37). W latach 2022-2024 odnotowano wzrost w zakresie liczby przyznanych świadczeń pieniężnych oraz wahania w przypadku świadczeń niepieniężnych, co szczegółowo obrazuje kolejna tabela.

Tabela 15. Liczba osób, które skorzystały ze świadczeń w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba świadczeń pieniężnych	162	176	186
Kwota świadczeń [zł]	330 088	350 344	358 266
Liczba świadczeń w postaci posiłku	69	73	39
Kwota świadczeń [zł]	31 617	34 941	22 980

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Na terenie Gminy Krosno Odrzańskie funkcjonuje Placówka Wsparcia Dziennego (PWD), prowadzona przez Fundację na rzecz Collegium Polonicum. Placówka oferuje pomoc opiekuńczo-wychowawczą oraz wsparcie rozwojowe dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Dysponuje 20 miejscami, jednak w 2024 roku z oferty placówki aktywnie korzystało 15 osób⁶.

Przeciwdziałanie przemocy domowej

Przeciwdziałanie przemocy domowej to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym, które polega na podejmowaniu działań mających na celu zapobieganie występowaniu zjawiska przemocy domowej, ochronie osób jej doznających oraz pomoc osobom ją stosującym w zmianie zachowań. Realizacją zadań

⁵ Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

⁶ Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2024 rok



w tym zakresie zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny, w którego skład w 2024 roku wchodziło 19 osób⁷.

Liczba posiedzeń Zespołu na przestrzeni lat 2022-2024 ulegała systematycznemu wzrostowi. Nieco odmienne tendencje zaobserwowano w przypadku liczby funkcjonujących grup diagnostyczno-pomocowych oraz odbytych przez nie spotkań, jako że w 2023 roku nie prowadziły one działań, natomiast w 2024 roku utworzono 25 grup, które spotkały się 100 razy. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejna tabela.

Tabela 16. Działalność ZI oraz grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba ZI	1	1	1
Liczba posiedzeń ZI	3	4	6
Liczba funkcjonujących grup diagnostyczno-pomocowych	1	0	25
Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych	24	0	100

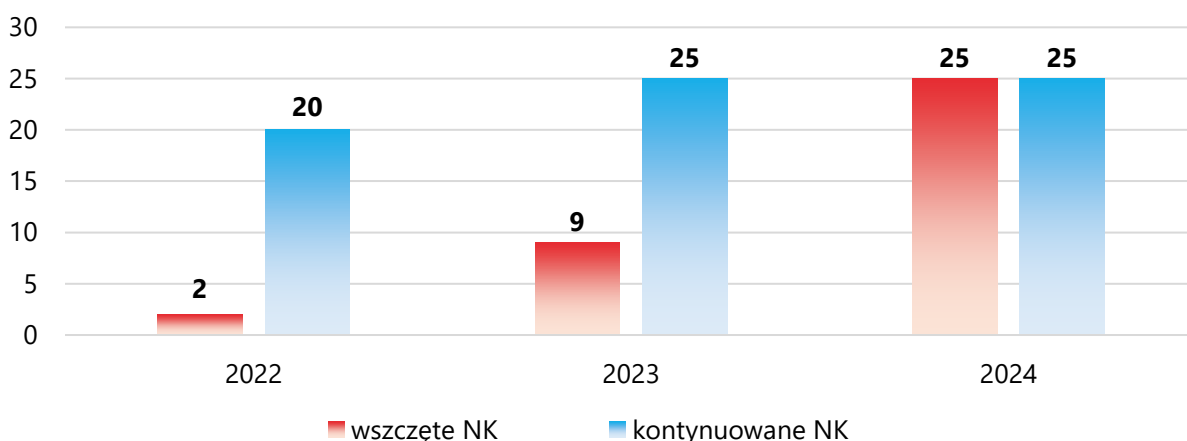
Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2022, 2023 i 2024 rok.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” odbywa się poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” i nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy. W 2024 roku wszczęto 25 procedur „Niebieskie Karty”. W latach 2022-2024 odnotowano znaczący wzrost liczby wszczętych procedur, co może świadczyć o nasileniu zjawiska przemocy domowej, a co za tym idzie konieczności wzmocnienia systemu przeciwdziałania temu zjawisku, np. poprzez zwiększenie liczby specjalistów lub też dostępności pomocy psychologicznej i prawnej. Liczba kontynuowanych procedur NK utrzymywała się na stosunkowo stałym poziomie.

⁷ Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego za rok 2024



Wykres 8. Liczba wszczętych i kontynuowanych procedur NK w latach 2022-2024



Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2022, 2023 i 2024 rok.

Na przełomie ostatnich trzech lat zaobserwowano wahania w zakresie liczby zakończonych procedur NK – w 2024 roku mimo największej liczby wszczętych i kontynuowanych procedur, zakończono ich stosunkowo niewiele. Wysoki wskaźnik zakończonych procedur w latach 2022-2023 wskazuje na skuteczne działanie lokalnego systemu wsparcia. Spadek liczby zakończonych procedur w ostatnim roku poddanym analizie wskazuje na to, iż większość jest nadal w toku – ich rozwiązanie może być bardziej złożone, z uwagi na fakt, że dotyczą bardziej skomplikowanych przypadków przemocy, wymagających dłuższego monitorowania i wsparcia. Spadek ten może również wskazywać na braki kadrowe, przeciążenie pracą lub ograniczone zasoby, to z kolei wpływa na opóźnienia w domykaniu procedur i może negatywnie oddziaływać na efektywność systemu.

Tabela 17. Liczba zakończonych procedur NK w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
z powodu ustania przemocy	16	26	7
z powodu braku zasadności podejmowania działań	10	26	7
Ogółem	26	52	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2022, 2023 i 2024 rok.

Przemocy domowej może doznać każdy – niezależnie od wieku, płci, statusu społecznego czy miejsca zamieszkania. Jednakże analiza zebranych danych wskazuje, że w Gminie Krosno Odrzańskie osobami najczęściej doświadczającymi tego problemu w 2024 roku byli mężczyźni, co świadczy o odwróceniu sytuacji z lat poprzednich, gdyż wówczas w grupie tej dominowały kobiety i dzieci. Warto zauważyć, że choć mężczyźni rzadziej zgłaszają przemoc, gdy już to robią, zwykle są to sytuacje poważne i długo



ukrywane. Zmiana ta może wskazywać na postęp w destygmatyzacji mężczyzn jako osób doznających przemocy, a także na zwiększenie świadomości społecznej co do występowania różnorodnych form przemocy i potrzebę dostosowania lokalnych działań pomocowych do ich specyfiki i potrzeb. Szczegółowe informacje w tym zakresie zawiera kolejna tabela.

Tabela 18. Osoby wskazane jako doznające przemocy domowej objęte działaniami w ramach procedury NK w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Kobiety	22	27	24
Mężczyźni	5	25	33
Dzieci	14	32	3
Ogółem	41	84	60

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2022, 2023 i 2024 rok.

Mieszkańcy Gminy mają również możliwość uzyskania wsparcia poprzez kontakt z Niebieską Linią Instytutu Psychologii Zdrowia. Bezpłatna pomoc terapeutyczna i prawna udzielana jest także w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Krośnie Odrzańskim. Istnieje również możliwość zapewnienia schronienia dla osób w kryzysie poprzez pobyt w Ośrodku Interwencji Kryzysowej „WYSPA” w Gubienie.

OPS w Krośnie Odrzańskim jest partnerem projektu pn. „Z BABĄ – PRZECIW PRZEMOCY”, w ramach którego w siedzibie Ośrodka świadczone są bezpłatne porady prawne i psychologiczne dla osób doznających przemocy.

W odpowiedzi na zidentyfikowane potrzeby społeczności lokalnej, Gmina Krosno Odrzańskie w 2024 roku podejmowała działania nastawione na zwiększenie świadomości mieszkańców na temat dostępnych form wsparcia. Jednym z kluczowych elementów tych działań było zorganizowanie spotkań edukacyjnych dla uczniów szkół z terenu Gminy, podczas których zostali oni poinformowani o roli i zadaniach OPS oraz ZI. Spotkania te miały na celu nie tylko edukację w zakresie przeciwdziałania przemocy, ale również budowanie zaufania do instytucji pomocowych oraz zachęcenie młodych osób do reagowania w sytuacjach zagrożenia.

Przeciwdziałanie przemocy jeden z kluczowych obszarów polityki społecznej. Działania profilaktyczne i edukacyjne, takie jak kampanie informacyjne czy warsztaty, mają na celu podnoszenie świadomości społecznej, przełamywanie tabu, a także kształtowanie postaw opartych na szacunku, empatii i odpowiedzialności. Systematyczne podejmowanie takich inicjatyw pozwala budować bezpieczne otoczenie dla wszystkich mieszkańców Gminy – w szczególności dzieci, osób starszych oraz osób



w trudnej sytuacji życiowej. W 2024 roku nie zrealizowano żadnej kampanii edukacyjnej dotyczącej przeciwdziałania przemocy.

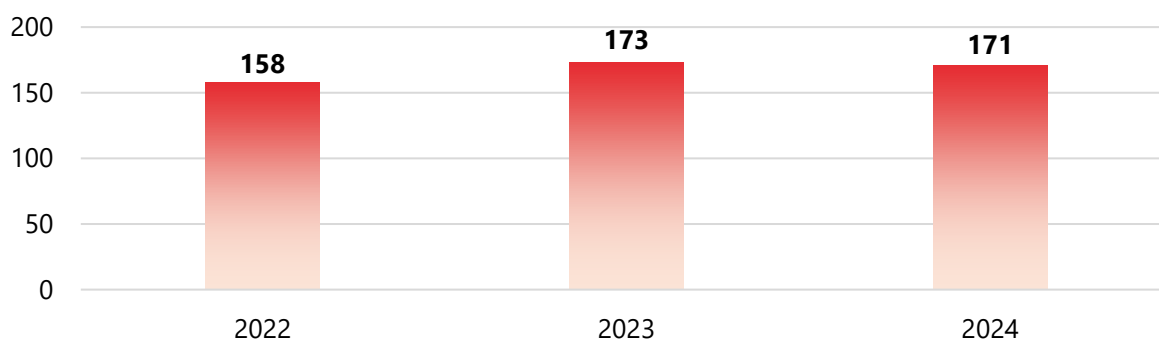
W latach 2022-2024 żadna rodzina z terenu Gminy Krosno Odrzańskie nie korzystała ze wsparcia OPS z powodu przemocy domowej⁸.

Promocja i ochrona zdrowia

Zdrowie mieszkańców stanowi fundament jakości życia społeczności lokalnej i ma bezpośredni wpływ na jej rozwój społeczny, ekonomiczny i demograficzny. Zadania gmin w zakresie ochrony i promocji zdrowia obejmują zarówno działania profilaktyczne, edukacyjne, jak i wspierające dostęp do świadczeń medycznych, szczególnie w grupach najbardziej potrzebujących.

W 2024 roku 171 rodzin z terenu Gminy Krosno Odrzańskie korzystało z pomocy społecznej z uwagi na długotrwałą lub ciężką chorobę. W tym samym roku powód ten znalazł się na trzecim miejscu w zakresie przyczyn przyznawanego wsparcia, co wskazuje na istotny problem zdrowotny w społeczności lokalnej, mający bezpośredni wpływ na sytuację materialną, społeczną i funkcjonalną mieszkańców. Dla porównania w 2023 roku pomoc z tego tytułu otrzymały 173 rodziny, z kolei w 2022 roku – 158 rodzin, zauważalne są więc wahania w tym zakresie.

Wykres 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2022-2024



Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Główny Urząd Statystyczny, w 2023 roku na terenie Gminy znajdowało się 9 przychodni. W tym samym roku udzielono 93 076 porad, co oznacza że na jednego mieszkańca Gminy przypadało wówczas średnio 5,5 porady. W porównaniu do lat poprzednich nastąpił wzrost w zakresie liczby funkcjonujących przychodni, podobnie jak i w przypadku liczby udzielonych porad, których w 2021 roku odnotowano 88 312, z kolei w 2022 roku – 89 867. Świadczy to

⁸ Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok



o poprawiającym się dostępie do placówek świadczących opiekę zdrowotną. W latach 2021-2023 liczba aptek ogólnodostępnych funkcjonujących w Gminie utrzymywała się na stałym poziomie, z kolei w zakresie liczby mieszkańców przypadających na 1 punkt apteczny zaobserwowano nieznaczny spadek.

Tabela 19. Dane dotyczące podmiotów świadczących opiekę zdrowotną na terenie Gminy Krosno Odrzańskie w latach 2021-2023

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba przychodni	8	8	9
Liczba porad POZ przypadających na 1 mieszkańca	5,1	5,3	5,5
Liczba aptek ogólnodostępnych	5	5	5
Liczba mieszkańców przypadających na 1 aptekę	3 454	3 421	3 389

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W trosce o zdrowie mieszkańców Gmina prowadzi szeroko zakrojone działania profilaktyczne, mające na celu wczesne wykrywanie chorób oraz promowanie postaw prozdrowotnych. W 2024 roku zrealizowano szereg programów zdrowotnych, obejmujących bezpłatne badania diagnostyczne oraz kampanie edukacyjne. W ramach tych działań mieszkańcy Gminy mogli skorzystać m.in. z:

- bezpłatnych badań mammograficznych,
- badań w kierunku osteoporozy,
- konsultacji dermatologicznych w ramach profilaktyki czerniaka.

Dokonując analizy problemu uzależnień na terenie Gminy Krosno Odrzańskie należy zwrócić uwagę, że są one często – chociaż nie zawsze – ze sobą powiązane na zasadzie sprzężenia przyczynowo-skutkowego. Dlatego konieczne jest podejście wielopłaszczyznowe do problemu, uwzględniające różne rodzaje uzależnień (alkohol, narkotyki, uzależnienia behawioralne) i przemocy (przemoc fizyczna, psychiczna, ekonomiczna, zaniedbanie, cyberprzemoc). Gmina Krosno Odrzańskie realizuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Program ten jest dokumentem stanowiącym podstawę podejmowanych działań w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych na terenie Gminy. Celem programu jest:

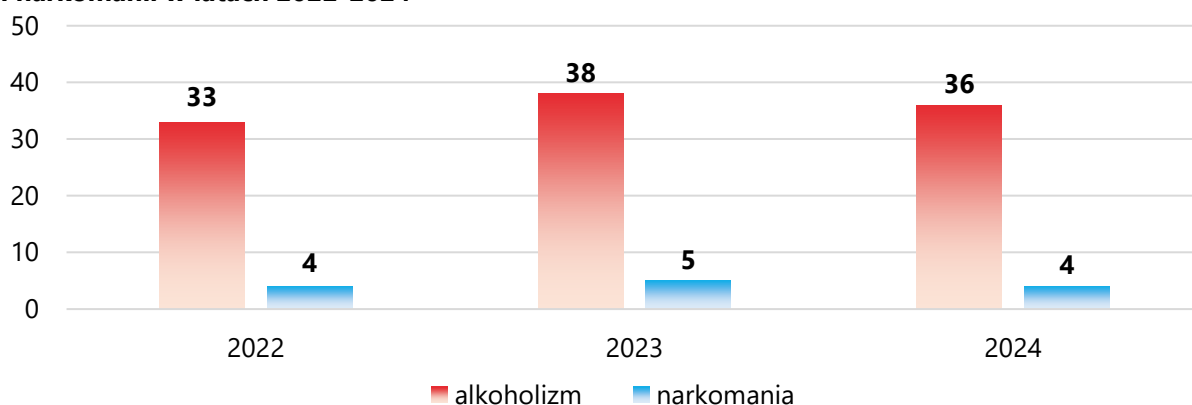
- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawej, w szczególności ochrony przed przemocą domową,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych,



- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

W 2024 roku z powodu alkoholizmu pomoc otrzymało 36 rodzin. W latach 2022-2024 ich liczba ulegała niewielkim wahaniom, co prezentuje kolejny wykres. W 2024 roku alkoholizm znajdował się na szóstym miejscu wśród najczęstszych powodów udzielania pomocy rodzinom. Liczba osób korzystających z pomocy z powodu narkomanii utrzymywała się w analizowanym okresie na stosunkowo stałym poziomie.

Wykres 10. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2022-2024



Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Organem realizującym zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w Gminie zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jej działalność wynika z Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W 2024 roku w skład Komisji wchodziło 8 członków.

W 2024 roku zrealizowano 10 programów zdrowotnych i profilaktycznych, co pokazuje aktywność Gminy w zakresie promocji zdrowia i zapobiegania chorobom. W tym samym roku w programach profilaktycznych skierowanych do najmłodszych członków społeczności lokalnej wzięło udział 1 438 uczniów, z kolei ze wsparcia w postaci dofinansowania do wypoczynku letniego i zimowego, przeznaczonego dla dzieci, zwłaszcza tych pochodzących z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, skorzystało wówczas 175 dzieci.

W ramach działań profilaktycznych w 2024 roku pracownicy OPS oraz członkowie GKRPA i ZI zorganizowali konkurs plastyczny skierowany do dzieci i młodzieży, którego celem było zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat uzależnień i przemocy.



Inicjatywa ta miała na celu nie tylko edukację, ale również zaangażowanie mieszkańców Gminy w refleksję nad negatywnymi skutkami tych zjawisk oraz promowanie postaw prozdrowotnych i bezpiecznych relacji.

Jednym z działań Komisji jest motywowanie do podjęcia leczenia przez osoby uzależnione zamieszkujące na terenie Gminy Kolsko. W 2023 roku Komisja przeprowadziła 46 rozmów motywacyjnych, natomiast na leczenie odwykowe skierowano 7 osób.

Tabela 20. Dane dotyczące działalności GKRPA w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba przeprowadzonych rozmów motywacyjnych	21	46	brak danych
Liczba osób skierowanych na badania w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	0	7	brak danych
Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe	0	0	brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z realizacji działań z zakresu profilaktyki przeciwalkoholowej ujętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2023 oraz Sprawozdania z wykonania budżetu w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych za 2022 rok.

W kontekście wsparcia osób zmagających się z kryzysami, ważną rolę odgrywają również grupy samopomocowe. W 2024 roku na terenie Gminy funkcjonowała jedna taka grupa – Anonimowi Alkoholicy „Horyzont”.

Uzależnienia, zarówno od substancji psychoaktywnych, jak i behawioralne, stanowią poważne zagrożenie dla zdrowia i funkcjonowania społecznego mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży. Prowadzenie kampanii oraz akcji edukacyjnych w tym zakresie ma kluczowe znaczenie dla profilaktyki i wczesnej interwencji. Działania te służą nie tylko zwiększeniu świadomości na temat skutków uzależnień, ale także kształtowaniu postaw odpowiedzialności, asertywności i troski o własne zdrowie psychiczne i fizyczne. W 2024 roku w Gminie Krosno Odrzańskie zrealizowano 4 kampanie i programy edukacyjne, m.in. „Unplugged”, „Debata”, „Cukierki” oraz „Bieg po zdrowie”.

Uzupełnieniem działań związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom są inicjatywy skoncentrowane na szeroko rozumianej profilaktyce zdrowotnej, w tym zdrowia psychicznego. Promowanie zdrowego stylu życia, edukacja prozdrowotna oraz wzmacnianie kompetencji emocjonalnych mieszkańców stanowią ważny element polityki społecznej i oświatowej Gminy. W 2024 roku przeprowadzono 2 kampanie edukacyjne: „Dbam o swoje zdrowie psychiczne” i „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”, a także program „Przyjaciele Zippiego”.

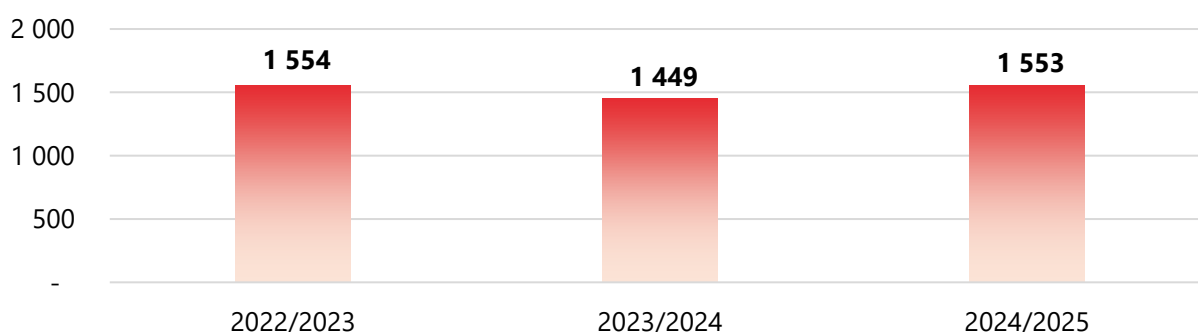


Wsparcie osób dorosłych z różnymi rodzajami zaburzeń psychicznych, w tym przewlekłe chorych psychicznie, osób z niepełnosprawnością intelektualną, ze spektrum autyzmu oraz z innymi przewlekłymi zaburzeniami czynności psychicznych świadczone jest w Powiatowym Ośrodku Wsparcia „Integracja” w Krośnie Odrzańskim. Jest on jednostką działającą w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Działa w dwóch lokalizacjach: w Krośnie Odrzańskim oraz w filii w Gubinie. Działalność Ośrodka stanowi formę wsparcia w zakresie ochrony zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia psychicznego. Głównym zadaniem placówki jest wspieranie i aktywizowanie oraz nauka zaradności życiowej uczestników w celu poprawy ich jakości życia i zwiększenia aktywności społecznej.

Osoby doświadczające kryzysów zdrowia psychicznego wymagają dostępu do stałego, kompleksowego i adekwatnego wsparcia. Dienne formy pomocy, takie jak placówki terapeutyczne czy ośrodki wsparcia, pełnią istotną rolę w procesie stabilizacji, leczenia oraz reintegracji społecznej tych osób. Umożliwiają one regularny kontakt ze specjalistami, uczestnictwo w zajęciach terapeutycznych i społecznych oraz budowanie relacji z innymi uczestnikami. W 2024 roku mieszkańcy Gminy Krosno Odrzańskie mogli korzystać z 2 form wsparcia dziennego oferowanych przez Medicstan oraz Fundację na rzecz Collegium Polonicum.

Wspieranie dzieci i młodzieży w zakresie zdrowia psychicznego oraz trudności edukacyjnych stanowi istotny element polityki społecznej i edukacyjnej Gminy. Opieka psychologiczno-pedagogiczna, świadczona w placówkach oświatowych, pozwala na wczesne rozpoznanie problemów emocjonalnych, wychowawczych i rozwojowych, a także na udzielanie adekwatnego wsparcia uczniom i ich rodzinom. Analiza liczby dzieci objętych tą formą pomocy w latach 2022–2025 pozwala ocenić skalę potrzeb oraz zakres działań podejmowanych przez szkoły i specjalistów w tym obszarze. W roku szkolnym 2022/2023 opieką objęto 1 554 dzieci, w roku 2023/2024 – 1 449 dzieci, a w roku 2024/2025 – 1 553 dzieci.

Wykres 11. Liczba dzieci objętych opieką psychologiczno-pedagogiczną w szkołach w latach 2022-2025



Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań gminnych.



Ważny element profilaktyki i promocji zdrowego stylu życia wśród mieszkańców stanowi edukacja. Odpowiednio przygotowane materiały informacyjne i edukacyjne pozwalają zwiększyć świadomość na temat profilaktyki chorób, znaczenia badań przesiewowych, higieny psychicznej, a także zasad zdrowego odżywiania czy aktywności fizycznej. Działania te, prowadzone w sposób systematyczny, sprzyjają podnoszeniu kompetencji zdrowotnych mieszkańców i mogą wpływać na zmniejszenie zachorowalności oraz poprawę jakości życia. W 2024 roku na terenie Gminy wydrukowano łącznie 3 000 materiałów informacyjnych i edukacyjnych z zakresu profilaktyki zdrowotnej. Liczba ta świadczy o podjęciu konkretnych działań w obszarze promocji zdrowia, skierowanych do szerokiego grona odbiorców. Warto, aby w przyszłości materiały te były systematycznie uzupełniane i dystrybuowane m.in. w placówkach oświatowych, ochrony zdrowia, bibliotekach, instytucjach pomocowych oraz podczas wydarzeń lokalnych, zwiększając tym samym ich dostępność i oddziaływanie społeczne.

Wspieranie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

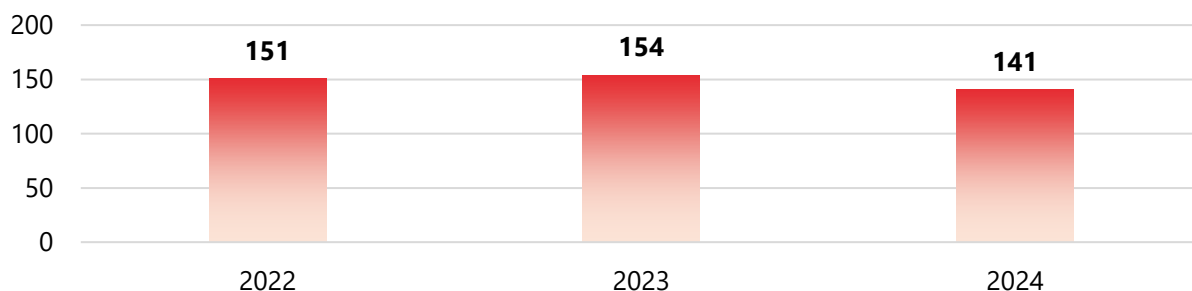
Starzenie się społeczeństwa oraz duża liczba osób z niepełnosprawnościami stanowią jedno z najważniejszych wyzwań polityki społecznej na poziomie krajowym i lokalnym. Te grupy społeczne często doświadczają ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu, które mogą prowadzić do wykluczenia społecznego, pogorszenia jakości życia oraz braku dostępu do niektórych usług. W związku z tym szczególnego znaczenia nabierają działania samorządów, instytucji pomocy społecznej oraz organizacji pozarządowych ukierunkowane na zapewnienie im kompleksowego wsparcia.

Ważnym ogniwem systemu wsparcia są opiekunowie faktyczni, którzy często bez wynagrodzenia i instytucjonalnego wsparcia opiekują się osobami niesamodzielnymi. Potrzebują oni zarówno wytnieniowych form wsparcia, jak i poradnictwa, szkoleń oraz wsparcia psychologicznego.

W 2024 roku niepełnosprawność znalazła się na czwartym miejscu pod względem najczęstszych powodów udzielania pomocy rodzinom w Gminie Krosno Odrzańskie. W latach 2022-2024 odnotowano wahania w zakresie liczby rodzin objętych tą formą pomocy – najwyższą liczbę zaobserwowano w 2023 roku (154 rodziny). Szczegółowe dane prezentuje kolejny wykres.



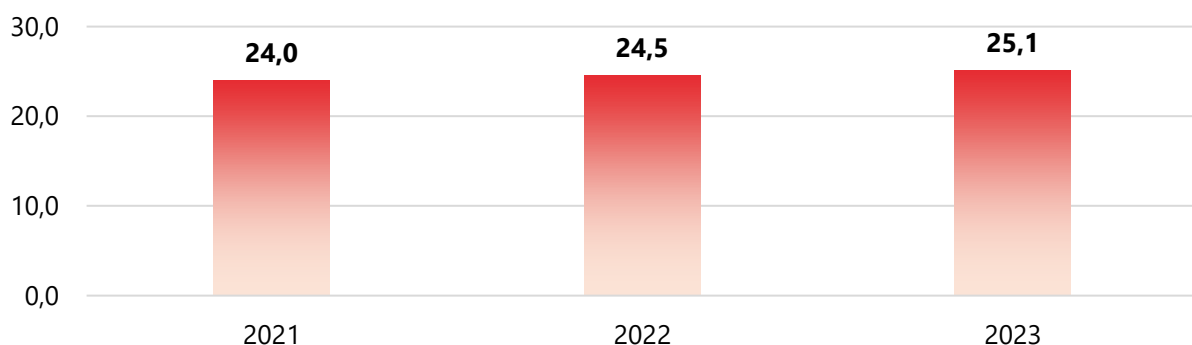
Wykres 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2024



Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Krosno Odrzańskie na przestrzeni lat 2021-2023 uległ zwiększeniu. W 2023 roku w stosunku do 2021 roku odnotowano wzrost o 1,1 pp. Proces polegający na wzroście odsetka osób starszych nazywamy starzejącym się społeczeństwem. Dotyczy on większości rozwiniętych krajów, w tym Polski, i ma istotne konsekwencje społeczne, ekonomiczne oraz zdrowotne.

Wykres 13. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Krosno Odrzańskie w latach 2021-2023 [%]



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Z uwagi na postępujący proces starzenia się społeczeństwa w grupie odbiorców pomocy społecznej istotne miejsce zajmują osoby w wieku poprodukcyjnym. W 2024 roku liczba seniorów korzystających z pomocy OPS wyniosła 196, z czego zdecydowaną większość stanowiły kobiety (65,3%). W stosunku do lat poprzednich zaobserwować można blisko czterokrotny wzrost liczby beneficjentów w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 21. Liczb osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Kobiety	36	28	128
Mężczyźni	19	26	68
Ogółem	55	54	196

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2024 rok.



W myśl Ustawy o pomocy społecznej, osobie, która wymaga całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej. Zobowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w DPS są: mieszkańiec domu, przedstawiciel ustawowy, małżonek, zstępni przed wstępnymi, gmina zgodnie z miejscem zamieszkania, z której osoba została skierowana.

W 2024 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim ponosił odpłatność za pobyt 34 osób w Domu Pomocy Społecznej. Łączna kwota środków jaką przeznaczono na ten cel wyniosła wówczas 2 001 788 zł. Na przełomie ostatnich trzech lat zaobserwowano nieznaczny spadek w zakresie liczby osób przebywających w DPS, z kolei kwota wydatkowana z tego tytułu systematycznie wzrastała. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

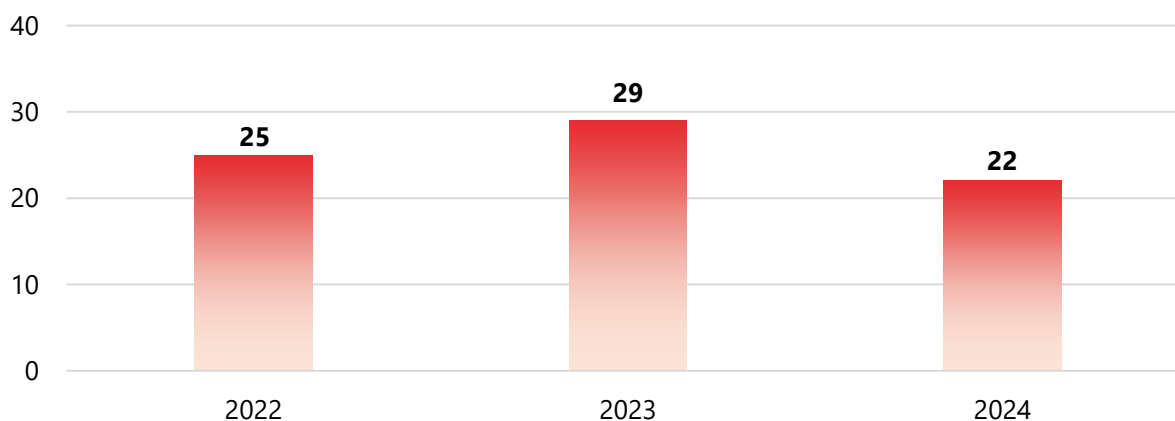
Tabela 22. Liczb osób w DPS za które Gmina ponosiła odpłatność oraz kwoty przeznaczone na ten cel w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba osób przebywających w DPS	36	36	34
Kwota odpłatności [zł]	1 483 464	1 658 527	2 001 788

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Wsparcie w codziennym funkcjonowaniu osób niesamodzielnych realizowane jest poprzez usługi opiekuńcze, tj. świadczenia pomocy społecznej, które najczęściej skierowane są do osób starszych, chorych i z niepełnosprawnościami. Ich celem jest umożliwienie pozostania beneficjentów w środowisku domowym jak najdłużej, bez konieczności umieszczania w placówkach całodobowej opieki. W latach 2022-2024 odnotowano wahania liczby osób korzystających z usług opiekuńczych w Gminie Krosno Odrzańskie – ostatecznie w 2024 ich liczba wyniosła 22.

Wykres 14. Liczba mieszkańców Gminy korzystających z usług opiekuńczych w latach 2022-2024



Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2024 rok.



W latach 2022-2024 żaden mieszkaniec Gminy nie korzystał ze specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym przeznaczonych dla osób z zaburzeniami psychicznymi⁹. Do świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych niezbędne jest posiadanie szczególnych kwalifikacji i przeszkolenia.

Gmina Krosno Odrzańskie od 2025 roku realizuje program Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością (AOON), którego celem jest zwiększenie samodzielności i aktywności społecznej osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie im wsparcia asystenta w codziennym funkcjonowaniu. Dotychczas ze wsparcia skorzystało już 14 osób.

Wsparciem dla tej grupy mieszkańców pozostają jednak działania lokalnych instytucji, w tym Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ) w Krośnie Odrzańskim. Placówka ta oferuje osobom z niepełnosprawnościami codzienne zajęcia w ramach ośmiu specjalistycznych pracowni – m.in. ogólnotechnicznej, komputerowej i artystycznej. Celem działalności WTZ jest przygotowanie uczestników do jak najbardziej samodzielnego życia i funkcjonowania w społeczeństwie, poprzez rozwijanie umiejętności praktycznych, społecznych oraz budowanie poczucia własnej wartości. Zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku i obejmują zarówno terapię zajęciową, jak i działania integracyjne czy prozdrowotne. W ten sposób Warsztaty częściowo uzupełniają lukę w systemowym wsparciu, zapewniając uczestnikom przestrzeń do rozwoju i aktywności.

Opieka wytchnieniowa to kolejna forma pomocy oferowana w ramach wsparcia rodzin i opiekunów osób ze specjalnymi potrzebami. Jej celem jest czasowe odciążenie opiekunów, którzy na co dzień sprawują stałą opiekę nad bliskimi. W 2024 tą formą wsparcia objęto 8 osób z terenu Gminy. Dla porównania w latach poprzednich (2022-2023) pomocą z tego tytułu objęto po 6 osób.

W 2024 roku Gmina Krosno Odrzańskie realizowała zadania w ramach rządowego programu „Korpus Wsparcia Seniorów”. Którego celem jest poprawa bezpieczeństwa i samodzielności osób starszych. Kluczowym elementem programu była dystrybucja tzw. „opasek bezpieczeństwa”, wyposażonych w systemy umożliwiające szybkie wezwanie pomocy w sytuacjach zagrożenia zdrowia lub życia. W ramach realizacji programu 34 seniorów z terenu Gminy zostało wyposażonych w opaski.

⁹ Ocena zasobów pomocy społecznej za 2024 rok



W trosce o zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców Gminy realizowano również inicjatywę „Koperty życia”, skierowaną głównie do osób starszych, samotnych i przewlekle chorych. W ramach podjętych działań OPS otrzymał 50 sztuk kopert z Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zielonej Górze.

Osoba, która ukończyła 60 lat i jest mieszkańcem Gminy Krosno Odrzańskie może otrzymać Kartę Seniora. Krośnińska Karta Seniora to program wsparcia, którego celem jest zwiększanie dostępności do usług, dóbr kultury oraz promocja aktywności społecznej i zdrowotnej wśród seniorów.

Na terenie Gminy działa Klub Seniora, który nie jest prowadzony przez Ośrodek Pomocy Społecznej, lecz funkcjonuje niezależnie jako lokalna inicjatywa wspierająca aktywność społeczną osób starszych. W ramach Klubu seniorzy mogą korzystać m.in. z zajęć edukacyjnych, artystycznych, integracyjnych i rekreacyjnych. Klub współpracuje z lokalnymi instytucjami, takimi jak Uniwersytet Trzeciego Wieku (UTW). Celem UTW jest aktywizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna osób starszych. Oferuje m.in. naukę języków obcych, informatyki, artystyczne zajęcia warsztatowe oraz promuje zdrowy styl życia. Działalność UTW opiera się na idei uczenia się przez całe życie, zgodnie z którą zdobywanie wiedzy i rozwijanie umiejętności nie kończy się na etapie edukacji formalnej. W 2024 roku UTW zgromadził 54 aktywnych słuchaczy. Stowarzyszenie stwarza seniorom przestrzeń do dalszego rozwoju intelektualnego, osobistego i społecznego, umożliwiając im pozostanie aktywnymi uczestnikami życia społecznego, pomimo zakończenia pracy zawodowej.

W kontekście potrzeb osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami kluczowe znaczenie ma nie tylko zakres oferowanego wsparcia, ale również fizyczna dostępność do instytucji świadczących pomoc bądź usługi. Bariery architektoniczne mogą skutecznie ograniczać możliwość korzystania z oferowanych usług. Na terenie Gminy Krosno Odrzańskie wciąż znajduje się 5 budynków użyteczności publicznej (świetlice wiejskie), w których zidentyfikowano występowanie barier architektonicznych.

Ponadto w 2024 roku jedynie 25 mieszkań znajdujących się w lokalnym zasobie mieszkaniowym Gminy, przystosowanych było do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi, co świadczy o konieczności podejmowania dalszych działań na rzecz poprawy dostępności i likwidacji barier architektonicznych.

Dostęp do usług transportowych jest kluczowym czynnikiem umożliwiającym osobom z ograniczoną mobilnością aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, kulturalnym i zdrowotnym Gminy. Zapewnienie odpowiednich rozwiązań transportowych, dostosowanych do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami, pozwala na przeciwdziałanie ich wykluczeniu oraz wspiera niezależność i samodzielność



w codziennym funkcjonowaniu. Monitorowanie liczby osób korzystających z tego typu usług umożliwia ocenę ich dostępności oraz wskazuje na potencjalne obszary wymagające rozwoju. W 2024 roku z usług transportowych świadczonych w Gminie skorzystało 5 osób (1 – Urząd Miejski, 4 – Warsztaty Terapii Zajęciowej).

Rozwiązaniem, które umożliwia świadczenie usług opiekuńczych na odległość jest rozwój nowoczesnych technologii, w tym m.in. Teleopieki. Jest to szczególnie istotne w przypadku osób starszych, samotnych lub z niepełnosprawnościami. Teleopieka to innowacyjna forma wsparcia, która zapewnia użytkownikom poczucie bezpieczeństwa, możliwość szybkiego reagowania w sytuacjach zagrożenia oraz stały kontakt z opiekunem lub centrum monitoringu. Wprowadzenie tego rozwiązania na poziomie lokalnym stanowi odpowiedź na rosnące potrzeby demograficzne i społeczne, a także uzupełnia tradycyjne formy opieki środowiskowej. W 2024 roku teleopieką objęto 34 osoby.

Istotne znaczenie ma również budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Jest ono kluczowe dla kształtowania otwartego, wrażliwego i integracyjnego społeczeństwa lokalnego. Kampanie społeczne oraz wydarzenia o charakterze edukacyjnym, kulturalnym czy rekreacyjnym służą przełamywaniu stereotypów, promowaniu aktywności tych grup oraz wzmacnianiu ich poczucia wartości i sprawczości. Różnorodne działania podejmowane przez instytucje lokalne, takie jak ośrodki kultury, biblioteki, warsztaty terapii zajęciowej czy centra aktywności, mają istotne znaczenie nie tylko w kontekście integracji społecznej, lecz również w budowaniu solidarności międzypokoleniowej. Monitorowanie liczby oraz charakteru tych wydarzeń pozwala ocenić zaangażowanie Gminy w politykę społeczną opartą na równości. W 2024 roku zrealizowano 53 kampanie społeczne i wydarzenia promujące pozytywny wizerunek tych grup. Ośrodek Sportu i Rekreacji zorganizował 12 wydarzeń, Biblioteka-Mediateka – 10, Centrum Aktywności Lokalnej – 20, a Warsztaty Terapii Zajęciowej – 11, w tym kiermasze, targi pracy, happeningi i spotkania integracyjne.

Tym co sprzyja integracji osób z niepełnosprawnościami jest zapewnienie im możliwości udziału w imprezach. W 2024 roku odbyły się łącznie 46 imprezy dostosowane do ich potrzeb, w tym 6 w OSiR, 13 w Mediatece, 25 w Centrum Aktywności Lokalnej oraz 2 w WTZ.

Z kolei w przypadku osób starszych podjęto również działania kierunkowane na integrację międzypokoleniową – zorganizowano 21 podobnych wydarzeń, w tym 6 w OSiR, 3 w Mediatece, 10 w Centrum Aktywności Lokalnej (m.in. warsztaty, pikniki,



gry), a także 2 spotkania z uczniami SP nr 2 dotyczące funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w społeczeństwie.

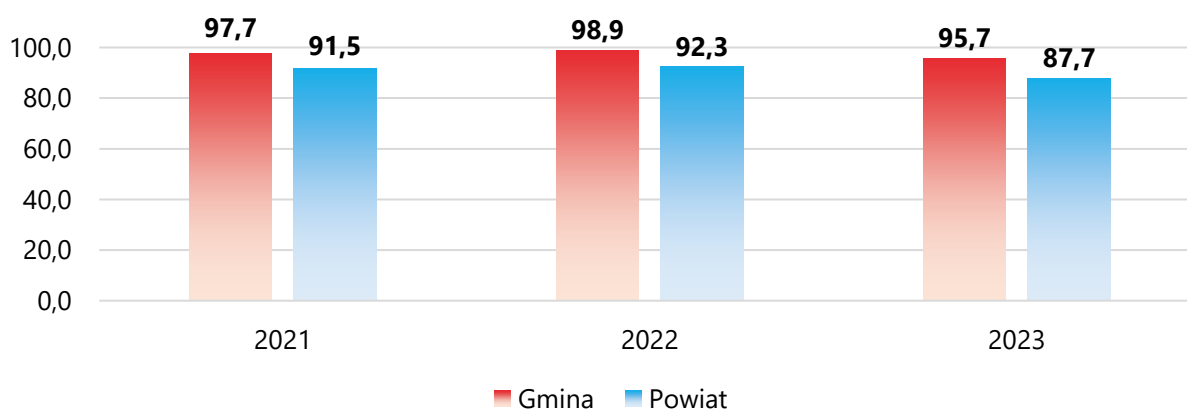
W odpowiedziach ankietowych mieszkańcy wskazywali na potrzebę utworzenia wypożyczalni sprzętu pielęgnacyjnego i usprawniającego (np. wózków inwalidzkich, łóżek rehabilitacyjnych, materacy przeciwoślizgowych). Obecnie brak takich rozwiązań na poziomie lokalnym może utrudniać opiekę domową i zwiększać ryzyko instytucjonalizacji.

Edukacja publiczna

Edukacja publiczna odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu przyszłości społeczeństwa, stanowiąc fundament rozwoju jednostki oraz wspólnoty lokalnej. To właśnie szkoły publiczne zapewniają dzieciom i młodzieży ostęp do wiedzy, umiejętności i wartości, które są niezbędne do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, zawodowym i obywatelskim.

Jednym z podstawowych wskaźników używanych do oceny dostępu do edukacji na różnych poziomach nauczania jest współczynnik skolaryzacji brutto. Jest to stosunek liczby uczniów zapisanych na danym poziomie edukacji do liczby osób w populacji, która według wieku powinna uczęszczać na ten poziom nauki, wyrażony w procentach. Kolejny wykres przedstawia wartość współczynnika skolaryzacji brutto w szkolnictwie podstawowym w Gminie Krosno Odrzańskie oraz powiecie krośnieńskim. Można zauważyć, że na przestrzeni analizowanych lat w Gminie ulegał on wahaniom, ostatecznie osiągając najniższy poziom równy 95,7%. Podobne tendencje odnotowano w przypadku powiatu krośnieńskiego, niemniej jednak w Gminie wartości te były nieco bardziej korzystne.

Wykres 15. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych w Gminie Krosno Odrzańskie i powiecie krośnieńskim w latach 2021-2023 [%]

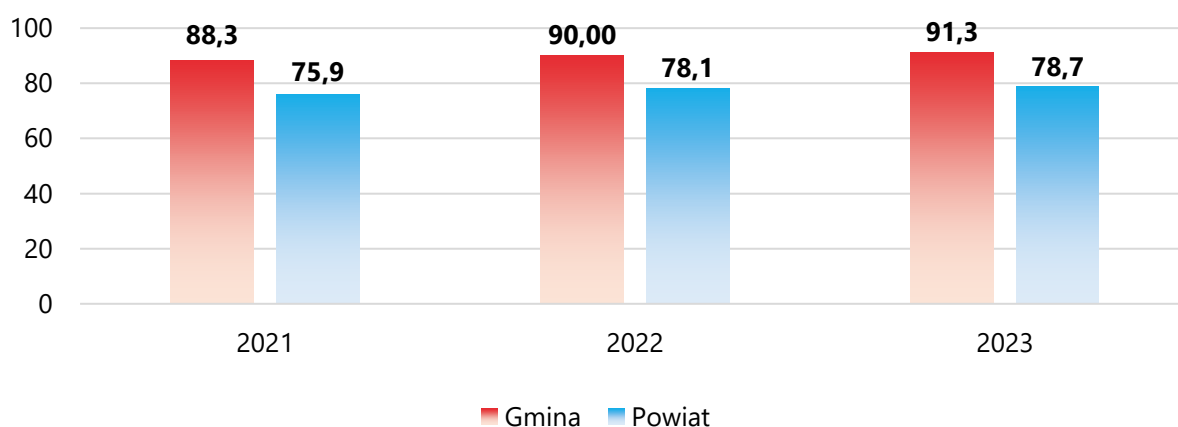


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.



Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym to wskaźnik określający, jaka część dzieci w wieku 3-4 lata uczęszcza do przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych lub innych form wychowania przedszkolnego. W latach 2021-2023 wartość wskaźnika na terenie Gminy rosła, aby w 2023 roku ostatecznie osiągnąć poziom 91,3%. W przypadku powiatu krośnieńskiego również zaobserwowano systematyczny wzrost i ostatecznie w 2023 roku wskaźnik wyniósł 78,7%. Różnica między tymi jednostkami wynosi więc ponad 10%.

Wykres 16. Odsetek dzieci w wieku 3-4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Krosno Odrzańskie i powiecie krośnieńskim w latach 2021-2023 [%]

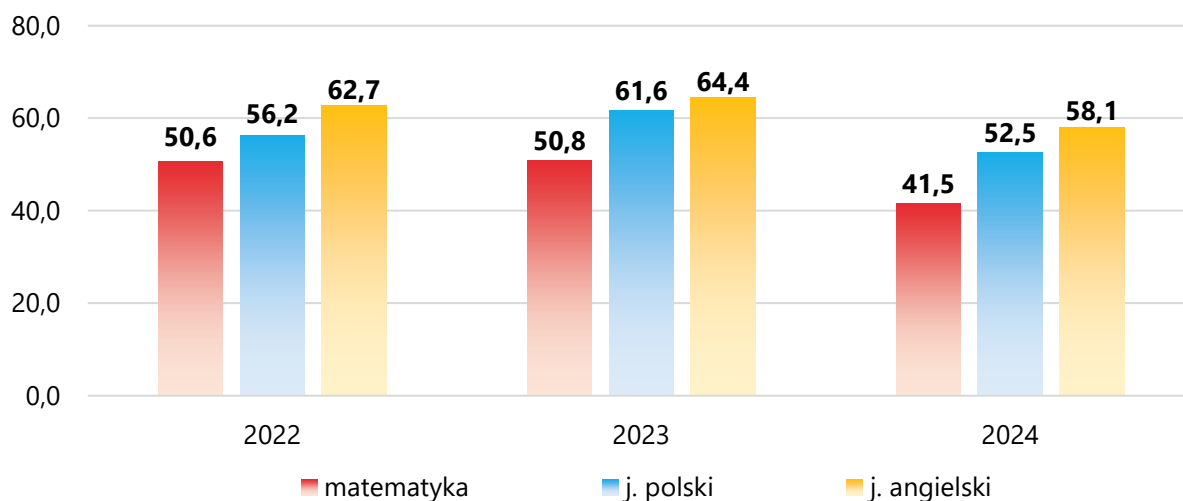


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Poziom nauczania w szkołach podstawowych zlokalizowanych na terenie Gminy Krosno Odrzańskie, oceniony został na podstawie wyników egzaminu ósmoklasisty. Wyniki te odzwierciedlają poniekąd zarówno osiągnięcia uczniów, jak i efektywność pracy nauczycieli oraz warunki edukacyjne w placówkach. Uczniowie z terenu Gminy najlepiej poradzili sobie z egzaminem z języka angielskiego – w 2024 roku średnie wyniki utrzymywały się na poziomie 58,1%. Zdecydowanie mniej korzystnie przedstawiały się wyniki egzaminów z matematyki (41,5%). Na przestrzeni ostatnich trzech lat odnotowano wahania w zakresie osiągnięć uczniów z terenu Gminy Krosno Odrzańskie w przypadku każdego z egzaminów. Najlepsze wyniki osiągnęli oni w 2023 roku, co szczegółowo prezentuje kolejny wykres.



Wykres 17. Wyniki egzaminów ósmoklasisty uczniów z terenu Gminy Krosno Odrzańskie w latach 2022-2024



Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>.

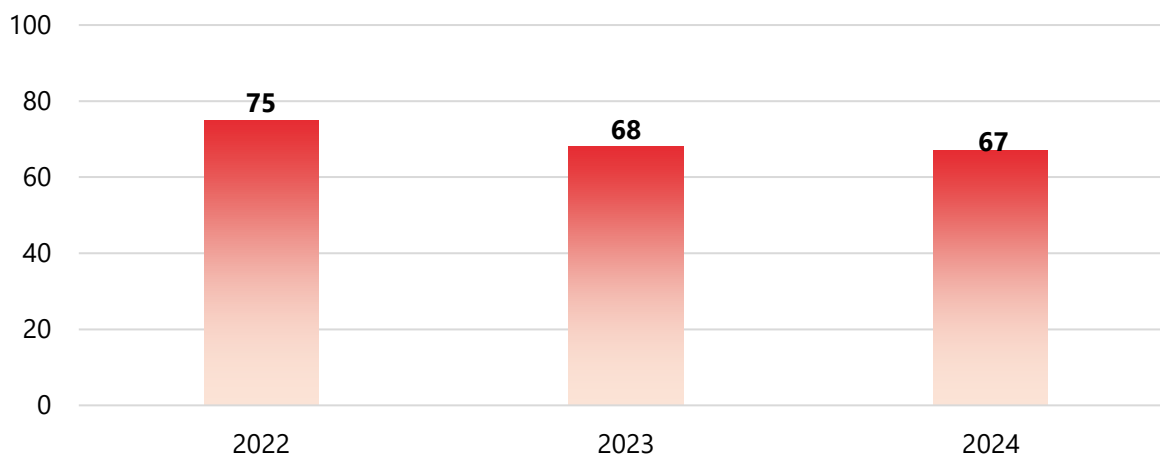
Przeciwdziałanie bezrobociu i reintegracja zawodowa

Bezrobocie jest jednym z kluczowych problemów społecznych, który ma bezpośredni wpływ na stabilność gospodarczą i społeczną. Przeciwdziałanie bezrobociu wymaga zintegrowanych działań na poziomie lokalnym, które obejmują zarówno wsparcie dla osób pozostających bez pracy, jak i inicjatywy mające na celu utworzenie nowych miejsc zatrudnienia.

W 2024 roku bezrobocie znalazło się na piątym miejscu pod względem najczęstszych powodów udzielania pomocy rodzinom w Gminie Krosno Odrzańskie. W tym samym roku liczba rodzin, które objęto wsparciem wyniosła 312, co oznacza iż rodziny korzystające z pomocy OPS z powodu bezrobocia stanowiły 21,5% ogółu rodzin objętych działaniami. W latach 2022-2024 odnotowano spadek liczby osób korzystających z pomocy z tego tytułu. Szczegółowe dane prezentuje kolejny wykres.



Wykres 18. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2022-2024



Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie Odrzańskim prowadzi różnorodne programy aktywizacji zawodowej, mające na celu wsparcie osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy. Programy te są dostosowane do potrzeb różnych grup społecznych i finansowane ze środków krajowych oraz unijnych. Wśród nich znajduje się m.in. kolejna edycja projektu „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z Powiatu Krośnieńskiego”, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+).



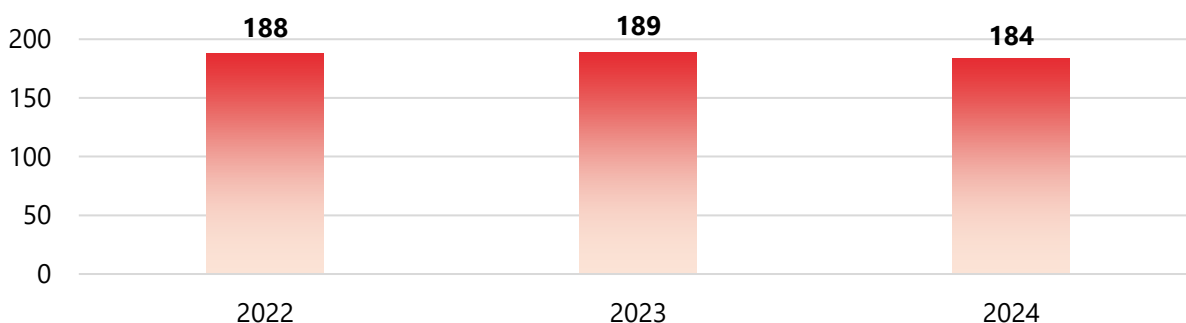
Przeciwdziałanie ubóstwu i reintegracja społeczna

Problem ubóstwa ma szeroki wpływ na życie jednostek i całych społeczności. Osoby żyjące w ubóstwie często borykają się z wieloma trudnościami, które ograniczają ich dostęp do edukacji, opieki zdrowotnej, mieszkalnictwa, a także uczestnictwa w życiu społecznym. Zjawisko ubóstwa nie tylko prowadzi do marginalizacji, ale również wprowadza w stan chronicznego stresu i niepewności, co może negatywnie wpływać na zdrowie psychiczne i fizyczne osób dotkniętych tym problemem.

Szczególną grupą wymagającą wsparcia są kobiety z rodzin zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym lub marginalizacją. Często pełnią one jednocześnie funkcje opiekuńcze, są narażone na wykluczenie z rynku pracy i mają utrudniony dostęp do wsparcia instytucjonalnego. Planowane działania powinny uwzględniać ich aktywizację społeczną, zawodową i psychologiczną pomoc.

W 2024 roku liczba osób korzystających z pomocy OPS z powodu ubóstwa wyniosła 184, a tym samym był to drugi pod względem liczebności rodzin powód udzielania wsparcia (na pierwszym miejscu znalazła się wówczas klęska żywiołowa lub ekologiczna – 312 rodzin). Na przestrzeni lat 2022-2024 obserwowano niewielkie wahania liczby rodzin korzystających ze wsparcia z tego tytułu, co obrazuje kolejny wykres.

Wykres 19. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w latach 2022-2024

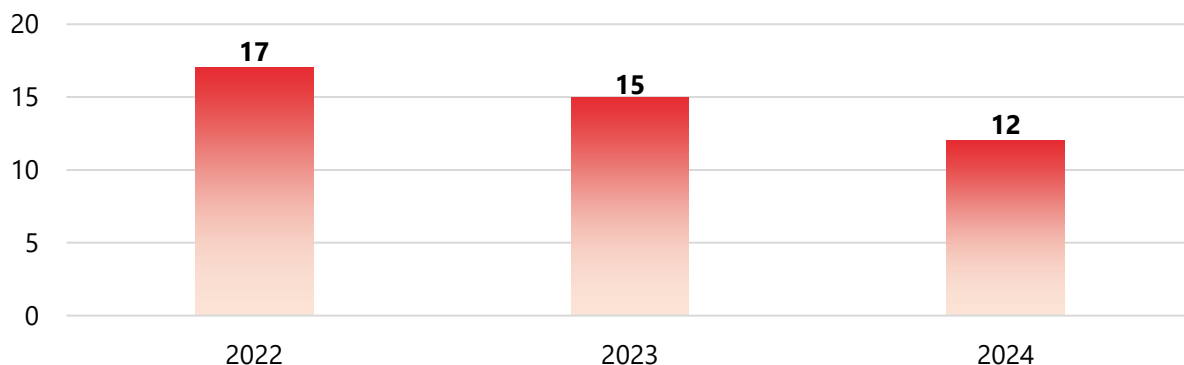


Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Bezpośrednio z problemem ubóstwa wiąże się zjawisko bezdomności, jako że jest ono jednym z głównych czynników prowadzących do utraty miejsca zamieszkania. Wiele osób, które żyją w skrajnym ubóstwie, zмага się z trudnościami, które ostatecznie mogą doprowadzić do bezdomności. W latach 2022-2024 liczba mieszkańców Gminy Krosno Odrzańskie korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności uległa spadkowi i ostatecznie w 2024 roku odnotowano 12 takich przypadków.



Wykres 20. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności w latach 2022-2024



Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Dodatek mieszkaniowy jest formą pomocy finansowej przyznawaną przez Gminę, mającą na celu wsparcie osób o niskich dochodach w pokrywaniu kosztów utrzymania mieszkania. W latach 2022–2024 zanotowano znaczny spadek liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych. W 2024 roku przyznano 177 dodatków na łączną kwotę 446 155 zł, co jest wartością o 119 świadczeń mniejszą w zestawieniu z rokiem 2022. Jednocześnie w analizowanym okresie zaobserwowano wahania w zakresie kwoty świadczeń przyznanych z tego tytułu – najwyższą wartość wyniosła w 2022 roku. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych oraz kwota przeznaczona na ten cel w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	296	269	177
Kwota świadczeń [zł]	429 389	690 727	446 155

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Na spadek liczby beneficjentów korzystających z dodatków mieszkaniowych mogły wpłynąć inne formy wsparcia, takie jak świadczenie 800+, które poprawiło sytuację finansową wielu rodzin. Ponadto, malejąca liczba osób w gospodarstwach domowych, spowodowana usamodzielnianiem się dorastających dzieci, skutkowałą przekroczeniem przez lokale mieszkalne normatywnej powierzchni użytkowej, określonej w Ustawie o dodatkach mieszkaniowych, co z kolei wykluczyło niektóre gospodarstwa z możliwości otrzymania tego świadczenia.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnie Odrzańskim podejmuje szereg działań zmierzających do poprawy sytuacji materialnej osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. Formami pomocy jest system zasiłków pieniężnych, usług, pomoc rzeczowa, poradnictwo specjalistyczne i praca socjalna.



Każdy rodzaj świadczenia ma ustawowo określone przesłanki, które są podstawą do ich przyznania. Świadczenie można podzielić na 3 kategorie: w naturze, w usługach i pieniężne. Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej świadczeniami z obszaru pomocy społecznej są świadczenia pieniężne oraz niepieniężne. W 2024 roku ze świadczeń pieniężnych skorzystało 242 mieszkańców Gminy, co wskazuje na wahania na przestrzeni ostatnich trzech lat, gdyż w 2022 roku odnotowano 235 osób korzystających z tej formy wsparcia, natomiast w 2023 roku najwyższą liczbę – 250 osób. W przypadku świadczeń niepieniężnych obserwuje się podobne tendencje – w 2024 roku odnotowano 68 osób korzystających ze świadczeń, co jest wartością najniższą w analizowanym okresie. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 24. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Świadczenia pieniężne	235	250	242
Świadczenia niepieniężne	95	102	68

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2024 rok.

Zasiłek stały jest świadczeniem pieniężnym przyznawanym osobom, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, a ich dochody nie wystarczają na pokrycie podstawowych potrzeb życiowych. W 2024 roku 119 mieszkańców Gminy korzystało z zasiłku stałego, a kwota przeznaczona na ten cel wyniosła 1 030 307 zł. Na przestrzeni ostatnich trzech lat odnotowano wahania liczby przyznanych zasiłków z tego tytułu, z kolei wysokość kwoty przeznaczanej na ten cel uległa wzrostowi.

Zasiłek okresowy przyznawany jest osobom lub rodzinom, które przeżywają przejściowe trudności finansowe i nie są w stanie samodzielnie pokryć swoich podstawowych potrzeb. Może być on przyznawany na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, w zależności od sytuacji życiowej osoby ubiegającej się o pomoc. W 2024 roku z tego typu świadczeń korzystało 85 mieszkańców Gminy, a łączna kwota świadczeń wyniosła 179 632 zł. W latach 2022-2024 odnotowano wahania zarówno w zakresie liczby przyznanych świadczeń, jak i ich łącznej kwoty.

Zasiłek celowy to jednorazowe świadczenie pieniężne przyznawane w sytuacjach nagłych, takich jak np. w przypadku pożaru, klęski żywiołowej, czy innych kryzysów, które prowadzą do utraty mienia lub źródeł dochodu. Z zasiłków celowych w 2024 roku skorzystało łącznie 213 mieszkańców Gminy Krosno Odrzańskie, a na ten cel przeznaczono 406 011 zł. Dane przedstawione w kolejnej tabeli wskazują na wahania zarówno w zakresie liczby przyznanych świadczeń, jak i kwoty przeznaczanej na ten cel.



Tabela 25. Liczba przyznanych zasiłków i kwota przeznaczana na ten cel w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Zasiłek stały	129	131	119
Kwota świadczeń [zł]	831 905	850 774	1 030 307
Zasiłek okresowy	80	74	85
Kwota świadczeń [zł]	169 699	132 381	179 632
Zasiłek celowy	206	222	213
Kwota świadczeń [zł]	375 945	407 726	406 011

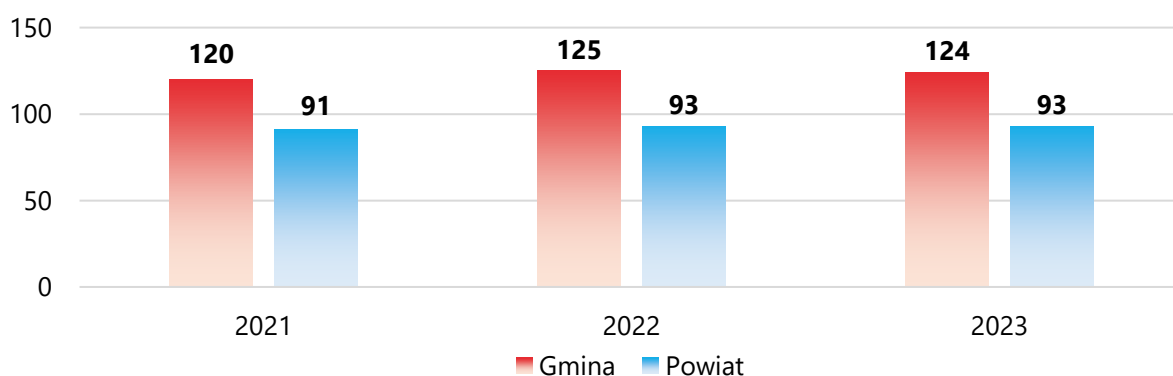
Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Kultura, kultura fizyczna i turystyka

Kultura, kultura fizyczna i turystyka odgrywają istotną rolę w życiu lokalnej społeczności, wpływając zarówno na rozwój jednostki, jak i budowanie tożsamości zbiorowej. Inicjatywy kulturalne, sportowe oraz turystyczne sprzyjają integracji mieszkańców, kształtują aktywne postawy społeczne i promują zdrowy styl życia. Są też ważnym elementem ofert samorządów, zwiększającym atrakcyjność regionu oraz jakość życia mieszkańców.

Przydatnym wskaźnikiem do oceny efektywności lokalnej polityki kulturalnej jest liczba czytelników bibliotek publicznych przypadająca na 1 000 mieszkańców. W 2023 roku w Gminie Krosno Odrzańskie utrzymywał on się na poziomie 124, co oznacza iż na tle danych powiatowych wartość wskaźnika w Gminie prezentuje się zdecydowanie bardziej korzystnie.

Wykres 21. Liczba czytelników bibliotek publicznych na 1 000 ludności w Gminie Krosno Odrzańskie i powiecie krośnieńskim w latach 2021-2023 [%]



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W 2024 roku w zajęciach integracyjnych, edukacyjnych i rekreacyjnych wzięło udział łącznie 1 071 seniorów, z czego 930 uczestniczyło w aktywnościach realizowanych przez Mediatekę, 60 przez Ośrodek Sportu i Rekreacji, 1 osoba brała udział w Warsztacie Terapii Zajęciowej (WTZ), a 80 osób starszych – w Centrum Aktywności Lokalnej.



Rozwojowi lokalnej kultury i rekreacji sprzyja obecność terenów leśnych, stanowiąc naturalne zaplecze dla organizacji wydarzeń plenerowych, aktywnego wypoczynku oraz edukacji ekologicznej mieszkańców. W latach 2021-2023 powierzchnia lasów przypadająca na 1 mieszkańca Gminy systematycznie się zwiększała i w 2024 roku wyniosła 60,6 arów. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 26. Powierzchnia lasów w Gminie Krosno Odrzańskie w latach 2021-2023

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Lasy ogółem [ha]	10 264,9	10 262,6	10 265,6
Powierzchnia lasów na 1 mieszkańca [ar]	59,4	60,0	60,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Aktywność obywatelska

Aktywność społeczna mieszkańców stanowi ważny fundament dobrze funkcjonującej wspólnoty lokalnej. To dzięki zaangażowaniu obywateli – w stowarzyszenia, organizacje pozarządowe, inicjatywy oddolne, czy wolontariat – możliwy jest rozwój lokalny, wzmacnianie więzi sąsiedzkich oraz tworzenie przestrzeni do efektywnej współpracy.

Na terenie Gminy funkcjonuje Centrum Aktywności Lokalnej „Na Poddaszu” (CAL), prowadzone przez Fundację na rzecz Collegium Polonicum. Celem działalności CAL jest m.in. wsparcie doradcze organizacji pozarządowych oraz udostępnianie pomieszczeń na cele społeczne. W 2024 roku zrealizowano następujące działania:

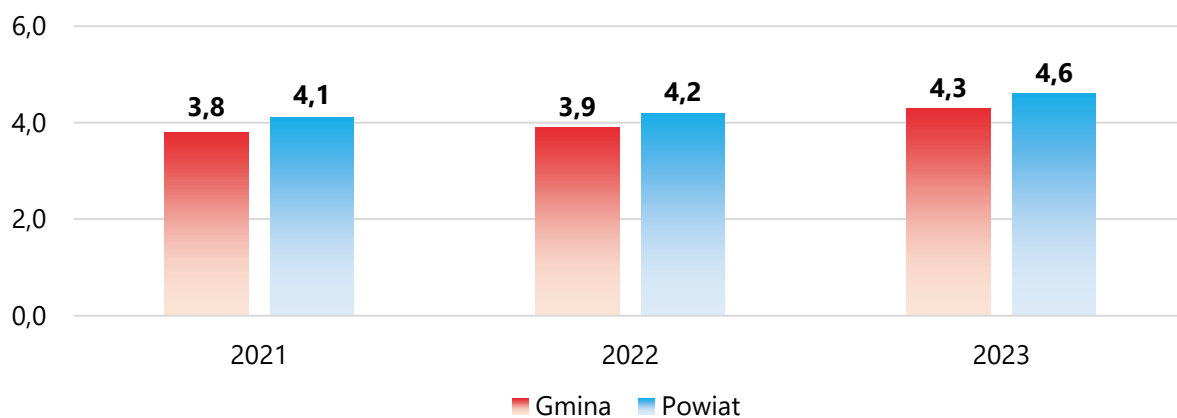
- prowadzono punkt aktywności lokalnej na terenie objętym rewitalizacją,
- przeprowadzono 4 spotkania tematyczne na temat rozwoju własnej działalności gospodarczej, zakładania organizacji pozarządowej, rozwoju i wspierania wolontariatu oraz aktywnego poszukiwania pracy,
- zrealizowano około 40h warsztatów dla dzieci i młodzieży,
- organizowano imprezy sportowo-kulturalne.

Kolejny wykres prezentuje liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 1 tys. mieszkańców w latach 2021-2023. W tym okresie liczba tych organizacji w Gminie wzrosła z 3,8 do 4,3, co może świadczyć o wysokim zaangażowaniu mieszkańców w życie społeczne. Niemniej jednak wartość wskaźnika w powiecie krośnieńskim każdorazowo przyjmowała nieco wyższe wartości niż w przypadku Gminy Krosno Odrzańskie.



Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie

Wykres 22. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Krosno Odrzańskie i powiecie krośnieńskim w latach 2021-2023



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.



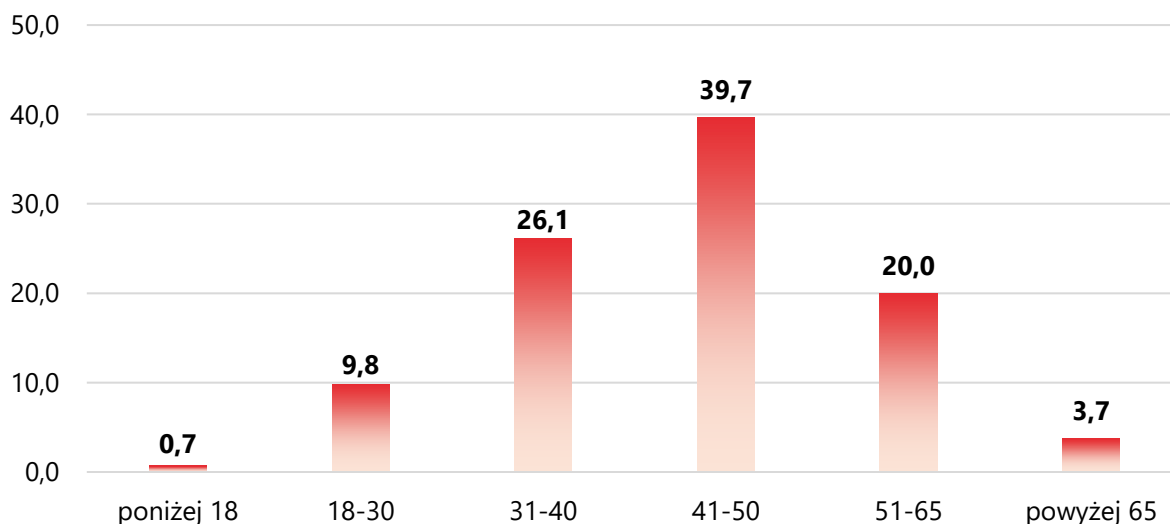
Potrzeby w zakresie usług społecznych w opinii mieszkańców Gminy

W celu lepszego zrozumienia potrzeb oraz opinii mieszkańców dotyczących wybranych aspektów funkcjonowania Gminy w zakresie usług społecznych, przeprowadzone zostało badanie ankietowe. Badanie zostało przeprowadzone w formie tradycyjnej (papierowej) oraz elektronicznej, co miało na celu dotarcie do różnych grup mieszkańców, w tym osób nie posługujących się na co dzień narzędziami cyfrowymi. Zgromadzone odpowiedzi pozwoliły na uzyskanie obrazu społecznych nastrojów, identyfikację najważniejszych problemów oraz wskazanie obszarów wymagających poprawy. Poniżej zaprezentowano szczegółowe wyniki badania.

Struktura badanej próby

W badaniu wzięło udział 295 mieszkańców Gminy Krosno Odrzańskie, z czego 84,4% stanowiły kobiety (249 osób), a 15,6% mężczyźni (46 osób). Respondenci byli zróżnicowani pod względem wieku – największą grupę stanowiły osoby mające 41-50 lat (39,7%) oraz 31-40 lat (26,1%). Niemniej jednak swoje opinie wyrazili również ankietowani w wieku 51-65 lat (20,0%), a także między 18 a 30 rokiem życia (9,8%) oraz w przedziale wiekowym powyżej 65 lat (3,7%). Najmniej osób reprezentowało grupę poniżej 18 roku życia (0,7%).

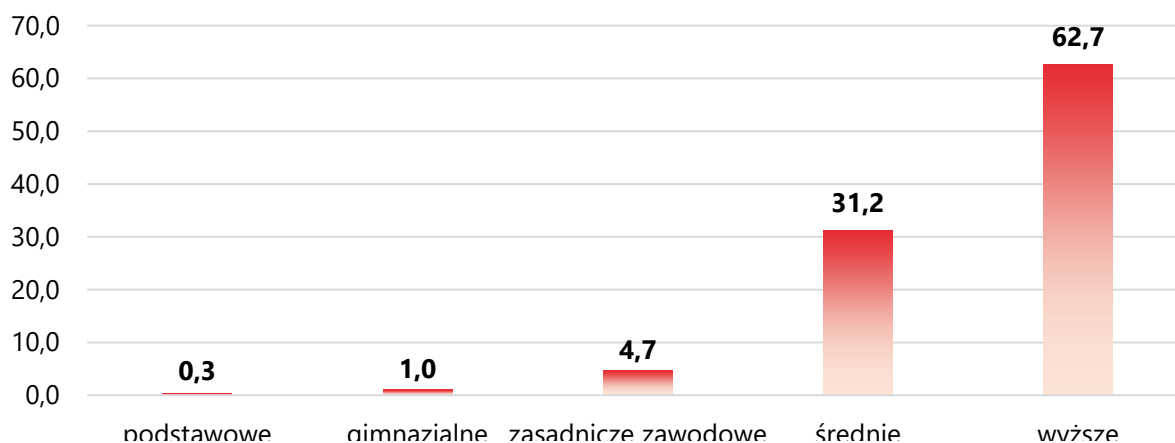
Wykres 23. Wiek respondentów [%]



Wśród uczestników badania zdecydowanie przeważały osoby legitymujące się wykształceniem wyższym (62,7%), a w dalszej kolejności znaleźli się mieszkańcy z wykształceniem średnim (31,2%). Zdecydowanie mniejszy udział stanowili ankietowani posiadający wykształcenie zasadnicze zawodowe (4,7%), a także respondenci, którzy zakończyli edukację na poziomie gimnazjalnym (1,0%) lub podstawowym (0,3%).

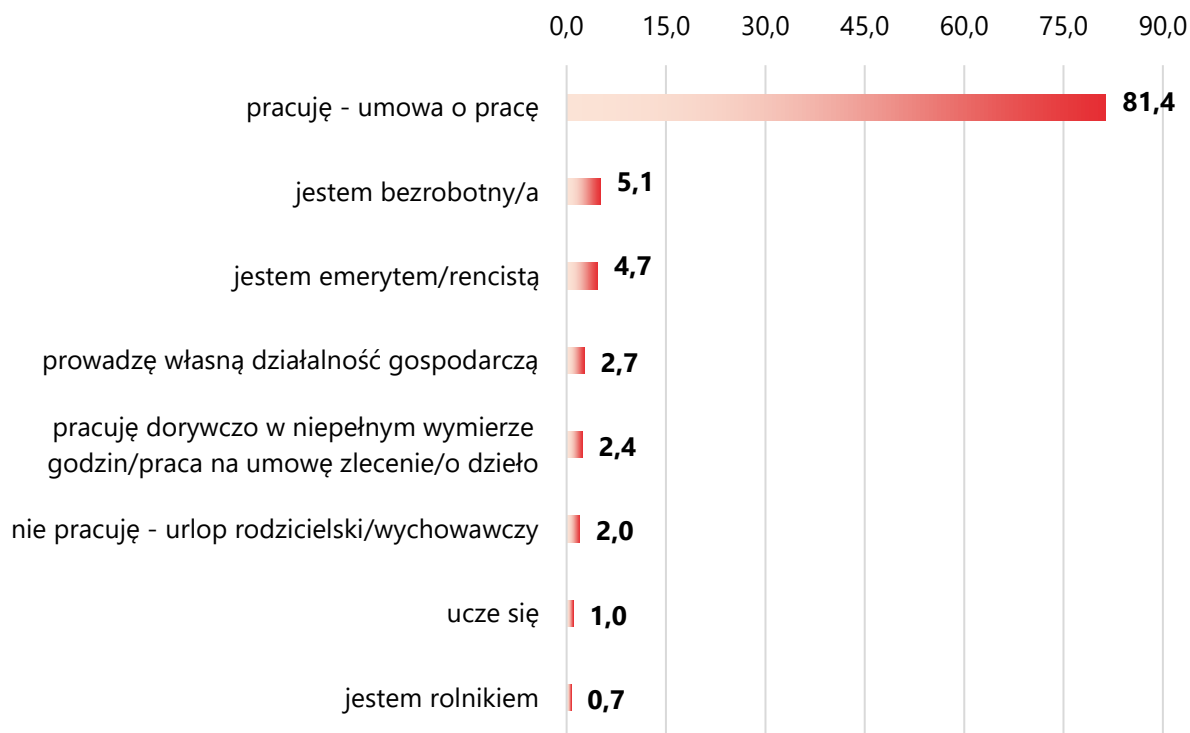


Wykres 24. Wykształcenie respondentów [%]



Ankietowani reprezentowali również różne grupy pod względem aktywności zawodowej. Zdecydowanie najliczniejszą grupę stanowiły osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę (81,4%), z kolei drugą najliczniejszą grupą badanych były osoby bezrobotne (5,1%). Kolejną grupę stanowili emeryci i renciści (4,7%). Ankietowani prowadzący własną działalność gospodarczą stanowili 2,7%, natomiast osoby pracujące dorywczo lub na podstawie umów o pracę lub o dzieło przekazały 2,4% kwestionariuszy. Osoby przebywające na urlopie rodzicielskim/wychowawczym wypełniły 2,0% ankiet. Najmniejsze grupy respondentów stanowili uczniowie/studenci (1,0%) oraz rolnicy (0,7%).

Wykres 25. Sytuacja zawodowa respondentów [%]

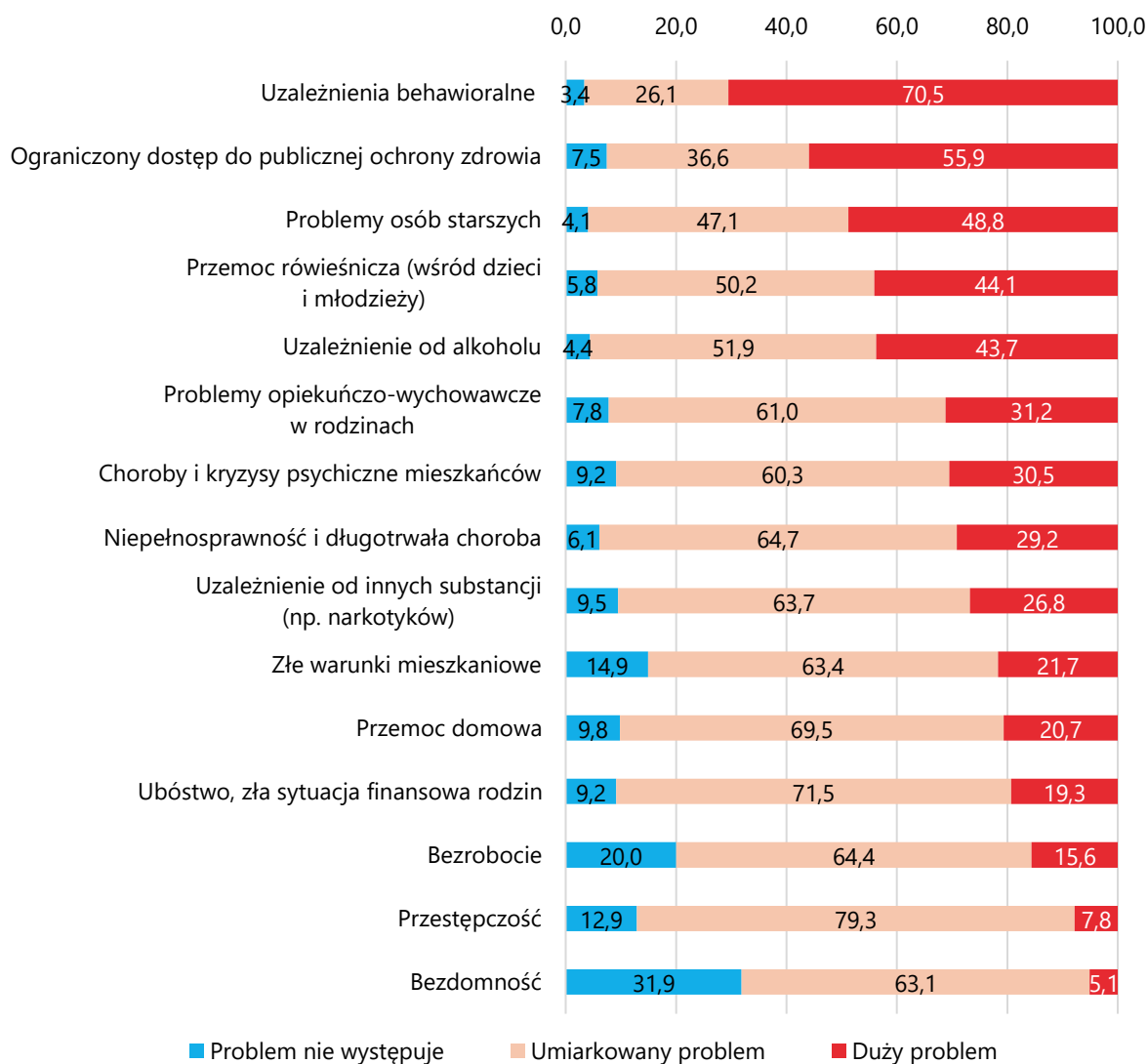




Wyniki badania

Pierwsze pytanie zadane respondentom miało na celu poznanie ich opinii dotyczącej nasilenia różnych problemów występujących na terenie Gminy Krosno Odrzańskie. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że najbardziej widocznym problemem są uzależnienia behawioralne, związane z czynnościami takimi jak korzystanie z telefonu, Internetu czy z zakupami — 70,5% ankietowanych oceniło ten aspekt jako duży problem. Do innych istotnych trudności zaliczono ograniczony dostęp do publicznej ochrony zdrowia (55,9%), problemy osób starszych, takie jak choroby wieku starczego, obniżona sprawność czy potrzeba pomocy w codziennych czynnościach (48,8%), a także przemoc rówieśniczą wśród dzieci i młodzieży () oraz uzależnienie od alkoholu (43,7%). Wśród najrzadziej występujących w Gminie problemów wyróżniono bezdomność (5,1%), przestępczość (7,8%) i bezrobocie (15,6%), choć w tych przypadkach większość respondentów oceniła, że nadal występują jako umiarkowane trudności.

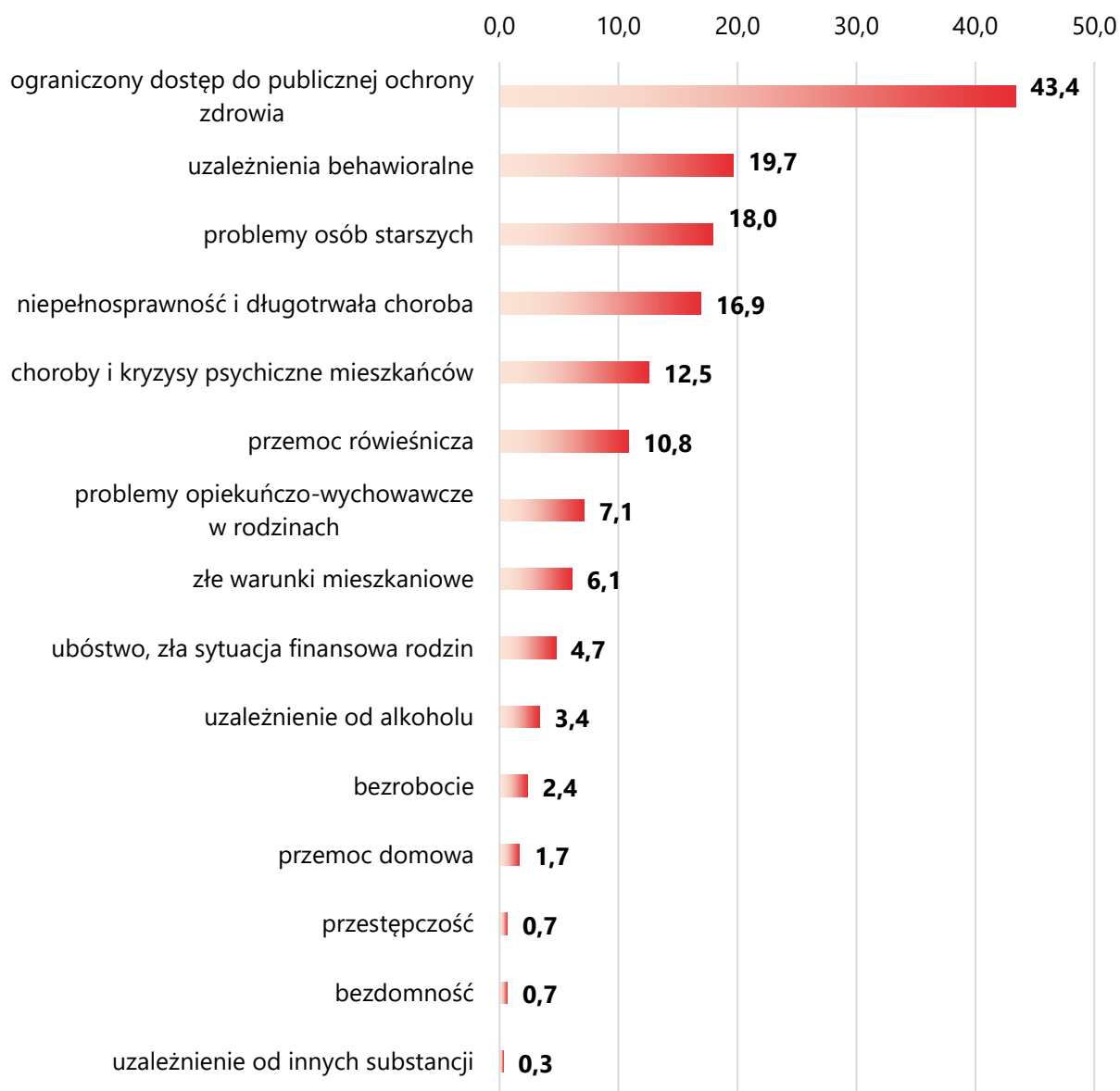
Wykres 26. Proszę ocenić stopień nasilenia problemów społecznych w Gminie [%]





Większość osób zaznaczyła, że wymienione problemy nie dotyczą ich bezpośrednio, jednak wysokim wynikiem wyróżnia się ograniczony dostęp do publicznej ochrony zdrowia, który dotyka osobiście 43,4% ankietowanych. Znaczna liczba osób wskazała również, że bezpośrednio dotyczą ich uzależnienia behawioralne (19,7%), problemy osób starszych (18,0%) oraz niepełnosprawność lub długotrwała choroba (16,9%).

Wykres 27. Które z wymienionych niżej problemów dotyczą bezpośrednio Pana/i? [%]



15,9% uczestników badania zauważyło, że poza problemami wskazanymi w kafeterii dostrzega również inne w swojej najbliższej okolicy, są to m.in.:

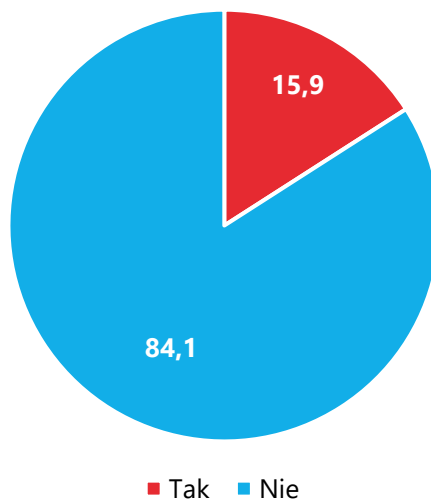
- brak opieki krótkoterminowej,
- niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego o charakterze sportowym i kulturalnym dla różnych grup wiekowych,
- brak dostępu do bezpłatnych zajęć fitness i innych form rozrywki,



Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie

- problemy mieszkaniowe,
- brak dziennego ośrodka pomocy psychologicznej dla młodzieży,
- niedostateczna liczba miejsc sprzyjających integracji,
- izolacja osób starszych, zwłaszcza na terenach wiejskich,
- brak wsparcia dla seniorów, np. w formie ciepłego posiłku lub zajęć,
- przemoc rówieśnicza,
- brak mieszkań wspomaganych,
- problemy w zakresie transportu publicznego, dotyczące przede wszystkim mieszkańców obszarów wiejskich,
- bariery architektoniczne w przestrzeniach i budynkach użyteczności publicznej, utrudniające poruszanie się osób o ograniczonej mobilności,
- niedostateczny dostęp do usług, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszarów wiejskich,
- niedostateczny dostęp do mieszkań socjalnych,
- problem z dostępem do lekarza specjalisty,
- brak inicjatyw społecznych,
- niewystarczająca liczba żłobków i przedszkoli,
- brak aktywności społecznej mieszkańców i angażowania się w inicjatywy podejmowane przez NGO,
- problem z dostępem do mieszkań, w tym dla osób młodych,
- niedostateczny dostęp do pomocy prawnej, psychiatrycznej i psychologicznej,
- niekontrolowana migracja,
- wykluczenie osób starszych, w tym społeczne, informacyjne i z rynku pracy,
- brak oferty pomocowej dla młodych/samotnych mam.

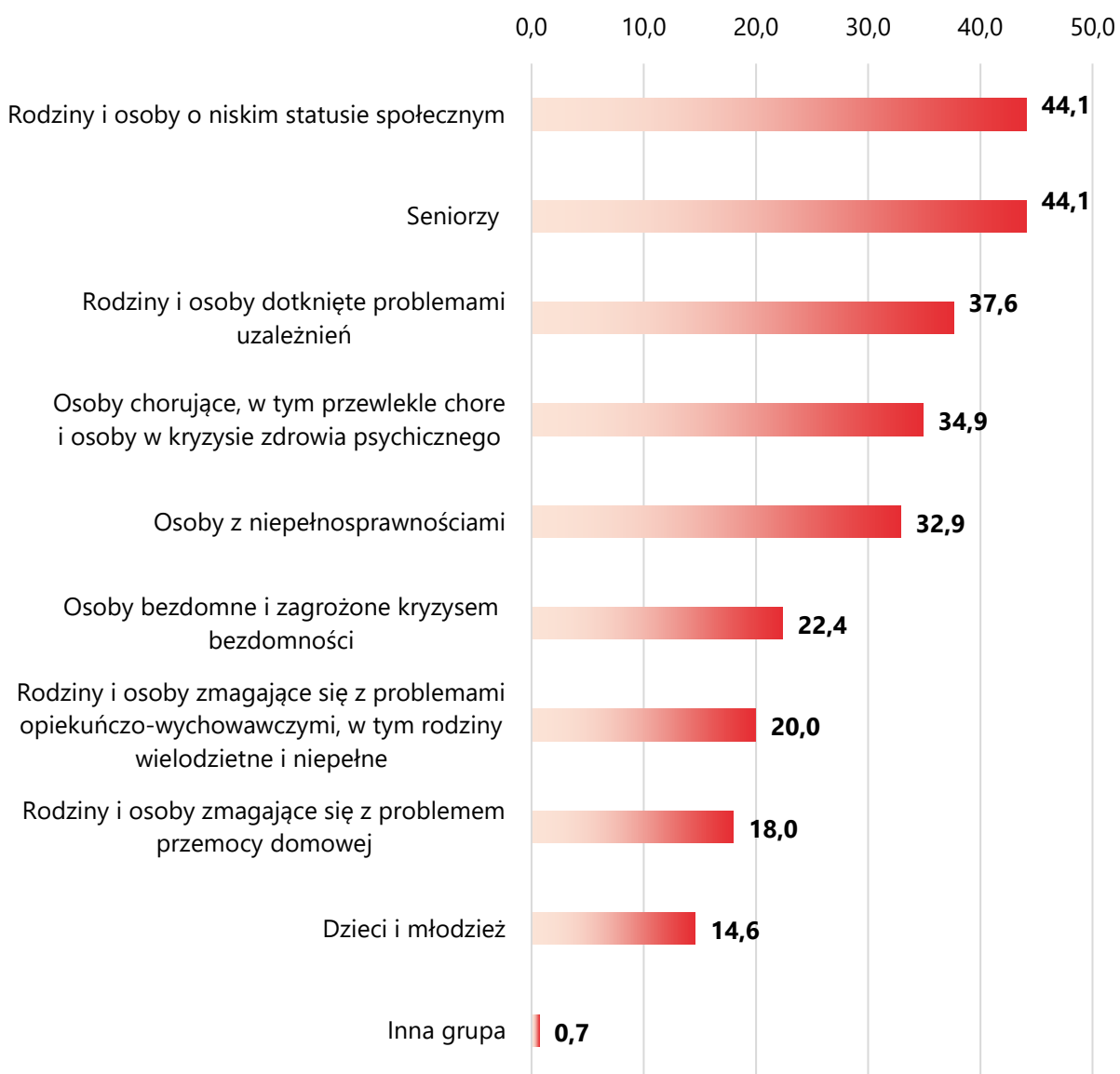
Wykres 28. Czy poza wyżej wymienionymi dostrzega Pan/i inne problemy społeczne na terenie Gminy? [%]





Respondentów poproszono również o wskazanie grup mieszkańców, które ich zdaniem są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne. Są to osoby, które w szczególny sposób odczuwają braki w dostępie do usług, wsparcia czy możliwości uczestnictwa w życiu społecznym. Zdaniem ankietowanych są to przede wszystkim: rodziny i osoby o niskim statusie społecznym i seniorzy (po 44,1%). W dalszej kolejności wskazywano na rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (37,6%), osoby chorujące, w tym przewlekłe chore i osoby w kryzysie zdrowia psychicznego (34,9%), a także osoby z niepełnosprawnościami (32,9%).

Wykres 29. Jakie grupy są Pana/i zdaniem najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym w Gminie? [%]





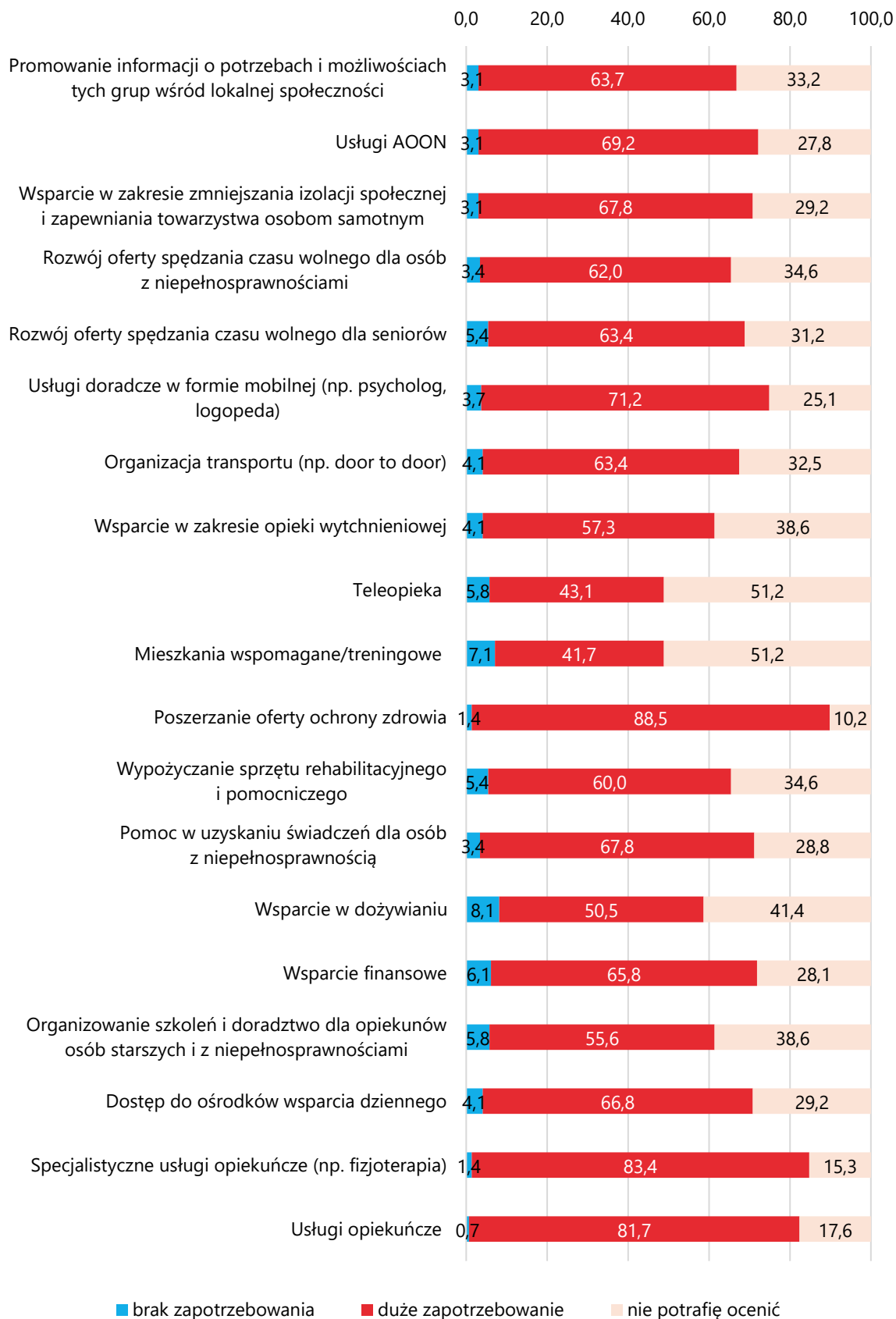
W kolejnym pytaniu poproszono respondentów o ocenę, na ile poszczególne typy usług dedykowanych osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami są potrzebne w Gminie Krosno Odrzańskie. Największą potrzebę wykazano w zakresie poszerzenia oferty ochrony zdrowia, szczególnie dotyczącej dostępu do lekarzy specjalistów (88,5%). Duże znaczenie przypisano również specjalistycznym usługom opiekuńczym, takim jak fizjoterapia (83,4%) oraz usługom opiekuńczym (81,7%).

Nieco mniej uczestników badania zwróciło uwagę na konieczność świadczenia usług doradczych w formie mobilnej (71,2%), usługi AOON (69,2%), zapewnienia pomocy w uzyskaniu świadczeń dla osób z niepełnosprawnościami oraz wsparcia w zakresie zmniejszania izolacji społecznej i zapewnienia towarzystwa osobom samotnym (po 67,8%).

W najmniejszym stopniu respondenci kładli nacisk na potrzebę tworzenia mieszkań wspomaganych i treningowych z koszykiem usług (41,7%) oraz rozwoju usług teleopieki (43,1%).



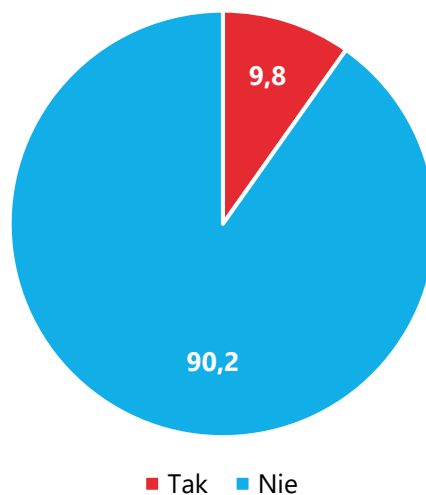
Wykres 30. Proszę ocenić na ile poszczególne typy usług dedykowanych osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami są potrzebne w Gminie? [%]





Ankietowani mieli również możliwość określić, czy w ich opinii na terenie Gminy występuje potrzeba świadczenia innych usług społecznych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, tj. takich, których nie wymieniono w poprzednim pytaniu. Zdecydowana większość uczestników badania odpowiedziała przecząco (90,2%), niemniej jednak pojawiły się również odpowiedzi sugerujące konieczność niesienia pomocy w zakresie rozwoju usług transportowych, w tym zapewnienia dojazdu do dziennych domów opieki. Zwracano uwagę na potrzebę organizowania mobilnych usług poprawiających jakość życia, tworzenia Klubów Seniora na obszarach wiejskich, a także świadczenia pomocy w codziennych czynnościach – takich jak zakupy, wizyty lekarskie, podawanie leków, sprzątanie czy wypełnianie dokumentów. Respondenci dostrzegają również potrzebę wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnościami w zakresie bezpieczeństwa prawnego i cyberbezpieczeństwa oraz rozwijania miejsc pracy dostosowanych do ich możliwości. Szczególny nacisk kładziono na pomoc osobom starszym mieszkającym samotnie. Wśród proponowanych rozwiązań znalazły się także: utworzenie domu dziennego pobytu z wyżywieniem i terapią zajęciową, rozwój usług opieki wytchnieniowej i asystenckiej, a także zapewnienie wsparcia emocjonalnego.

Wykres 31. Czy dostrzega Pan/i potrzebę świadczenia innych usług społecznych na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w Gminie? [%]



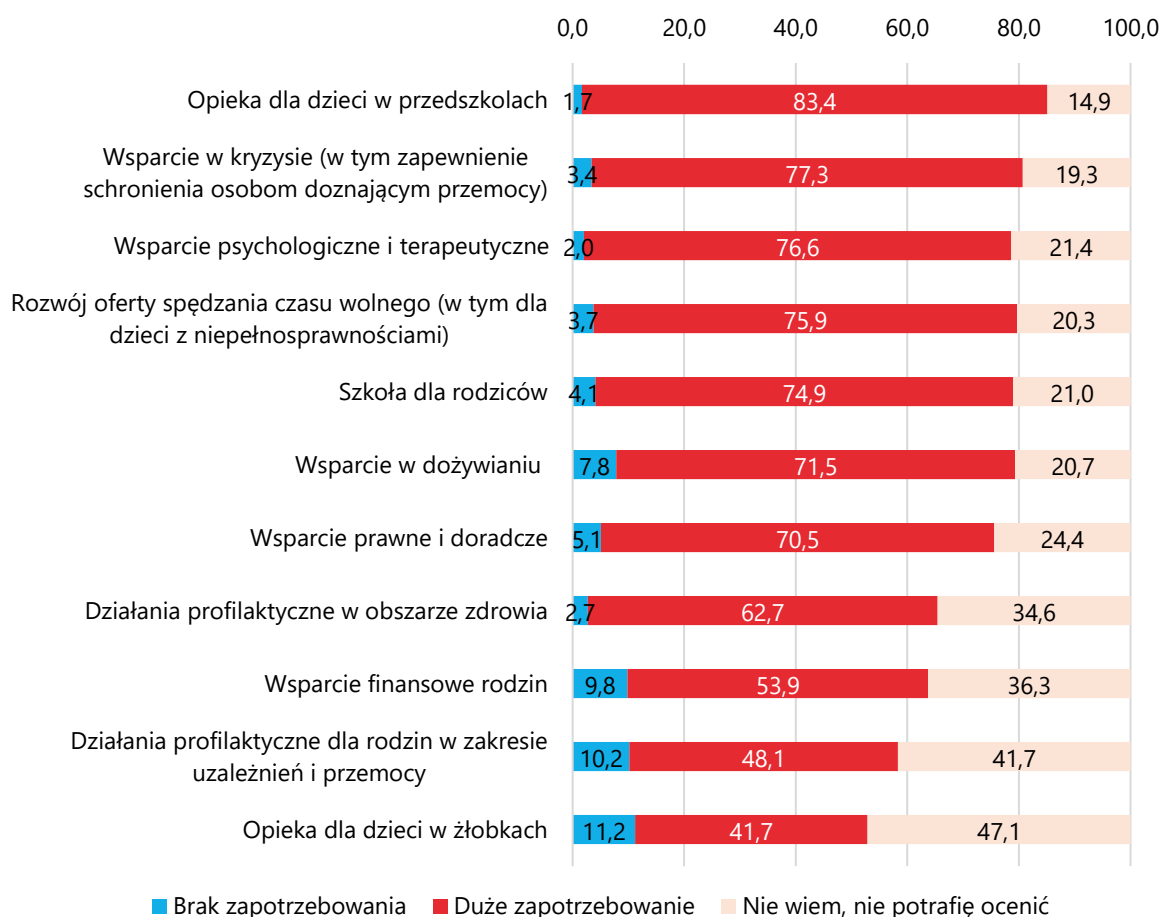
Następne pytanie dotyczyło usług społecznych dedykowanych rodzinom. Respondenci zostali poproszeni o ocenę, na ile poszczególne typy usług są potrzebne w Gminie. Największą potrzebę wskazano w zakresie opieki nad dziećmi w przedszkolach (83,4%). Duże znaczenie przypisano również wsparciu w sytuacjach kryzysowych, w tym zapewnieniu schronienia osobom doświadczającym przemocy (77,3%), a także pomocy psychologicznej i terapeutycznej (76,6%) oraz rozwojowi oferty spędzania czasu wolnego, w tym dla dzieci z niepełnosprawnościami (75,9%).



Nieco mniej osób uczestniczących w badaniu za niezbędne uważa zorganizowanie szkoły dla rodziców (74,9%), wsparcie w dożywianiu (71,5%), a także w aspektach prawnych i doradczych (70,5%).

Zdecydowanie najrzadziej wskazywano na kwestie dotyczące opieki nad dziećmi do lat 3 (41,7%) oraz działań profilaktycznych dla rodzin w zakresie uzależnień i przemocy (48,1%).

Wykres 32. Proszę ocenić na ile poszczególne typy usług społecznych dedykowanych rodzinom są potrzebne w Gminie? [%]

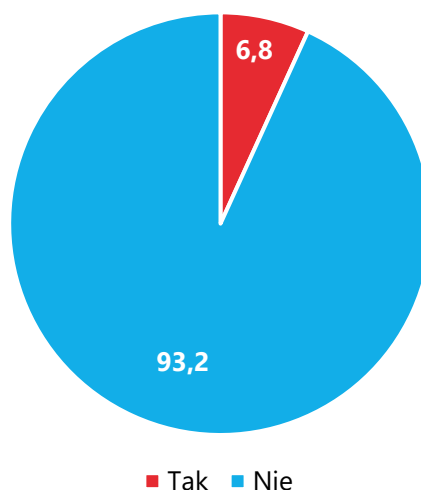


Ankietowani mieli również możliwość określić, czy w ich opinii na terenie Gminy występuje potrzeba świadczenia innych usług społecznych dla rodzin, tj. takich, których nie wymieniono w poprzednim pytaniu. Zdecydowana większość uczestników badania odpowiedziała przecząco (93,2%), niemniej jednak pojawiło się również szereg propozycji dotyczących wsparcia rodzin z dziećmi, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin wielodzietnych, znajdujących się w trudnej sytuacji opiekuńczo-wychowawczej oraz wychowujących dzieci z niepełnosprawnościami. Wskazano m.in. na potrzebę kompleksowej pomocy rodzinom dzieci z niepełnosprawnościami już od momentu narodzin, tak aby rodzice nie musieli samodzielnie poszukiwać specjalistów, terapii czy



form wsparcia. Równolegle podkreślono konieczność rozwoju usług asystenta rodziny oraz rozszerzenia oferty opieki wytchnieniowej dla opiekunów, jak również szerszej pomocy osobom z niepełnosprawnościami. Istotnym obszarem jest również potrzeba wsparcia emocjonalnego dla dzieci i rodzin, szczególnie tych borykających się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Zgłoszono potrzebę organizowania warsztatów i spotkań dla rodzin z dziećmi, w tym także na terenach wiejskich – np. w budynkach świetlicach wiejskich – co sprzyjałoby integracji społecznej i budowaniu więzi lokalnych. W zakresie edukacji i opieki nad dziećmi postulowano zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach, a także dożywianie dzieci w szkołach. Ważnym elementem była też propozycja organizacji atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych, które rozwijałyby pasje i zainteresowania dzieci oraz sprzyjałyby ich aktywizacji i integracji. Uzupełnieniem tych działań miałoby być tworzenie miejsc integracji dzieci oraz rozwój oferty spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez tworzenie ścieżek rowerowych, zwiększenie dostępu do obiektów sportowych i kulturalnych oraz organizowanie wydarzeń rodzinnych. W celu wspierania rodzin wielodzietnych zaproponowano wprowadzenie systemu ulg i zniżek, które ułatwiłyby im dostęp do różnych usług i wydarzeń, a także zwiększenie dostępu do opieki medycznej, szczególnie w zakresie dziecięcej opieki specjalistycznej.

Wykres 33. Czy dostrzega Pan/i potrzebę świadczenia innych usług społecznych na rzecz rodzin w Gminie? [%]



Respondenci zostali również poproszeni o ocenę, na ile poszczególne typy usług społecznych dedykowanych dzieciom i młodzieży są niezbędne do realizowania w Gminie Krosno Odrzańskie. Największą potrzebę wykazano w zakresie poradnictwa psychologicznego (88,8%), profilaktyki uzależnień behawioralnych, w tym od Internetu i urządzeń elektronicznych (87,8%), a także udostępniania przestrzeni na spotkania młodzieży, np. poprzez utworzenie klubu młodzieżowego (84,7%).



W dalszej kolejności zwracano uwagę na podejmowanie działań informacyjnych w zakresie możliwości radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, np. dotyczących przemocy domowej lub rówieśniczej (83,7%), zapewnianie wsparcia specjalistycznego dla dzieci w formie usług pedagoga/logopedy (83,4%) oraz rozwój oferty spędzania czasu wolnego, w tym dla dzieci z niepełnosprawnościami (80,7%).

Najmniej wskazań dotyczyło wdrożenia młodzieży w procesy decyzyjne w Gminie, np. poprzez utworzenie Młodzieżowej Rady Gminy (62,7%).

Wykres 34. Proszę ocenić na ile poszczególne typy usług społecznych dedykowanych dzieciom i młodzieży są potrzebne w Gminie? [%]



Ankietowani mieli również możliwość określić, czy w ich opinii na terenie Gminy występuje potrzeba świadczenia innych usług społecznych dla dzieci i młodzieży, tj. takich, których nie wymieniono w poprzednim pytaniu. Zdecydowana większość



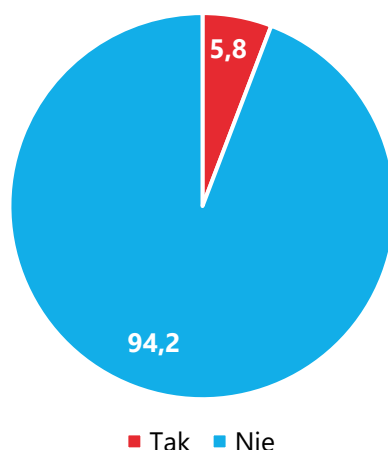
uczestników badania odpowiedziała przecząco (94,2%), niemniej jednak pozostali podkreślali konieczność tworzenia szerokiej i atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego oraz wspierania rozwoju społecznego, edukacyjnego i osobistego dzieci i młodzieży. Zwrócono uwagę na potrzebę tworzenia dostępnych miejsc do spędzania wolnego czasu, takich jak świetlice, kluby młodzieżowe czy swobodne przestrzenie, w których młodzież mogłaby się spotykać, integrować, organizować własne inicjatywy i rozwijać zainteresowania. Wskazano również na konieczność udostępnienia świetlic wiejskich na potrzeby prowadzenia zajęć i aktywności dostosowanych do wieku uczestników.

Wielokrotnie zgłaszano potrzebę nauki praktycznych i przydatnych w życiu codziennym umiejętności, co może odbywać się zarówno w ramach zajęć pozalekcyjnych, jak i warsztatów organizowanych lokalnie. Ważnym elementem oferty powinno być także dofinansowanie zajęć pozalekcyjnych – językowych, sportowych, artystycznych – oraz zapewnienie równego dostępu do edukacji sportowej i aktywności dodatkowych we wszystkich placówkach edukacyjnych na terenie Gminy.

W obszarze aktywności fizycznej postulowano organizację nauki pływania na basenie oraz rozwój infrastruktury sportowej, w tym utworzenie orlików na obszarach wiejskich. Równocześnie zgłaszano potrzebę zwiększenia dostępu dzieci i młodzieży do oferty kulturalnej, m.in. poprzez organizowanie wyjść do kina, teatru, muzeów czy lokalnych wydarzeń.

Zgłoszono również propozycje związane z przygotowaniem młodzieży do dorosłego życia – w tym zwiększenie dostępności praktyk zawodowych i staży, a także promocję wolontariatu, szczególnie w miejscach wspierających rówieśników z trudnościami – takich jak ośrodki dla młodzieży czy domy pomocy społecznej, w których przebywają młode osoby z doświadczeniem uzależnień.

Wykres 35. Czy dostrzega Pan/i potrzebę świadczenia innych usług społecznych na rzecz dzieci i młodzieży w Gminie? [%]



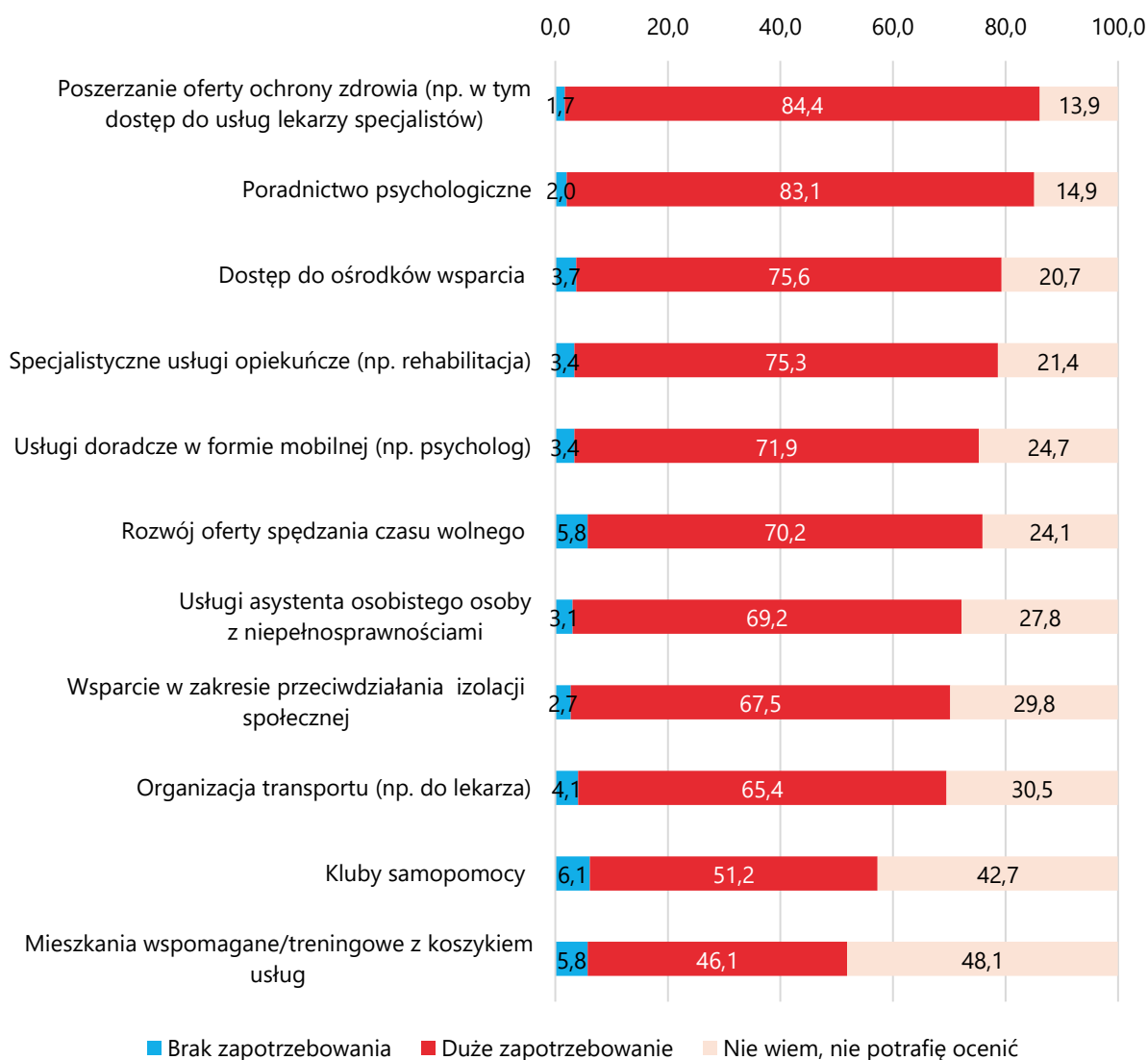


W kolejnej części badania respondenci oceniali potrzebę różnych usług społecznych skierowanych do osób znajdujących się w kryzysie zdrowia psychicznego. Największą potrzebę wykazano w zakresie poszerzenia oferty ochrony zdrowia, w tym dostępu do usług lekarzy specjalistów (84,4%) oraz poradnictwa psychologicznego (83,1%).

Równie wysoki odsetek respondentów dostrzegał potrzebę zwiększenia dostępu do ośrodków wsparcia (75,6%), a także specjalistycznych usług opiekuńczych, takich jak rehabilitacja (75,3%).

Najmniej wskazań dotyczyło rozwoju mieszkań wspomaganych/treningowych z koszykiem usług, co wytypowane zostało przez 46,1% uczestników badania – sugeruje to zdecydowanie mniejsze zapotrzebowanie na tę formę wsparcia w Gminie.

Wykres 36. Proszę ocenić na ile poszczególne typy usług społecznych dedykowanych osobom w kryzysie zdrowia psychicznego są potrzebne w Gminie? [%]





Mieszkańcy uczestniczący w badaniu mieli również możliwość określić, czy w ich opinii na terenie Gminy występuje potrzeba świadczenia innych usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego, tj. takich, których nie wymieniono w poprzednim pytaniu. Zdecydowana większość uczestników badania odpowiedziała przecząco (94,2%), niemniej jednak pozostała grupa zgłosiła pewne potrzeby dotyczące wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego, wśród których szczególne znaczenie miała konieczność zwiększenia dostępności profesjonalnej pomocy psychologicznej i psychiatrycznej, zarówno w mieście, jak i na terenach wiejskich. Podkreślano potrzebę tworzenia nowych poradni psychologicznych i specjalistycznych, w tym także dziennych ośrodków pomocy psychologicznej, umożliwiających regularny kontakt z terapeutą oraz uczestnictwo w zajęciach grupowych. Ważnym postulatem było również zapewnienie bezpłatnej terapii psychologicznej dla osób o niskich dochodach, które często rezygnują z leczenia ze względów finansowych.

Wskazywano także na trudności w poruszaniu się po systemie pomocy – wiele osób nie wie, do kogo i gdzie powinno się zgłosić, dlatego ważnym elementem wsparcia powinno być rozwijanie punktów pierwszego kontaktu oraz centrów wsparcia. Niezwykle istotne są także działania z zakresu interwencji kryzysowej dla dzieci i młodzieży, które mogą przechodzić przez poważne problemy emocjonalne i potrzebują szybkiej, specjalistycznej pomocy.

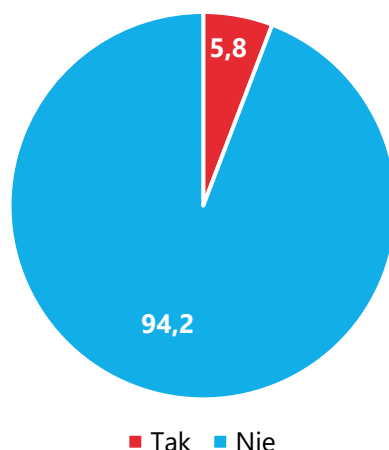
Zgłaszano również potrzebę regularnych wizyt psychoterapeutów, organizacji warsztatów i zajęć z psychologiem oraz prowadzenia grup wsparcia dla osób w kryzysie psychicznym. Podkreślano także konieczność objęcia wsparciem rodziców dorosłych dzieci chorujących psychicznie, którzy często pozostają bez żadnej pomocy instytucjonalnej, mimo że pełnią funkcję opiekunów.

Ważnym aspektem była również potrzeba edukacji społeczności lokalnej w zakresie rozpoznawania wczesnych oznak kryzysu psychicznego oraz przeciwdziałania stygmatyzacji osób chorujących psychicznie. Proponowano realizację działań edukacyjnych i informacyjnych podczas lokalnych imprez i wydarzeń integracyjnych, jak również organizowanie tematycznych spotkań i kampanii społecznych, poświęconych zdrowiu psychicznemu. Celem tych działań ma być rozwijanie świadomości społecznej, zwiększenie empatii i zrozumienia oraz integracja osób doświadczających kryzysów z lokalną społecznością.

Zwracano również uwagę na konieczność wzmocnienia działań pomocowych ze strony ośrodków pomocy społecznej (OPS), w tym aktywnego monitorowania sytuacji osób narażonych na wykluczenie i objęcia ich kompleksowym wsparciem.

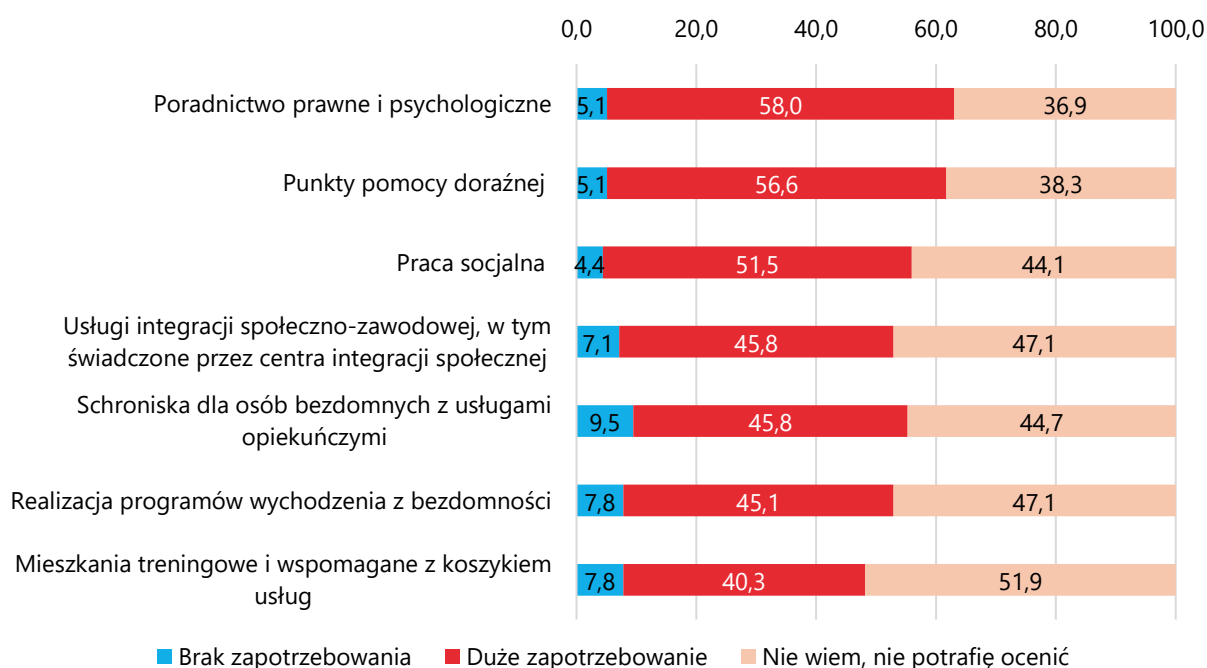


Wykres 37. Czy dostrzega Pan/i potrzebę świadczenia innych usług społecznych na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego w Gminie? [%]



W ostatnim pytaniu dotyczącym potrzeby usług społecznych w Gminie, respondenci zostali poproszeni o ocenę, na ile poszczególne typy usług dedykowanych osobom w kryzysie bezdomności są potrzebne w Gminie. Największą potrzebę wskazano w zakresie zapewnienia dostępu do poradnictwa prawnego i psychologicznego (58,0%) oraz organizowania punktów pomocy doraźnej, takich jak jadłodajnie, punkty wydawania żywności i odzieży, łaznie, punkty poradnictwa, noclegownie i ogrzewalnie (56,6%). Nieco mniej wskazań dotyczyło realizowania pracy socjalnej (51,5%) oraz usług integracji społeczno-zawodowej, w tym świadczonych przez centra integracji społecznej (45,8%). Najmniej istotne z punktu widzenia badanych okazały się kwestie dotyczące mieszkań treningowych i wspomaganych z koszykiem usług (40,3%).

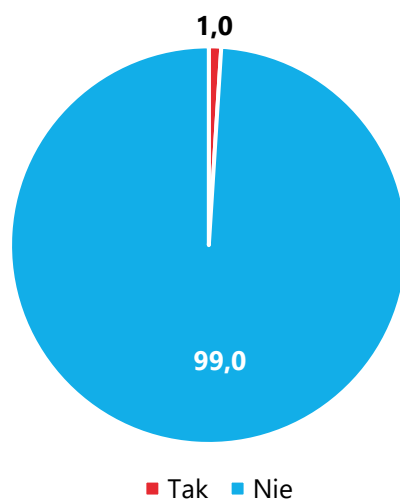
Wykres 38. Proszę ocenić na ile poszczególne typy usług społecznych dedykowanych osobom w kryzysie bezdomności są potrzebne w Gminie? [%]





W przeprowadzonym badaniu jedynie 1,0% respondentów wskazało na potrzebę świadczenia innych usług niż wcześniej wymienione. Choć odsetek ten jest niski, zgłoszone potrzeby pozostają istotne z punktu widzenia wsparcia osób w najtrudniejszej sytuacji życiowej. Wśród wskazanych propozycji pojawiły się takie formy pomocy jak: schronisko dla osób bezdomnych, noclegownia, a także mieszkania socjalne. Odpowiedzi te sygnalizują, że mimo niewielkiej skali, istnieje w społeczności lokalnej grupa osób zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, dla których niezbędne jest zapewnienie podstawowych warunków bytowych oraz możliwości wyjścia z kryzysu bezdomności.

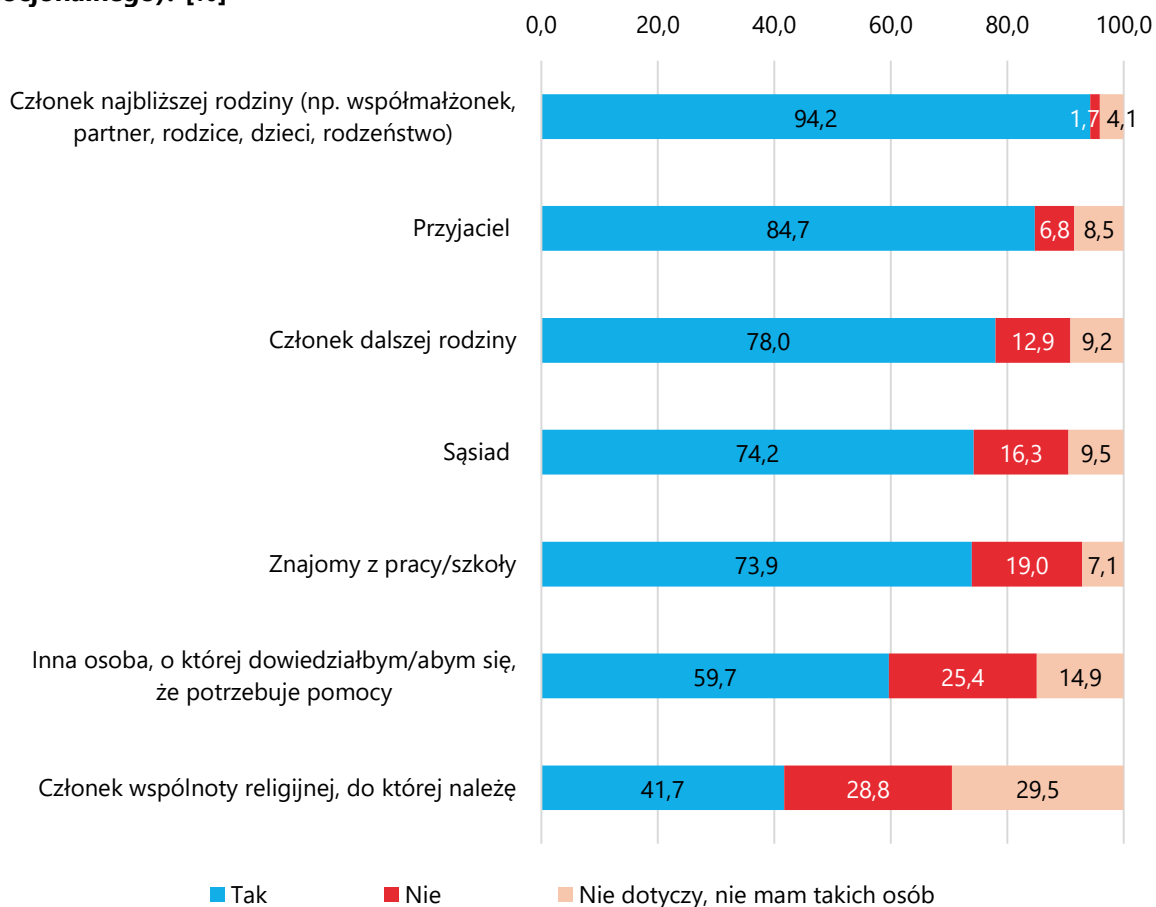
Wykres 39. Czy dostrzega Pan/i potrzebę świadczenia innych usług społecznych na rzecz osób w kryzysie bezdomności w Gminie? [%]



Na kolejne pytanie dotyczące gotowości udzielenia wsparcia osobom z otoczenia w sytuacjach kryzysowych, odpowiedzi respondentów ukazują, że największa gotowość do pomocy dotyczy członków najbliższej rodziny, takich jak współmałżonek, partner, rodzice, dzieci czy rodzeństwo, gdzie aż 94,2% ankietowanych zadeklarowało chęć niesienia wsparcia. Wysoką gotowość do pomocy ankietowani wykazują także wobec osób bliskich, takich jak przyjaciele (84,7%) oraz członkowie dalszej rodziny (78,0%). Nieco mniejszą chęć wsparcia badani zadeklarowali w przypadku sąsiadów (74,2%) oraz znajomych z pracy lub szkoły (73,9%). Wyniki badania ukazują, iż nieco ponad połowa respondentów zadeklarowała gotowość udzielenia pomocy innym osobom znajdującym się w kryzysie (59,7%). Natomiast najmniejszy odsetek uczestników badania zadeklarował chęć pomocy członkom wspólnoty religijnej, do której należy (41,7%). Wyniki te świadczą o wysokim poziomie empatii i otwartości społecznej, a także o potencjale do budowania lokalnych sieci wsparcia.



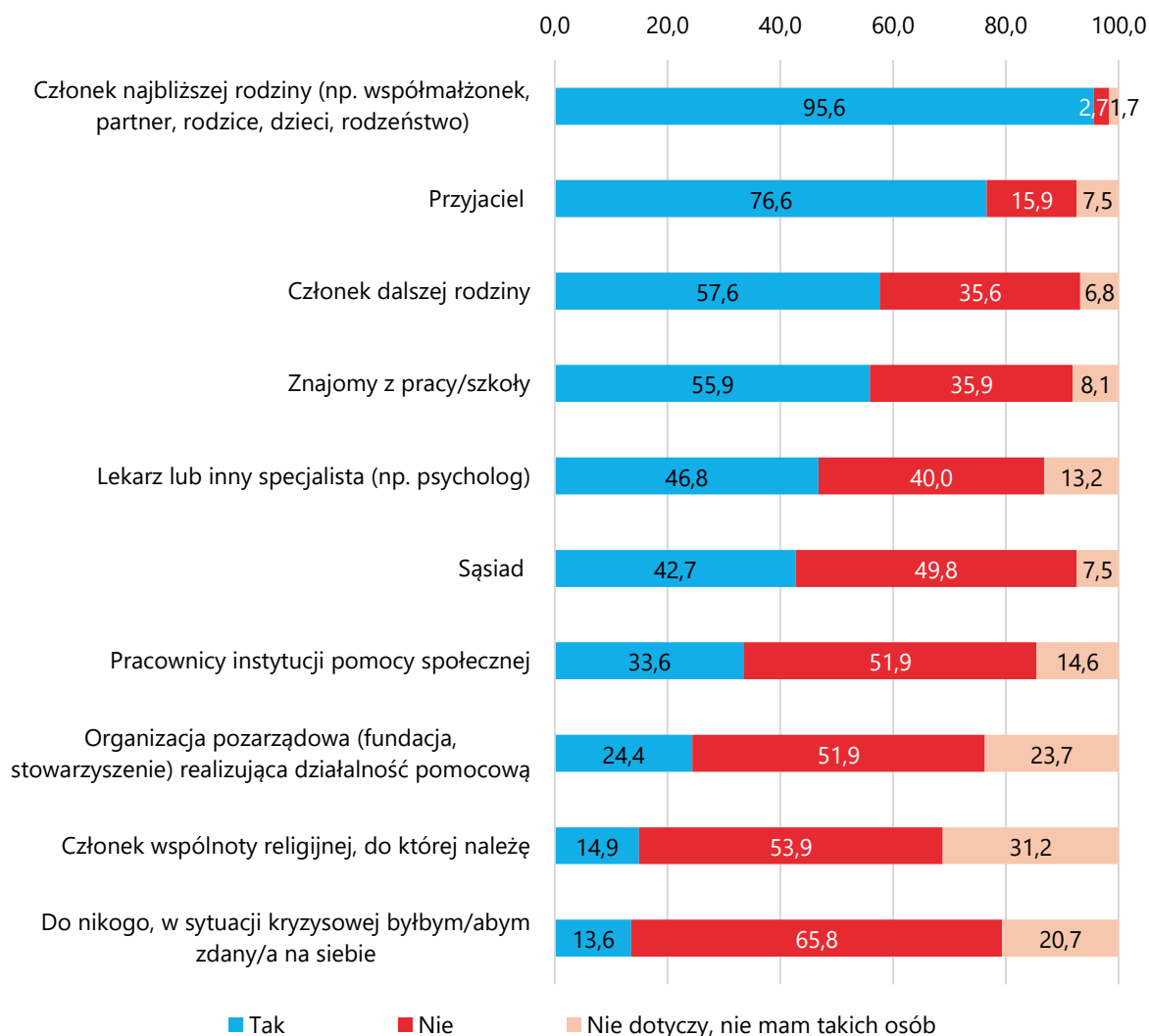
Wykres 40. Proszę ocenić czy byłby/aby Pan/i gotowa wesprzeć osobę z Pana/i otoczenia w sytuacji dla niej kryzysowej (np. podczas choroby, po wypadku lub operacji, podczas kryzysu emocjonalnego)? [%]



W odpowiedzi na pytanie o to, na czyją pomoc mogliby liczyć w sytuacji kryzysowej (np. podczas choroby, po wypadku lub operacji, w kryzysie emocjonalnym), respondenci najczęściej wskazywali członków najbliższej rodziny (współmałżonek, partner, rodzice, dzieci, rodzeństwo) — 95,6% osób potwierdziło taką możliwość, podczas gdy tylko 2,7% zaprzeczyło. Przyjaciół (76,6%) oraz członkowie dalszej rodziny (57,6%) również byli wymieniani jako istotne wsparcie. Znacznie mniej respondentów wskazywało na znajomych z pracy lub szkoły (55,9%), lekarzy lub innych specjalistów (46,8%), sąsiadów (42,7%), a także pracowników instytucji pomocy społecznej (33,6%). Jednocześnie 13,6% uczestników badania stwierdziło, że w sytuacji kryzysowej byłoby zdani wyłącznie na siebie. Wyniki wskazują, że w pierwszej kolejności mieszkańcy liczą na wsparcie rodziny i bliskich znajomych, natomiast znacznie rzadziej na pomoc instytucji i organizacji zewnętrznych.



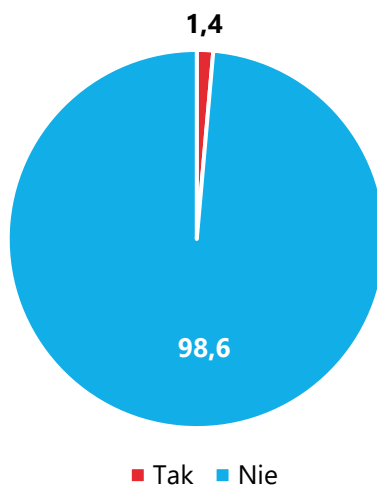
Wykres 41. Na czyją pomoc mógłby/aby Pan/i liczyć w sytuacji kryzysowej (np. podczas choroby, po wypadku lub operacji, podczas kryzysu emocjonalnego)? [%]



Ponadto 1,4% respondentów przytoczyło przykłady innych instytucji/osób, które mogą odgrywać istotną rolę w niesieniu pomocy osobom w trudnej sytuacji. Wskazano m.in. Powiatowe Ośrodki Wsparcia (POW) oraz telefony zaufania, które zapewniają anonimową i szybką pomoc psychologiczną. Zwrócono również uwagę na brak wiedzy mieszkańców na temat istnienia lokalnych organizacji pomocowych – część respondentów przyznała, że nie ma informacji, czy w ich Gminie działa organizacja udzielająca pomocy w trudnych sytuacjach życiowych. W związku z tym podkreślono, że jeśli taka organizacja funkcjonuje, konieczne jest jej lepsze promowanie i informowanie społeczności o zakresie oferowanego wsparcia. Jeżeli natomiast żadna tego typu instytucja nie działa, należy podjąć działania zmierzające do jej utworzenia, aby zapewnić mieszkańcom odpowiednie i dostępne źródła pomocy.



Wykres 42. Czy jest jakaś inna osoba/instytucja, której nie wymieniono powyżej, a do której mógłby/aby się Pan/i zgłosić po pomoc? [%]



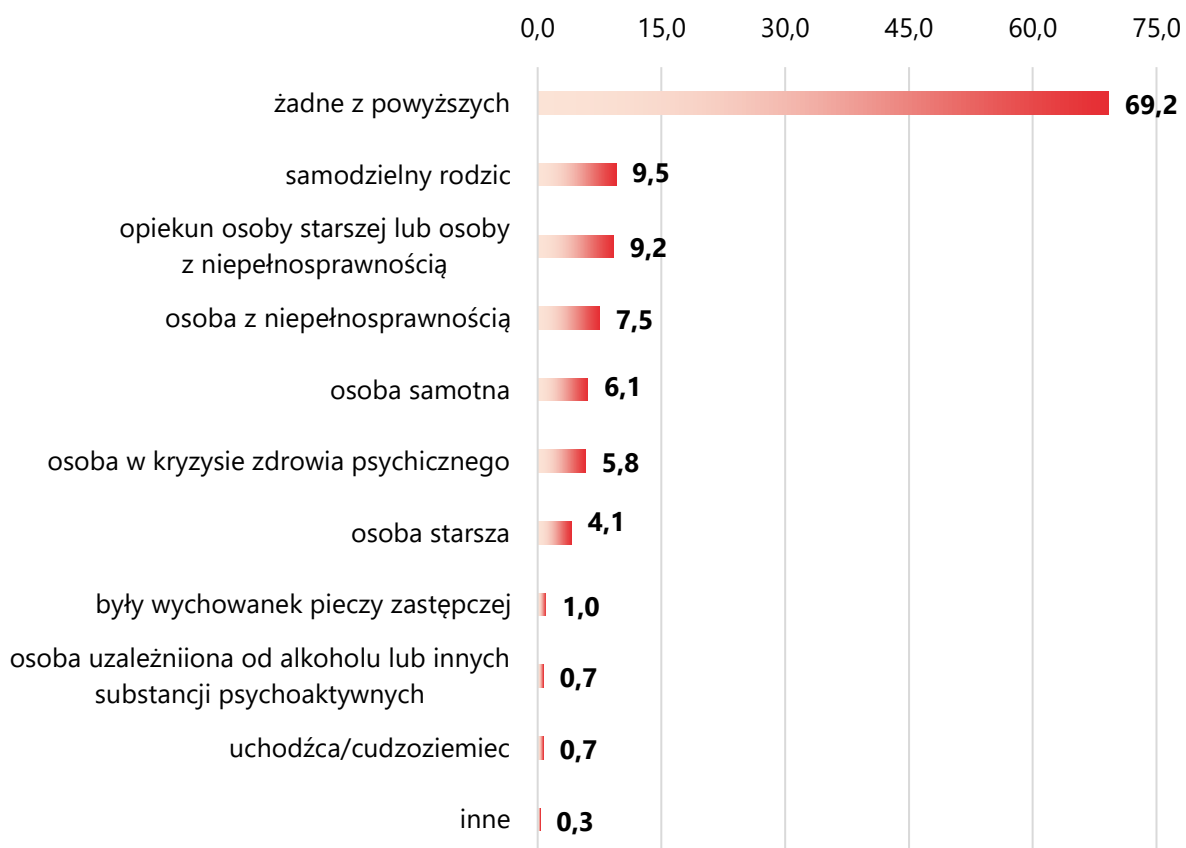
Na podstawie odpowiedzi udzielonych przez ankietowanych na pytanie, czy zaliczają się do którejś z wymienionych grup, można zauważyć, że zdecydowana większość respondentów (69,2%) nie identyfikuje się z żadną z podanych kategorii. Może to świadczyć o relatywnie niewielkiej liczbie osób doświadczających trudnej sytuacji życiowej wśród badanych lub o niechęci do utożsamiania się z określonymi grupami, co również może wynikać z braku zaufania lub stygmatyzacji.

Wśród osób, które zadeklarowały przynależność do określonych grup, najczęściej wskazywano na rolę samodzielnych rodziców (9,5%) oraz opiekunów osób starszych lub z niepełnosprawnościami (9,2%), co podkreśla znaczenie działań wspierających osoby obciążone obowiązkami opiekuńczymi. Osoby z niepełnosprawnościami stanowiły 7,5% respondentów, natomiast osoby samotne – 6,1%, co może świadczyć o potrzebie wzmocnienia oferty przeciwdziałającej wykluczeniu i izolacji społecznej.

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego stanowiły 5,8% badanych, co wskazuje na zauważalną skalę problemów emocjonalnych i psychicznych wymagających systemowego wsparcia. Znacznie mniejszy odsetek stanowili byli wychowankowie pieczy zastępczej (1,0%), osoby uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych (0,7%) oraz uchodźcy lub cudzoziemcy (0,7%), jednak ich obecność wskazuje na konieczność uwzględniania ich potrzeb w lokalnych działaniach pomocowych. Zaledwie jedna osoba (0,3%) zadeklarowała przynależność do innej, bliżej nieokreślonej grupy.

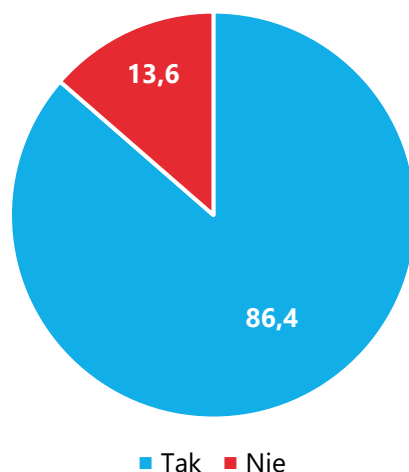


Wykres 43. Czy należy Pan/i do którejś z wymienionych poniżej grup osób? [%]



W dalszej części ankiety poruszono kwestie oferty usług społecznych świadczonych przez instytucje zlokalizowane na terenie Gminy. Wyniki badania wskazują, że zdecydowana większość mieszkańców (86,4%) deklaruje znajomość podmiotów świadczących wsparcie na terenie Gminy Krosno Odrzańskie, co może świadczyć o skuteczności dotychczas podejmowanych działań promocyjnych. Wciąż jednak są osoby, które nie posiadają takiej wiedzy, co może ograniczać ich dostęp do wsparcia w sytuacjach kryzysowych.

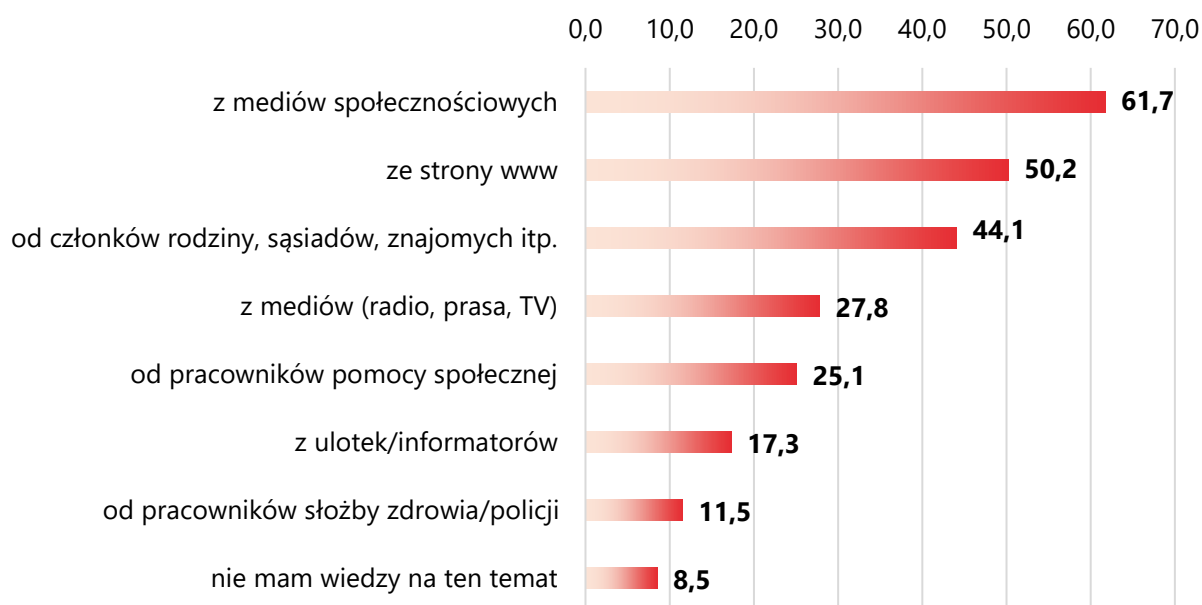
Wykres 44. Czy zna Pan/i instytucje świadczące pomoc społeczną w Gminie? [%]





W kolejnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o wskazanie, z jakich źródeł czerpią wiedzę na temat usług społecznych świadczonych w Gminie. Mogli oni wybrać więcej niż jedną odpowiedź. Najczęściej wskazywano na media społecznościowe – 61,7% ankietowanych wybrało tę opcję. Znaczące miejsce zajmuje także oficjalna strona internetowa Gminy, którą wskazało 50,2% respondentów. Informacje przekazywane przez członków rodziny, sąsiadów i znajomych były głównym źródłem informacji dla 44,1% ankietowanych. Tradycyjne media, takie jak radio, prasa czy telewizja, zostały wytypowane przez średnio co czwartego uczestnika badania (27,8%). Nieco mniej wskazań otrzymali pracownicy pomocy społecznej (25,1%), a następnie pracownicy służby zdrowia i policji (11,5%). Co istotne, 8,5% respondentów przyznało, że nie posiada wiedzy na temat dostępnych usług społecznych, co wskazuje na potrzebę wzmocnienia działań informacyjnych i edukacyjnych skierowanych do mieszkańców Gminy.

Wykres 45. Skąd czerpie Pan/i wiedzę na temat usług społecznych świadczonych w Gminie? [%]

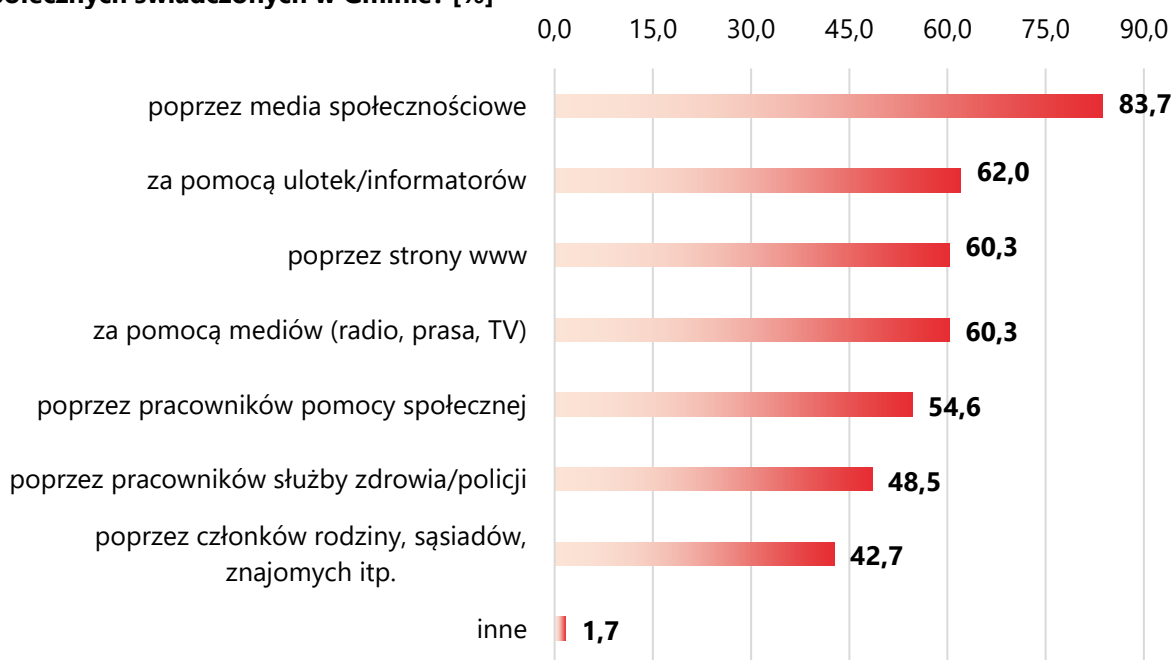


W dalszej części ankiety zapytano respondentów o najbardziej efektywne sposoby rozpowszechniania informacji na temat usług społecznych świadczonych w Gminie. W tym pytaniu również mogli wybrać kilka opcji. Najczęściej wskazywano na media społecznościowe jako najskuteczniejszy kanał komunikacji (83,7%). Znaczące miejsce zajmowały także materiały informacyjne w formie ulotek i informatorów (62,0%) oraz strony internetowe i tradycyjne media, takie jak radio, prasa i telewizja (po 60,3%). Wysoką skuteczność przypisywano również informacjom przekazywanym przez pracowników pomocy społecznej (54,6%) oraz służby zdrowia i policji (48,5%). Nieco mniej osób wskazało na rozpowszechnianie informacji za pośrednictwem członków rodziny, sąsiadów czy znajomych (42,7%). W odpowiedzi oznaczonej jako



„inne”, pojawiły się dodatkowe, cenne sugestie. Respondenci wskazywali, że alternatywnymi źródłami informacji mogą być m.in.: placówki oświatowe, ogłoszenia w kościele, kontakt telefoniczny, a także dziennik elektroniczny w szkołach. Wymieniano również sołtysów i wójta jako osoby mogące skutecznie przekazywać informacje lokalnej społeczności. Zgłoszono także potrzebę korzystania z plakatów i banerów informacyjnych, szczególnie z myślą o osobach starszych, które często nie korzystają z mediów społecznościowych.

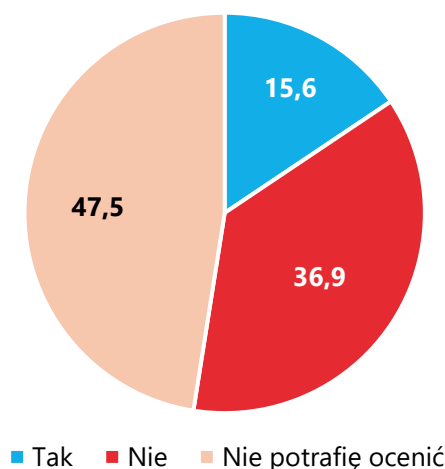
Wykres 46. W jaki sposób w Pana/i opinii można rozpowszechniać wiedzę na temat usług społecznych świadczonych w Gminie? [%]



W kolejnym pytaniu respondenci zostali zapytani o opinię w kwestii równości w dostępie do usług społecznych pomiędzy częścią miejską i wiejską Gminy Krosno Odrzańskie. Zaledwie 15,6% ankietowanych uważa, że dostęp do tych usług jest porównywalny w obu obszarach. Średnio co trzeci uczestnik badania jest zdania, że dostępność usług społecznych różni się między częścią miejską a wiejską (36,9%), natomiast największa grupa, bo 47,5% badanych, nie potrafiła jednoznacznie ocenić tej kwestii. Wyniki te wskazują na potrzebę lepszego informowania mieszkańców o dostępności usług w różnych częściach Gminy oraz ewentualnego wyrównania poziomu ich świadczenia.

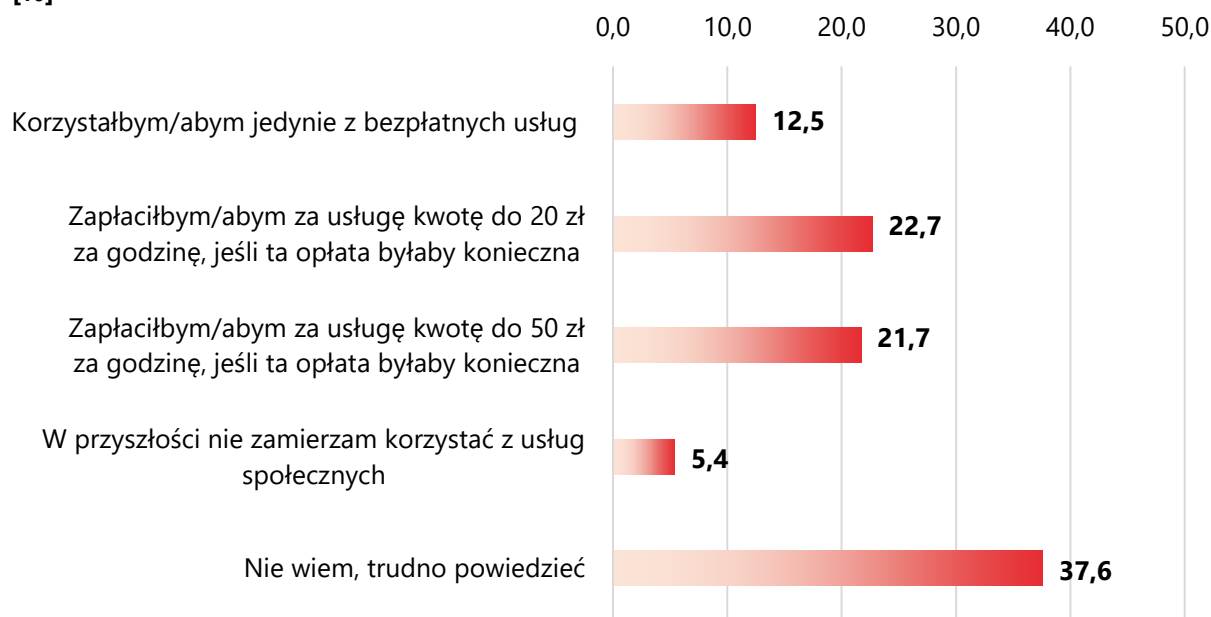


Wykres 47. Czy uważa Pan/i, że dostępność usług społecznych oferowanych w części miejskiej i wiejskiej Gminy Krosno Odrzańskie jest zbliżona? [%]



W ostatnim pytaniu respondenci zostali zapytani o swoje preferencje dotyczące korzystania z usług społecznych, zwłaszcza w kontekście ich ewentualnej odpłatności. 12,5% ankietowanych zadeklarowało, że korzystałoby wyłącznie z usług bezpłatnych, z kolei 22,7% respondentów byłoby skłonnych zapłacić do 20 zł za godzinę, a 21,7% – do 50 zł za godzinę, jeśli taka opłata byłaby konieczna. Ponadto 5,4% ankietowanych zadeklarowało, że w przyszłości nie zamierza korzystać z usług społecznych. Największa grupa, tj. 37,6%, nie potrafiła jednoznacznie określić swojej postawy wobec korzystania z tych usług.

Wykres 48. Czy zdecydowałby/aby się Pan/i na korzystanie z odpłatnych usług społecznych w przyszłości, przy założeniu, że kwestia odpłatności wiąże się z większą dostępnością usług? [%]





Potrzeby w zakresie usług społecznych w opinii przedstawicieli samorządu lokalnego, oświaty, pracowników instytucjonalnych oraz mieszkańców Gminy

Celem niniejszego podrozdziału jest przedstawienie wyników analizy wywiadów przeprowadzonych z osobami, które na co dzień zajmują się świadczeniem lub koordynacją usług społecznych. Opinie i obserwacje pracowników instytucjonalnych, przedstawicieli samorządu lokalnego, oświaty i mieszkańców, stanowią istotne źródło wiedzy o realnych potrzebach społeczności lokalnej, barierach w dostępie do pomocy oraz możliwościach rozwoju oferty wsparcia.

W badaniu skoncentrowano się na identyfikacji kluczowych obszarów problemowych, które według respondentów wymagają pilnej interwencji lub usprawnienia.

Starano się również wskazać propozycje działań mogących stanowić odpowiedź na zdiagnozowane problemy. Przeprowadzone wywiady miały charakter pogłębiony, co pozwoliło nie tylko na zebranie informacji o bieżących wyzwaniach, lecz także na uchwycenie kontekstu instytucjonalnego oraz relacji między poszczególnymi podmiotami zaangażowanymi w system wsparcia społecznego.

Przedstawiciele samorządu lokalnego:

Wśród osób zaangażowanych w diagnozowanie lokalnych potrzeb społecznych głos zabrali m.in. przedstawiciele władz lokalnych, którzy w swoich wypowiedziach zwracali uwagę m.in. na potrzebę zwiększenia dostępności programów wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami mieszkających samodzielnie, które często pozostają poza zasięgiem systemowych rozwiązań pomocowych, a ich funkcjonowanie w codzienności bywa zagrożone ze względu na ograniczenia zdrowotne, komunikacyjne czy finansowe.

Ważnym tematem poruszonym w wywiadzie była także kwestia nagłych kryzysów życiowych – utraty mieszkania, wyposażenia gospodarstwa domowego lub możliwości samodzielnego życia – i wynikająca z nich konieczność uruchomienia szybkiego, elastycznego wsparcia. Zdaniem rozmówców, działania takie powinny być możliwe do zrealizowania bez zbędnej zwłoki i nadmiernych formalności.

W opinii respondentów, istotnym elementem systemu usług społecznych powinno być rozwinięcie oferty mieszkań treningowych. Tego rodzaju wsparcie pozwala na stopniowe usamodzielnianie się osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także zapobiega ich długotrwałej zależności od systemu pomocy społecznej. Rozmówcy zwrócili również uwagę na potrzebę wspierania rodzin i osób życiowo niezaradnych, które często pozostają poza zasięgiem skutecznej pomocy.



Jednym z istotnych wyzwań wskazanych w rozmowie była także rosnąca potrzeba profilaktyki uzależnień behawioralnych, zwłaszcza cyfrowych – problem ten dotyczy w coraz większym stopniu dzieci i młodzieży. Rozmówcy zauważyli również, że młodzi ludzie potrzebują bezpiecznych i przyjaznych miejsc do spędzania czasu wolnego – przestrzeni, które wspierają rozwój relacji społecznych, budują pozytywne wzorce i przeciwdziałają marginalizacji.

Jednym z najczęściej pojawiających się postulatów była konieczność wsparcia w organizacji czasu wolnego dla seniorów – poprzez aktywizację, zajęcia rekreacyjne oraz integrację środowiskową.

Wśród istotnych tematów znalazła się również kwestia dostępności transportu – zarówno do miasta, jak i w ramach doraźnych potrzeb (np. wizyty u lekarza czy dojazd do instytucji). Zwracano także uwagę na potrzebę uruchomienia usług wsparcia w miejscu zamieszkania seniorów, w tym wizyt domowych wzmacniających sprawność psycho-ruchową osób starszych. Podkreślono zapotrzebowanie na usługi typu „złota rączka”. Jako przykład innowacyjnego i potrzebnego wsparcia wskazano również mobilnego fryzjera.

Wskazano również, że realizacja takich działań wymaga ścisłej współpracy pomiędzy instytucjami lokalnymi i powiatowymi, organizacjami społecznymi oraz aktywnym pozyskiwaniem zewnętrznych źródeł finansowania. Tylko kompleksowe podejście, angażujące różne podmioty i wykorzystujące dostępne narzędzia, może przynieść trwałą poprawę sytuacji mieszkańców.

Przedstawione potrzeby zderzają się jednak z licznymi barierami. Przede wszystkim zwracano uwagę na brak opiekunów dla osób starszych, a także brak dostępnych osób do opieki nad dziećmi i młodzieżą – co jest szczególnie odczuwalne na terenach wiejskich. Dodatkowym problemem są koszty organizacji usług, w tym transportu, oraz niskie zainteresowanie ich świadczeniem ze strony lokalnych wykonawców. Zgłaszano również trudności w rozpoznaniu realnych potrzeb mieszkańców oraz brak zaufania, zwłaszcza wśród starszych osób, do osób spoza lokalnej społeczności.

W ocenie respondentów, realizacja tych usług mogłaby być powierzona zarówno instytucjom publicznym, jak i podmiotom nieformalnym – osobom prywatnym, sąsiadom, młodzieży czy lokalnym organizacjom, w tym Ochotniczemu Strażom Pożarnym (OSP). Wskazuje to na potencjał tworzenia środowiskowego systemu wsparcia, który mógłby być elastyczny i oparty na lokalnych zasobach.



Przedstawiciele oświaty:

W rozmowie z przedstawicielem oświaty poruszono temat pogłębiającego się kryzysu funkcji wychowawczej rodziny. W opinii rozmówcy, coraz częściej obserwuje się brak zaangażowania rodziców w życie swoich dzieci. Rodzice nie chcą lub nie potrafią spędzać z nimi czasu, a część dzieci przebywa w przedszkolu niemal przez cały rok, bez przerw wakacyjnych i świątecznych. W ocenie rozmówcy, rodzice nie wykazują troski o potrzeby emocjonalne dzieci, a relacje rodzinne cechuje chłód i dystans.

Wskazano również na wzrost poziomu agresji wśród najmłodszych oraz przejawy demoralizacji, które wynikają – zdaniem przedstawiciela oświaty – z braku kontroli rodzicielskiej nad korzystaniem z mediów: telewizji, Internetu, a nawet urządzeń cyfrowych przez dzieci w wieku przedszkolnym. Rodzice często nie reagują na niewłaściwe zachowania dzieci, takie jak wandalizm, śmiecenie, wulgarne słownictwo czy brak poszanowania przyjętych norm społecznych i grzecznościowych. Coraz częściej zauważa się także nieposłuszeństwo, lekceważenie zasad i brak szacunku wobec nauczycieli i wychowawców.

Rozmówca podkreślił, że przyczyny tego zjawiska są różnorodne, ale w jego ocenie najczęściej wynikają z zaniedbań wychowawczych w środowisku domowym. Dziecko w wieku przedszkolnym intensywnie naśladuje dorosłych, a niewłaściwe zachowania mogą być formą wołania o uwagę i zainteresowanie ze strony rodziców.

Zwrócono również uwagę na potrzebę większego zaangażowania rodziców w proces wychowawczy. Przedstawiciel oświaty zauważył, że przedszkola często sygnalizują problemy wychowawcze odpowiednim instytucjom – takim jak OPS czy sąd rodzinny – jednak brakuje zdecydowanych działań i konsekwencji wobec osób uchylających się od obowiązków rodzicielskich. Zauważono także niedostateczną współpracę instytucji z przedszkolami. Nauczyciele i kadra oświatowa mają często poczucie osamotnienia i braku wsparcia ze strony instytucji nadrzędnych.

W wypowiedzi przedstawiciela Zespołu Szkół Ponadpodstawowych zidentyfikowano szereg problemów dotyczących młodzieży szkolną i pełnoletnią, wynikających zarówno z trudności w środowisku rodzinnym, jak i z ograniczeń w systemie wsparcia instytucjonalnego. Wskazano m.in. na dysfunkcyjność części rodzin – objawiającą się deficytami wychowawczymi i brakiem podstawowych kompetencji opiekuńczo-wychowawczych – jako jedną z głównych przyczyn problemów młodych ludzi. Jako możliwą odpowiedź na tę sytuację wskazano organizację warsztatów i spotkań edukacyjnych dla rodziców.



Dużą grupę uczniów stanowią osoby uzależnione od używek i Internetu. Zdaniem rozmówcy, szkoły nie są w stanie samodzielnie odpowiadać na te wyzwania – potrzebne są zewnętrzne wsparcie i specjalistyczne zajęcia prowadzone przez terapeutów, psychologów i pedagogów, którzy mają doświadczenie w pracy z młodzieżą dotkniętą uzależnieniami.

Rozmówca zwrócił również uwagę na poważny problem braku możliwości pomocy młodzieży pełnoletniej, która – mimo osiągnięcia wieku dorosłego – pozostaje bez środków do życia i miejsca zamieszkania. W takich sytuacjach konieczne jest organizowanie wsparcia mieszkaniowego, np. mieszkań treningowych, które umożliwiłyby im bezpieczne usamodzielnienie się.

Wskazano również potrzebę monitorowania sytuacji uczniów, którzy nie realizują obowiązku szkolnego – m.in. poprzez lepsze wykorzystanie Systemu Informacji Oświatowej – oraz konieczność organizowania dodatkowych punktów wsparcia psychologiczno-terapeutycznego dla młodzieży z deficytami funkcjonowania w społeczeństwie. Niska dostępność spotkań z psychologiem, psychiatrą czy terapeutą została wskazana jako istotna bariera.

Kolejnym problemem, który poruszono, jest brak miejsc, w których młodzież mogłaby spędzać wolny czas w konstruktywny i bezpieczny sposób. Zdaniem rozmówcy, młodzi ludzie potrzebują przestrzeni, w której będą mogli budować relacje, rozwijać swoje zainteresowania i uczestniczyć w działaniach integracyjnych.

Przedstawiciele instytucji pomocowych:

W rozmowie z przedstawicielem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Krośnie Odrzańskim wskazano szereg obszarów wymagających usprawnienia we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Zwrócono uwagę, że skuteczna pomoc rodzinom i dzieciom wymaga lepszej koordynacji działań diagnostycznych i interwencyjnych, a także systematycznej wymiany informacji między instytucjami.

Jednym z kluczowych oczekiwań ze strony poradni jest pogłębiona współpraca w zakresie diagnozy środowiskowej – chodzi tu o wzajemne uzupełnianie obrazu sytuacji dziecka i rodziny, w tym warunków bytowych oraz relacji opiekuńczo-wychowawczych. Poradnia oczekuje także przekazywania informacji o prowadzonych przez OPS interwencjach oraz o wsparciu udzielanym rodzinie, co pozwalałoby lepiej dopasować rekomendacje terapeutyczne i rozwojowe.



Rozmówca podkreślił również znaczenie wsparcia w realizacji zaleceń wydawanych przez Poradnię. Rodziny mają trudności z dostępem do specjalistów – m.in. w zakresie terapii, rehabilitacji czy pomocy materialnej. Poradnia wskazuje na konieczność współpracy w monitorowaniu realizacji zaleceń, np. poprzez wspólne obserwowanie, czy dziecko uczestniczy w zajęciach wspomagających rozwój.

Nie bez znaczenia jest również potrzeba systematycznej wymiany informacji – w tym dotyczącej trudnych przypadków oraz sytuacji potencjalnego zagrożenia dziecka lub rodziny – oczywiście z poszanowaniem przepisów o ochronie danych osobowych.

Jednocześnie rozmówca wskazał na istniejące bariery w tej współpracy. Najpoważniejszymi są ograniczenia wynikające z przepisów RODO oraz różnice w ich interpretacji, co często utrudnia swobodny przepływ informacji między instytucjami. Kolejną trudnością są ograniczone możliwości organizacyjne – brak czasu na wspólne spotkania, udział w zespołach interdyscyplinarnych czy bezpośrednie konsultacje, które mogłyby pomóc w wypracowywaniu spójnych rozwiązań na rzecz dobra dziecka i rodziny.

W kontekście pracy asystenta rodziny zwrócono szczególną uwagę na sytuację rodzin z deficytami wychowawczymi, emocjonalnymi i społecznymi. Wskazano, że tego typu rodziny wymagają kompleksowego i zróżnicowanego wsparcia, dostosowanego do ich rzeczywistych potrzeb oraz poziomu funkcjonowania. Formy pomocy, które uznano za szczególnie potrzebne, obejmują dostęp do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego i psychiatrycznego – zarówno dla dzieci, jak i dla dorosłych – w formie stacjonarnej, telefonicznej (teleporady), a w sytuacjach wyjątkowych również mobilnie, w miejscu zamieszkania klienta.

Podkreślono również potrzebę zapewnienia pomocy prawnej w zakresie prawa rodzinnego, a także organizowania zajęć wychowawczych, uczących m.in. jak radzić sobie ze stresem, jak spędzać czas z rodziną czy jak wzmacniać kompetencje opiekuńczo-wychowawcze. Wsparciem mogłyby być także spotkania lub warsztaty dla rodzin, ukierunkowane na edukację i wzajemną wymianę doświadczeń, a także informowanie o możliwościach uzyskania pomocy w różnych instytucjach. Jako szczególnie ważne wskazano również wsparcie kobiet w ciąży.

Wśród trudności utrudniających skuteczną pracę z rodzinami wskazano niską pedagogizację wśród dzieci i rodziców, ograniczony dostęp do specjalistów, rozproszenie informacji oraz nadmiar instytucji działających w oderwaniu od siebie. Brakuje jednego, przejrzystego katalogu z ofertą pomocową, a także zintegrowanych kanałów informacji. Problematiczne są również ograniczone zasoby – zarówno



finansowe, jak i lokalowe – które wpływają na jakość i dostępność oferowanego wsparcia.

W rozmowie z pracownikiem socjalnym poruszono kluczowe problemy społeczne, z jakimi mierzą się mieszkańcy Gminy, oraz formy wsparcia dostępne w ramach działań ośrodka pomocy społecznej i instytucji współpracujących. Pierwszym zagadnieniem była sytuacja osób bezdomnych, które często borykają się nie tylko z brakiem stałego miejsca pobytu, ale także z uzależnieniem alkoholowym. Pracownik socjalny wskazał, że pomoc tym osobom najczęściej przybiera formę wsparcia finansowego, pomocy w ubezpieczeniu zdrowotnym oraz wsparcia przy wypełnianiu wniosków o mieszkanie socjalne. W zależności od sytuacji, OPS oferuje także miejsca w noclegowniach lub schroniskach oraz kieruje do mieszkań treningowych i wspomaganych. W działania te zaangażowane są m.in. Straż Miejska, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Urząd Miejski.

Kolejnym problemem zasygnalizowanym w wywiadzie była sytuacja rodzin znajdujących się w kryzysie. W takich przypadkach OPS oferuje pomoc finansową, pomoc prawną oraz wsparcie psychologiczne. Istotnym elementem działań jest również informowanie o ofercie innych instytucji pomocowych oraz organizowanie zajęć i warsztatów dla rodzin. Trudności, na jakie napotyka realizacja tych działań, dotyczą przede wszystkim braku skutecznej wymiany informacji między OPS a innymi instytucjami, ograniczonego dostępu do specjalistów, braku odpowiednich przestrzeni do organizacji spotkań oraz ograniczeń finansowych.

Trzecim ważnym obszarem interwencji wskazanym przez pracownika socjalnego była sytuacja osób z niepełnosprawnościami. Wsparcie w tym przypadku obejmuje pomoc finansową, usługi opiekuńcze, działania na rzecz integracji społecznej oraz informowanie o dostępnych formach pomocy w innych instytucjach. Zidentyfikowane trudności obejmują izolację społeczną osób z niepełnosprawnościami, liczne bariery architektoniczne oraz brak przepływu informacji między OPS a innymi podmiotami wspierającymi tę grupę.

W wypowiedziach przedstawicieli Ośrodka Wsparcia „Integracja” oraz Stowarzyszenia „Przystań” pojawiły się ważne postulaty dotyczące konieczności rozwijania i kontynuowania środowiskowych form wsparcia, szczególnie dla osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin w trudnej sytuacji życiowej.

W przypadku Ośrodka „Integracja” wskazano na potrzebę dalszego wsparcia zawodowego dla osób z niepełnosprawnościami, zwłaszcza poprzez rozwój zatrudnienia socjalnego i wspieranie spółdzielni socjalnych. Szczególnie istotne jest korzystanie z usług oferowanych przez takie podmioty (np. w formie zlecania zadań



publicznych, usług lub szkoleń), co daje osobom z niepełnosprawnościami realną szansę na aktywizację i samodzielność. Trudnością pozostaje jednak niewielka liczba podmiotów funkcjonujących w tym modelu oraz ograniczone zainteresowanie ze strony osób fizycznych korzystaniem z ich oferty. Dodatkowym problemem są wysokie koszty wynagrodzeń, które ograniczają skalę działania i możliwości rozwoju.

Podobne problemy i potrzeby zostały zgłoszone przez przedstawicieli Stowarzyszenia „Przystań”. W ich ocenie niezbędne jest budowanie lokalnych grup wsparcia – zarówno dla rodzin z trudnościami wychowawczymi i emocjonalnymi, jak i dla rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnością czy sprawujących pieczę zastępczą. Wskazano, że lokalna sieć wsparcia oparta na współpracy samorządów, organizacji pozarządowych i ekonomii społecznej może istotnie przyczynić się do poprawy jakości życia tych rodzin. Również w tym przypadku zwrócono uwagę na ograniczoną liczbę aktywnych spółdzielni socjalnych oraz trudności finansowe wynikające z kosztów zatrudnienia.

Dodatkowo przedstawiciele Stowarzyszenia zgłosili potrzebę tworzenia mieszkań wspomaganych dla osób z niepełnosprawnościami. Wskazano, że brakuje nie tylko odpowiednich lokali mieszkalnych do przekazania lub użyczenia, ale także środków finansowych na zapewnienie wsparcia asystenckiego i opiekuńczego. Trudnością jest również ograniczona możliwość prowadzenia przez osoby z niepełnosprawnościami samodzielnego gospodarstwa domowego bez wcześniejszego etapu przygotowania w mieszkaniach treningowych.

Zwrócono szczególną uwagę na potrzebę zapewnienia całodobowej opieki wytchnieniowej dla rodzin osób z niepełnosprawnościami. Rozmówcy podkreślili, że opiekunowie tych osób – najczęściej członkowie rodziny – przez wiele lat sprawują intensywną i wymagającą opiekę bez żadnej przerwy, co prowadzi do ich przeciążenia fizycznego, emocjonalnego, a nierzadko także zawodowego. Całodobowe wsparcie wytchnieniowe pozwoliłoby im na regenerację sił, a jednocześnie zapewniło odpowiednią i bezpieczną opiekę ich bliskim. Trudnością w realizacji takich form wsparcia są jednak niewystarczające środki finansowe przeznaczone na ten cel, co utrudnia rozwój stabilnych i dostępnych rozwiązań systemowych.

Kolejnym poruszonym obszarem była potrzeba rozwinięcia usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które pozostają w środowisku zamieszkania. Osoby te często nie korzystają z opieki instytucjonalnej, lecz wymagają stałego kontaktu z psychologiem, terapeutą lub pracownikiem socjalnym. Stowarzyszenie podkreśla, że liczba dostępnych specjalistów jest zbyt mała, a niskie wynagrodzenia dodatkowo utrudniają pozyskiwanie kadry. Jako organizacja lokalna, Stowarzyszenie Przystań



deklaruje gotowość do udziału w budowie środowiskowego systemu wsparcia psychicznego, jeśli pojawią się odpowiednie mechanizmy finansowania.

Trzecim wskazanym problemem była sytuacja samotnych seniorów, którzy nie są w stanie samodzielnie zadbać o swoje potrzeby żywieniowe. W odpowiedzi na ten problem zaproponowano wprowadzenie bezpłatnych usług dożywiania realizowanych w miejscu zamieszkania, co zwiększyłoby bezpieczeństwo żywieniowe tej grupy, poprawiło jakość życia i ograniczyło poczucie izolacji. Usługa ta, zdaniem przedstawicieli stowarzyszenia, może być realizowana przez lokalne podmioty społeczne i wpisywać się w szerszą strategię wsparcia osób starszych w środowisku lokalnym.

W informacji przekazanej przez Zarząd Rejonowego Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Krośnie Odrzańskim przedstawiono kluczowe potrzeby osób starszych w kontekście działań podejmowanych w ramach ogólnopolskiej polityki senioralnej. Związek aktywnie uczestniczy w jej realizacji, m.in. poprzez podejmowanie działań w zakresie likwidowania barier architektonicznych, montażu podjazdów w blokach mieszkalnych oraz wspierania tworzenia bezpiecznych warunków życia osób starszych. Duży nacisk kładzie także na poprawę dostępności komunikacyjnej, zwłaszcza publicznych środków transportu, takich jak PKS czy PKP.

Rozmówcy podkreślili znaczenie lokalnych projektów, które mają na celu pobudzanie aktywności społecznej seniorów. Zależy im na tym, aby instytucje i organizacje tworzyły inicjatywy angażujące osoby starsze w życie społeczności – m.in. poprzez organizację spotkań, wydarzeń kulturalnych czy integracyjnych. Wskazano, że budowanie relacji międzypokoleniowych, promowanie rodzinnej integracji oraz przekazywanie doświadczeń przez seniorów to działania o kluczowym znaczeniu dla zachowania ich aktywności, dobrostanu psychicznego i poczucia przynależności.

Zaakcentowano również potrzebę, aby instytucje publiczne informowały osoby starsze o ich uprawnieniach oraz dostępnych możliwościach wsparcia. Szczególnie ważne jest to w kontekście uzyskiwania świadczeń, opieki, a także uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez Kluby Seniora i Dienne Domy Pobytu. Istnieje potrzeba szerszego informowania i ułatwiania dostępu do tych form wsparcia.

Jednym z istotnych problemów, który został poruszony, jest ograniczona dostępność do placówek ochrony zdrowia. Związek wskazuje na konieczność stworzenia mechanizmów, które umożliwią szybsze i bardziej skuteczne kierowanie seniorów do odpowiednich specjalistów – zwłaszcza w sytuacjach, gdy brak rodzinnego opiekuna stanowi realną barierę w dostępie do leczenia. W takim przypadku konieczne



jest rozwijanie form wsparcia środowiskowego, które mogą pełnić funkcję opiekuna pośredniego – wspierając seniora w poruszaniu się po systemie ochrony zdrowia.

Mieszkańcy:

W trakcie prac diagnostycznych nad Planem Deinstytucjonalizacji przeprowadzono wywiad pogłębiony z mieszkańcami Gminy, których wypowiedzi stanowiły cenne źródło wiedzy o lokalnych potrzebach i wyzwaniach społecznych, ukazując sytuację z perspektywy użytkowników systemu wsparcia.

Rozmówcy podkreślali, że podejście instytucji publicznych powinno być zrównoważone – nie powinno koncentrować się wyłącznie na jednej grupie społecznej, lecz równomiernie wspierać seniorów, młodzież i rodziny. Zauważyli, że w ostatnich latach widoczna była próba rozwijania usług dla osób starszych, jednak odbywało się to często kosztem innych grup, w tym młodzieży i rodzin z małymi dziećmi.

W przypadku osób starszych wskazywano na konieczność różnicowania form wsparcia – od aktywizujących, jak kluby seniora i grupy samopomocowe, po bardziej zaawansowane formy opieki, jak mieszkania wspomagane czy usługi wytchnieniowe dla opiekunów.

W kontekście młodzieży szczególnie akcentowano problem braku odpowiedniego wsparcia dla osób z trudnościami psychicznymi i neurologicznymi, zauważając wzrost liczby uczniów uczących się w trybie indywidualnym z powodu depresji i stanów lękowych.

Rozmówcy podnieśli również temat młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą – podkreślili potrzebę tworzenia mieszkań treningowych, które umożliwią im bezpieczne wejście w dorosłość, zdobycie kompetencji życiowych oraz uniknięcie powrotu do dysfunkcyjnych środowisk rodzinnych.

W obszarze wsparcia rodzin wskazano na lukę w usługach dla rodzin z małymi dziećmi – zasugerowano utworzenie grup wsparcia i zajęć rozwojowych (również profilowanych wiekowo), które wspierałyby rozwój dzieci i umiejętności rodzicielskie.

Wskazywano również na brak oferty aktywizującej i integrującej młodzież. Mimo potrzeby udziału w życiu społecznym, wiele osób młodych nie ma dostępu do ciekawych, dostosowanych do ich oczekiwań form spędzania czasu.

Jako jeden z głównych problemów wymieniono brak transportu do miasta, który ogranicza mobilność mieszkańców, dostęp do usług, a w przypadku osób starszych – często również do lekarza czy sklepu. Wielokrotnie zgłaszano również potrzebę rozwoju usług „złotej rączki”, zwłaszcza dla osób starszych mieszkających samotnie.



Oczekiwania te dotyczyły zarówno drobnych napraw domowych, jak i prac porządkowych przy posesji, pomocy w ogrodzie czy fizycznego wsparcia w przenoszeniu opału i cięższych zakupów.

Pojawiły się też głosy o niewystarczającym dotarciu z ofertą oraz o jej niskiej atrakcyjności – mieszkańcy doświadczyli nudnych spotkań, słabo zorganizowanych inicjatyw lub mieli negatywne doświadczenia z usługami, które nie spełniły ich oczekiwań. Podkreślono również, że w lokalnej społeczności brakuje idei wolontariatu oraz zachęt do działania na rzecz innych.

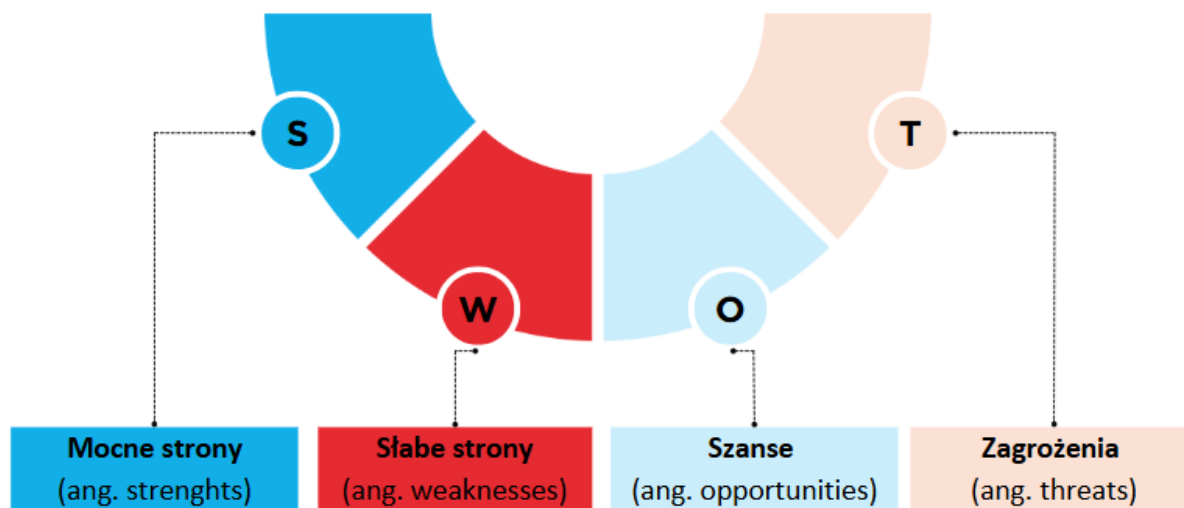
Ważnym wątkiem była także refleksja nad barierami w rozwoju lokalnych usług – rozmówcy wskazali na brak wystarczającej liczby podmiotów lokalnych zdolnych do realizacji usług społecznych, niedostateczne wsparcie dla organizacji pozarządowych oraz niewystarczające wykorzystanie potencjału innowacji społecznych. W związku z tym zasugerowano rozwój lokalnego sektora usług społecznych, m.in. poprzez strategiczne partnerstwa i programy współpracy z NGO.



Wnioski

Aby skutecznie zaplanować przechodzenie od opieki instytucjonalnej do wsparcia środowiskowego, niezbędne jest dogłębne zrozumienie zarówno wewnętrznych uwarunkowań systemu wsparcia, jak i czynników zewnętrznych wpływających na możliwość jego transformacji. W tym celu posłużono się klasyczną analizą SWOT, która pozwala na uporządkowanie kluczowych informacji w czterech kategoriach.

Rycina 2. Schemat analizy SWOT



Źródło: opracowanie własne.

Analiza ta stanowi istotny element diagnozy i pozwala na całościową ocenę gotowości lokalnych struktur do wdrożenia deinstytucjonalizacji. Z jednej strony uwzględnia istniejące potencjały, a z drugiej identyfikuje bariery i ryzyka, które mogą wpłynąć na tempo i jakość procesu.

Tabela 27. Mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w zakresie realizacji usług społecznych

Mocne strony	Słabe strony
▪ dogodna lokalizacja w pobliżu granicy polsko-niemieckiej ▪ obecność dróg krajowych ▪ bliskość dużego ośrodka miejskiego – Zielona Góra ▪ dostęp do mieszkań komunalnych, socjalnych i wspomaganych ▪ dobrze wyposażone placówki oświatowe ▪ dobra dostępność do szkół podstawowych i przedszkoli	▪ niekorzystne tendencje demograficzne, w tym starzejące się społeczeństwo, ujemny przyrost naturalny i saldo migracji ▪ dominacja kobiet w strukturze osób bezrobotnych ▪ wzrost liczby osób oczekujących na lokale socjalne i długi czas oczekiwania



▪ dostęp do zróżnicowanej oferty zajęć pozalekcyjnych dla uczniów ▪ poprawiająca się sytuacja na rynku pracy – zmniejszająca się liczba osób bezrobotnych ▪ wysoki wskaźnik przedsiębiorczości ▪ realizowanie programów aktywizacji zawodowej ▪ dostęp do placówek ochrony zdrowia ▪ sprawnie funkcjonujący system bezpieczeństwa publicznego ▪ aktywna działalność organizacji pozarządowych oraz lokalnych partnerstw ▪ obecność aktywnych placówek oświatowych i instytucji poradniczych gotowych do współpracy ▪ działalność PWD ▪ aktywna działalność instytucji kulturalno-sportowych ▪ wysoka liczba seniorów uczestniczących w działaniach integracyjnych i edukacyjnych ▪ doświadczenie w projektach społecznych i pracy środowiskowej wśród pracowników pomocy społecznej ▪ rosnące zaangażowanie w pracę socjalną ▪ wzrastająca świadomość problemów wśród kadry instytucjonalnej oraz gotowość do współdziałania międzysektorowego ▪ zwiększające się zainteresowanie podnoszeniem kompetencji wśród kadry świadczącej usługi społeczne ▪ programy zdrowotne i profilaktyczne (dożywanie dzieci, przeciwdziałanie przemocy, program ochrony zdrowia psychicznego, program wspierania rodziny)	▪ duża liczba osób korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby ▪ ograniczony dostęp do opieki medycznej, usług rehabilitacyjnych, specjalistycznych usług opiekuńczych ▪ niedobór kadry świadczącej usługi społeczne ▪ niska atrakcyjność zatrudnienia w sektorze pomocy społecznej ▪ niedostateczny dostęp do miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 ▪ spadek liczby uczniów objętych wsparciem w formie stypendiów ▪ wzrastająca liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej ▪ ubóstwo jako jeden z głównych powodów udzielania pomocy społecznej w Gminie ▪ brak rodzin wspierających ▪ wzrost liczby wszczynanych procedur NK ▪ nasilający się problem przemocy wśród dzieci i młodzieży (przemoc rówieśnicza) ▪ brak Punktu Konsultacyjnego dla mieszkańców ▪ brak kampanii o tematyce przeciwdziałania przemocy ▪ zwiększająca się liczba osób w wieku senioralnym, korzystających z pomocy społecznej ▪ nasilony problem uzależnień, w tym behawioralnych ▪ niedostatecznie rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży ▪ postępujące wykluczenie transportowe i cyfrowe mieszkańców obszarów wiejskich oraz osób starszych
---	---



▪ funkcjonowanie dziennych form wsparcia dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego ▪ wsparcie dla rodzin wielodzietnych (np. KDR) ▪ aktywna działalność instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom ▪ działalność WTZ ▪ realizowanie wsparcia w formie opieki wytchnieniowej ▪ realizowanie wsparcia w postaci usługi AONN ▪ realizowanie wydarzeń dot. integracji międzypokoleniowej ▪ dostęp do Krośnieńskiej Karty Seniora ▪ działalność UTW ▪ zwiększający się udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym ▪ działalność CAL ▪ wzrastająca liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych ▪ wzrastająca świadomość mieszkańców w zakresie dostępnych form wsparcia ▪ lokalna znajomość potrzeb mieszkańców	▪ brak wsparcia dla rodziców, w tym samotnie wychowujących dzieci ▪ brak dziennego ośrodka wsparcia psychologicznego dla mieszkańców Gminy ▪ niewystarczająca liczba specjalistów (psychologów, terapeutów itp.) ▪ niedostateczna współpraca między instytucjami (np. ograniczony przepływ informacji) ▪ ograniczona dostępność usług w środowisku – szczególnie dla osób z niepełnosprawnościami, rodzin w kryzysie, młodzieży z problemami natury psychicznej ▪ brak usług typu „złota rączka” dla osób starszych i samotnych ▪ brak opiekunów dla osób starszych/ z niepełnosprawnościami ▪ ograniczony dostęp mieszkańców wsi do usług społecznych ▪ niewystarczająca aktywność wolontariacka ▪ niewystarczające zasoby finansowe i infrastrukturalne ▪ brak zintegrowanego systemu informacji i planowania usług ▪ istniejące bariery architektoniczne ograniczające funkcjonowanie osób o ograniczonej mobilności ▪ negatywne postrzeganie osób dotkniętych kryzysami w społeczeństwie
Szanse	Zagrożenia
▪ możliwość współpracy transgranicznej z Niemcami ▪ rozwój infrastruktury dzięki położeniu przy drogach krajowych ▪ rozwój wsparcia asystenckiego	▪ wypalenie zawodowe i przeciążenie kadry instytucji pomocowych ▪ rozwijanie się nowych form uzależnień ▪ niekorzystna sytuacja gospodarcza kraju ▪ nieefektywna polityka społeczna na poziomie krajowym



▪ dalsze pozyskiwanie dofinansowania ze środków unijnych w ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 ▪ wyrównywanie poziomu dostępu do usług między mieszkańcami miasta i obszarów wiejskich ▪ dalsza aktywizacja zawodowa kobiet i rozwój polityki rynku pracy ▪ poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży ▪ rozwój środowiskowych form wsparcia ▪ potencjał wśród lokalnych liderów do inicjowania działań oddolnych (np. złota rączka, pomoc sąsiedzka) ▪ rozwój lokalnych partnerstw ▪ rozwój aktywności społecznej mieszkańców, w tym młodzieży i seniorów ▪ szersza promocja podejmowanych działań za pomocą lokalnych mediów, Internetu, materiałów w formie plakatów i broszur itp. ▪ likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej ▪ poprawa dostępu do placówek ochrony zdrowia ▪ poprawa dostępu do wsparcia psychologicznego/psychiatrycznego/terapeutycznego ▪ aktywne działania profilaktyczne ▪ rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych ▪ rozwój mieszkań wspomaganych/treningowych ▪ wzrost świadomości zdrowotnej i zainteresowania aktywnością fizyczną ▪ przeciwdziałanie występowaniu dysfunkcji w rodzinach ▪ rozwój polityki senioralnej na poziomie lokalnym i krajowym	▪ postępujące procesy depopulacyjne i starzenie się społeczeństwa ▪ utrzymujące się ujemne saldo migracji ▪ brak odpowiednich zasobów lokalowych na potrzeby planowanych działań ▪ migracja ludności w wieku produkcyjnym do innych ośrodków ▪ nasilenie się problemów społecznych (np. cyberprzemocy, uzależnień behawioralnych) ▪ niepewność co do dostępności i ciągłości finansowania ▪ niska świadomość społeczna dla zmiany modelu opieki ▪ konkurencja z innymi potrzebami lokalnymi (np. w inwestycje infrastrukturalne)
---	--



▪ dalsza współpraca z NGO, powiatowymi JST ▪ zaangażowanie lokalnych inwestorów, przedsiębiorców ▪ promowanie środowiskowych i turystycznych walorów Gminy ▪ rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej ▪ tworzenie miejsc, w których młodzież mogłaby spędzać czas w sposób konstruktywny i bezpieczny ▪ rozwój międzysektorowej polityki społecznej – lepsza koordynacja działań diagnostycznych i interwencyjnych ▪ korzystne zmiany społeczne – wzrost kreatywności, wykształcenia, postaw przedsiębiorczych ▪ rozwój aktywności lokalnej, w tym rozwój wolontariatu działającego na rzecz grup, które należy objąć wsparciem ▪ rozwój lokalnego rynku pracy i kapitału ludzkiego ▪ rosnąca rola organizacji pozarządowych i ekonomii społecznej ▪ możliwość pozyskania środków finansowych z zewnątrz ▪ podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie problemów i potrzeb osób zależnych ▪ wsparcie ze strony instytucji centralnych i regionalnych (np. w formie doradztwa, szkoleń) ▪ rozwój technologii wspierających usługi społeczne (np. e-usługi, Teleopieka)	
--	--

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki analizy posłużyły do wyznaczenia priorytetowych działań i sformułowania celów, dostosowanych do realnych możliwości i wyzwań konkretnego obszaru.



Rekomendacje

W świetle przeprowadzonej analizy SWOT, obejmującej identyfikację mocnych i słabych stron Gminy oraz określenie szans i zagrożeń w otoczeniu, zidentyfikowano szereg obszarów wymagających wzmocnienia, usprawnienia bądź rozwinięcia. Poniższe rekomendacje mogą przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców, a także bardziej efektywnego zaspokajania ich potrzeb społecznych.

Biorąc pod uwagę powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej oraz charakterystykę grup, którym grozi wykluczenie społeczne, **należy kontynuować działania wspierające** przede wszystkim osoby o niskim statusie społecznym i materialnym, osoby borykające się z długotrwałą lub ciężką chorobą, seniorów, osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny dotknięte problemami uzależnień.

W odpowiedzi na problemy demograficzne, takie jak ujemny przyrost naturalny, starzenie się społeczeństwa oraz migracje ludności w wieku produkcyjnym, należy zintensyfikować działania mające na celu aktywizację lokalnej społeczności i przeciwdziałanie depopulacji. Istotnym kierunkiem będzie **dalszy rozwój usług skierowanych do osób starszych** – zarówno w zakresie oferty aktywizacyjnej, jak i usług opiekuńczych. Wskazane jest utworzenie gminnego Klubu Seniora oraz poszerzenie działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku, a także wdrażanie rozwiązań wspierających samodzielność osób niesamodzielnych, w tym usług typu „złota rączka” czy opieki wytchnieniowej. Konieczne jest również kontynuowanie realizacji usług asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (AOON). Ponadto zaleca się organizację warsztatów i szkoleń dla seniorów z zakresu samoopieki, obsługi nowych technologii, bezpieczeństwa oraz zarządzania domowym budżetem.

Wskazane jest podjęcie współpracy z tzw. trzecim sektorem – organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami ekonomii społecznej – w celu **rozwijania lokalnych usług opiekuńczych i wspierających**, w tym m.in. tworzenia placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do 3. roku życia. Tego rodzaju inicjatywy mogą znacząco przyczynić się do poprawy dostępności opieki nad najmłodszymi dziećmi, co sprzyja aktywizacji zawodowej rodziców, w szczególności kobiet, oraz umożliwia godzenie życia rodzinnego i zawodowego. Równocześnie **należy rozszerzyć działania także na inne grupy potrzebujące dziennego wsparcia**, takie jak dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym (np. poprzez świetlice środowiskowe czy kluby dziecięce), osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami i niesamodzielne (np. dzienne domy opieki, kluby seniora). Rozwój takich usług w formie dziennej, lokalnie dostępnej i elastycznej, stanowi odpowiedź na rosnące potrzeby społeczne i demograficzne, a także przeciwdziała wykluczeniu społecznemu i zawodowemu opiekunów rodzinnych.



W związku z ograniczoną dostępnością do usług medycznych, rehabilitacyjnych i specjalistycznych usług opiekuńczych, zasadne jest **rozwijanie środowiskowych form wsparcia zdrowotnego i psychologicznego**. Niezbędne jest zwiększenie dostępności do specjalistów (psychologów, terapeutów, opiekunów medycznych) oraz utworzenie dziennego ośrodka wsparcia psychologicznego dla mieszkańców Gminy. Rozwój programów profilaktycznych oraz edukacja w zakresie zdrowia psychicznego i uzależnień – w szczególności wśród dzieci i młodzieży – powinny stać się stałym elementem lokalnej polityki społecznej. Ponadto zaleca się zapewnienie zintegrowanej opieki zdrowotnej i edukacyjnej w środowisku lokalnym, poprzez rozwój działalności pielęgniarek środowiskowych, w szczególności dla osób starszych, samotnych, przewlekle chorych i rodzin z małymi dziećmi.

Wobec rosnącej liczby rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej oraz nasilających się problemów wychowawczych, należy **podjąć działania służące wzmocnieniu rodzin, w tym rodziców samotnie wychowujących dzieci**. Zaleca się rozwój usług asystenckich i poradnictwa rodzinnego, promocję idei rodzin wspierających oraz poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych. Konieczne jest również wzmocnienie współpracy placówek oświatowych, pomocowych i zdrowotnych na rzecz dzieci i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Rekomenduje się **połączenie działań z zakresu pomocy i wsparcia rodziny w formie świadczeń z innowacjami** aktywizującymi społeczność lokalną, budującymi potencjał rozwojowy wspólnoty. W dłuższej perspektywie czasowej spowoduje to wzrost liczby grup samopomocowych oraz zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców, co niewątpliwie odciąży w dużym stopniu OPS w zakresie realizacji tych zadań.

W celu ograniczenia wykluczenia transportowego i cyfrowego mieszkańców obszarów wiejskich oraz osób starszych, **wskazane jest podjęcie działań zmierzających do poprawy dostępności komunikacyjnej i wdrażania e-usług**. Należy promować rozwiązania z zakresu Teleopieki i zdalnych form wsparcia, a także inwestować w edukację cyfrową mieszkańców. Równolegle istotne jest likwidowanie barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, celem zwiększenia samodzielności osób o ograniczonej mobilności.

W zakresie polityki mieszkaniowej **rekomenduje się działania zmierzające do zwiększenia dostępności lokali socjalnych, wspomaganych i treningowych**. Konieczne jest poszukiwanie możliwości pozyskania środków zewnętrznych na rozwój infrastruktury mieszkaniowej oraz podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym w tym zakresie.



W obliczu niedoboru kadry i niskiej atrakcyjności zatrudnienia w sektorze pomocy społecznej, rekomenduje się **wdrażanie lokalnych strategii zatrudnienia i rozwoju zawodowego** pracowników socjalnych oraz opiekunów środowiskowych. Warto rozwijać lokalny wolontariat, jako uzupełnienie systemu wsparcia.

Istotne wydaje się również **podejmowanie inicjatyw wspierających osoby narażone na wypalenie zawodowe i emocjonalne** – zarówno w kontekście pracy zawodowej, jak i długotrwałego sprawowania opieki nad osobami zależnymi. W ramach takich działań możliwe jest organizowanie warsztatów i spotkań ukierunkowanych na dbanie o siebie, dobrostan psychiczny, rozwój umiejętności radzenia sobie ze stresem, przeciwdziałanie izolacji społecznej oraz budowanie sieci wsparcia. Programy te powinny być dostępne zarówno dla opiekunów dzieci, jak i osób starszych czy z niepełnosprawnościami, a także dla samych odbiorców wsparcia – tak, by wzmacniać ich samodzielność i sprawczość w codziennym życiu.

Zaleca się także rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej poprzez utworzenie zintegrowanego systemu informacji o dostępnych formach wsparcia oraz **utworzenie Centrum Usług Społecznych**. Działania te powinny sprzyjać lepszemu przepływowi informacji, diagnozowaniu potrzeb i koordynowaniu działań na rzecz mieszkańców.

W kontekście możliwego wykorzystania zewnętrznych źródeł finansowania, należy **kontynuować aktywne pozyskiwanie środków krajowych i unijnych** w ramach dostępnych programów, w tym w obszarze usług społecznych, polityki senioralnej, aktywizacji zawodowej oraz profilaktyki zdrowotnej.



Część programowa

Część programowa Planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie na lata 2025-2027 stanowi jego kluczowy element i zawiera konkretne propozycje rozwiązań zmierzających do odejścia od modelu opieki instytucjonalnej na rzecz rozwoju zindywidualizowanych, elastycznych i dostępnych w środowisku form wsparcia. Oparta jest na wynikach przeprowadzonej diagnozy, a także na obowiązujących standardach w zakresie tworzenia tego typu dokumentów.

Zakładane cele i działania w zakresie rozwoju usług społecznych w Gminie Krosno Odrzańskie

W niniejszym rozdziale przedstawione zostały cele główne i operacyjne w zakresie każdego ze sformułowanych obszarów wsparcia. Dla każdego z celów zaplanowano zestaw działań, uwzględniający potrzeby różnych grup odbiorców, w tym: osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin oraz dzieci i młodzieży, osób z kryzysie zdrowia psychicznego, a także osób w kryzysie bezdomności.

Rycina 3. Cele ogólne Planu w podziale na pięć podstawowych obszarów



Źródło: opracowanie własne.



Starzenie się społeczeństwa to obecnie jedno z największych wyzwań demograficznych i społecznych w Polsce, szczególnie widoczne na poziomie lokalnym. Wzrost liczby osób starszych wymaga dostosowania systemu wsparcia do ich specyficznych potrzeb – zarówno zdrowotnych, jak i społecznych, psychologicznych czy bytowych. Głównym celem w obszarze wsparcia seniorów jest **zapewnienie im godnego, aktywnego i bezpiecznego życia**, przy jednoczesnym wzmacnianiu ich niezależności, integracji społecznej i profilaktyki wykluczenia.

Tabela 28. Wsparcie osób starszych

Cel ogólny 1. Zapewnienie godnego, aktywnego i bezpiecznego życia osobom starszym, sprzyjającego integracji społecznej i niezależności			
Działanie	Okres realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
Cel szczegółowy 1.1. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych i wspierających w środowisku lokalnym			
Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	2025-2027	OPS	UM, NGO, PCPR
Rozwój usług Teleopieki	2025-2027	OPS	UM, POZ, PCPR
Realizacja i rozwój usług asystenckich	2025-2027	UM, OPS	PCPR, NGO
Szkolenie opiekunów formalnych i nieformalnych w zakresie opieki nad osobami starszymi	2025-2027	OPS	NGO
Podnoszenie kompetencji kadr świadczących usługi opiekuńcze	2025-2027	UM, OPS	PCPR
Zwiększenia dostępności do informacji o oferowanych formach wsparcia	2025-2027	OPS, UM	NGO, lokalne media
Cel szczegółowy 1.2. Wspieranie samodzielności i przeciwdziałanie izolacji społecznej osób starszych			
Organizowanie zajęć integracyjnych, edukacyjnych i rekreacyjnych dla seniorów	2025-2027	OPS, CAK, OSiR, BP, CAL	NGO, placówki oświatowe, kluby sportowe
Tworzenie i rozwój różnego typu podmiotów zrzeszających osoby starsze (np. Klubów Seniora, UTW)	2025-2027	OPS, UM	NGO, placówki oświatowe
Rozwój usług sąsiedzkich	2025-2027	UG, OPS	NGO



Cel ogólny 1. Zapewnienie godnego, aktywnego i bezpiecznego życia osobom starszym, sprzyjającego integracji społecznej i niezależności			
Działanie	Okres realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
Promocja i rozwój wolontariatu	2025-2027	NGO, placówki oświatowe	UM, OPS, CAK, BP, UTW, CAL, placówki ochrony zdrowia, lokalne media
Zapewnienie ciepłych posiłków wraz z dowozem	2025-2027	OPS	UM, NGO, wolontariusze
Realizacja programów zdrowotnych i profilaktycznych	2025-2027	UM, OPS	NGO, GKRPA, placówki ochrony zdrowia
Zwiększenie dostępności do usług transportowych (np. usługa door to door)	2025-2027	OPS	UM, PCPR, NGO
Edukacja na rzecz budowania pozytywnego wizerunku osób starszych w społeczeństwie	2025-2027	OPS, UWT, Kluby Seniora	CAK, BP, NGO, placówki oświatowe, lokalne media
Podejmowanie działań w zakresie integracji międzypokoleniowej	2025-2027	OPS, Kluby Seniora, UTW, CAL	UM, KGW, BP, NGO, OSiR, placówki oświatowe
Promowanie idei uczenia się przez całe życie	2025-2027	Kluby Seniora, UTW, BP	UM, OPS, NGO
Likwidacja barier architektonicznych	2025-2027	UM	NGO
Cel szczegółowy 1.3. Rozwój mieszkalnictwa wspomaganego			
Tworzenie mieszkań wspomaganych dla seniorów niesamodzielných, ale niewymagających całodobowej opieki	2025-2027	UM, OPS	NGO, PCPR
Modernizacja zasobów mieszkaniowych z myślą o potrzebach osób starszych	2025-2027	UM	OPS, NGO
Cel szczegółowy 1.4. Wzmocnienie systemu wsparcia dla opiekunów rodzinnych osób starszych			
Świadczenie usług wsparcia krótkoterminowego w formie opieki całodobowej lub dziennej przez DPS – jako forma opieki wytchnieniowej	2025-2027	DPS	OPS, NGO



Cel ogólny 1. Zapewnienie godnego, aktywnego i bezpiecznego życia osobom starszym, sprzyjającego integracji społecznej i niezależności			
Działanie	Okres realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
Rozwój opieki wytchnieniowej	2025-2027	OPS	NGO, DPS
Wsparcie szkoleniowe, specjalistyczne i psychologiczne dla opiekunów osób niesamodzielnych	2025-2027	OPS	PCPR, NGO, PPP
Wspieranie dobrostanu psychicznego i przeciwdziałanie wypaleniu (zawodowemu i opiekuńczemu) poprzez działania profilaktyczne i edukacyjne	2025-2027	OPS	NGO, PCPR, UTW, PUP, Klub seniora, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
Edukacja i poradnictwo dla rodzin w zakresie opieki i praw osób starszych	2025-2027	OPS	PCPR, NGO, lokalne media
Promowanie form współpracy międzysektorowej w zakresie opieki nad osobami starszymi	2025-2027	UM, OPS	NGO, PCPR, POZ

Źródło: opracowanie własne.

Osoby z niepełnosprawnościami stanowią zróżnicowaną grupę mieszkańców, której potrzeby dotyczą nie tylko zdrowia i rehabilitacji, ale również edukacji, zatrudnienia, życia społecznego, mieszkalnictwa oraz dostępu do usług wspierających niezależność. Deinstytucjonalizacja usług społecznych w tym obszarze oznacza dostosowanie systemu opieki i wsparcia w taki sposób, by **umożliwić osobom z niepełnosprawnościami maksymalną samodzielność i uczestnictwo w życiu społecznym**, niezależnie od rodzaju czy stopnia niepełnosprawności.

Tabela 29. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami

Cel ogólny 2. Tworzenie warunków do samodzielnego, bezpiecznego i aktywnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w społeczeństwie			
Działanie	Okres realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
Cel operacyjny 2.1. Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do usług wspierających niezależne życie			
Rozwój usług asystenckich	2025-2027	OPS	PCPR, NGO
Rozwijanie usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	2025-2027	OPS	UM, NGO



Cel ogólny 2. Tworzenie warunków do samodzielnego, bezpiecznego i aktywnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w społeczeństwie			
Działanie	Okres realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
Podnoszenie kompetencji kadr świadczących usługi opiekuńcze	2025-2027	OPS	UM
Rozwój opieki wytchnieniowej	2025-2027	OPS	PCPR, NGO, DPS
Promocja i rozwój usług mobilnych	2025-2027	UM, OPS	PCPR, NGO
Zapewnienie ciepłych posiłków wraz z dowozem	2025-2027	OPS	UM, NGO, wolontariusze
Zwiększenie dostępności do usług transportowych (np. usługa door to door)	2025-2027	OPS	UM, PCPR, NGO
Rozwój usług rehabilitacji ruchowej oraz terapii integracji sensorycznej	2025-2027	UM, placówki ochrony zdrowia	NGO, OPS, PPP, placówki oświatowe
Likwidacja barier architektonicznych	2025-2027	UM	NGO, PCPR
Rozwój metod komunikowania się osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności i wspomagających systemów komunikacji	2025-2027	OPS, PPP, placówki oświatowe	PCPR, NGO, placówki ochrony zdrowia
Zwiększenia dostępności do informacji o oferowanych formach wsparcia	2025-2027	OPS, UM	BP, CAK, WTZ, UTW, NGO, lokalne media
Działania wspierające opiekunów faktycznych – wsparcie wytchnieniowe, poradnictwo, edukacja i grupy wsparcia	2025-2027	OPS	PCPR, NGO, DPS
Cel operacyjny 2.2. Rozwój dostępnego mieszkalnictwa wspomaganego			
Tworzenie mieszkań wspomaganych	2025-2027	UM, OPS	PCPR, NGO
Modernizacja zasobów mieszkaniowych z myślą o potrzebach osób z niepełnosprawnościami	2025-2027	UM	NGO, OPS
Cel operacyjny 2.3. Wspieranie aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami			
Prowadzenie centrów aktywności osób z niepełnosprawnościami	2025-2027	OPS, NGO	BP, CAK, CAL, placówki oświatowe



Cel ogólny 2. Tworzenie warunków do samodzielnego, bezpiecznego i aktywnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w społeczeństwie			
Działanie	Okres realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
Wsparcie w wejściu na rynek pracy	2025-2027	PUP, OPS, PCPR	NGO, lokalni przedsiębiorcy
Organizowanie wydarzeń integracyjnych i kampanii społecznych nastawionych na budowanie pozytywnego wizerunku osoby z niepełnosprawnością	2025-2027	OPS, UM	NGO, CAL, lokalne media, placówki oświatowe
Organizowanie imprez kulturalnych i rekreacyjnych, w których mogą uczestniczyć osoby z niepełnosprawnościami	2025-2027	UM, OPS	PCPR, CAK, BP, OSiR, NGO, CAL, kluby sportowe
Cel operacyjny 2.4. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami			
Prowadzenie grup wsparcia i poradnictwa	2025-2027	OPS	NGO, PCPR, WTZ, CAL
Wsparcie szkoleniowe, specjalistyczne i psychologiczne dla opiekunów osób wymagających wsparcia	2025-2027	OPS, NGO	PCPR, PPP, WTZ
Wspieranie dobrostanu psychicznego i przeciwdziałanie wypaleniu (zawodowemu i opiekuńczemu) poprzez działania profilaktyczne i edukacyjne	2025-2027	OPS	NGO, PCPR, UTW, PUP, Klub seniora, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
Utworzenie lokalnej wypożyczalni sprzętu pielęgnacyjnego i rehabilitacyjnego, z możliwością wypożyczenia wózków, łóżek, chodzików i innego wyposażenia wspierającego opiekę domową nad osobami niesamodzielnymi	2025-2027	OPS	UM, placówki ochrony zdrowia, PCPR

Źródło: opracowanie własne.



Rodzina jest podstawowym środowiskiem wychowawczym i społecznym dziecka, dlatego kluczowym celem polityki społecznej powinno być **zagwarantowanie bezpiecznego i wspierającego środowiska do życia oraz wzmacnianie jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej**, które mogą prowadzić do rozdzielenia dziecka z rodzinom. Skuteczne wsparcie rodziny – szczególnie tej przeżywającej trudności – ma na celu zapewnienie dziecku bezpiecznego, stabilnego i sprzyjającego rozwojowi otoczenia.



Tabela 30. Wsparcie dziecka i rodziny

Cel ogólny 3. Zagwarantowanie bezpiecznego i wspierającego środowiska rodzinnego oraz warunków do prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży			
Działanie	Okres realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
Cel operacyjny 3.1. Wzmacnianie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych			
Rozwój pracy socjalnej ukierunkowanej na rodzinę	2025-2027	OPS	PCPR
Zwiększenie dostępności do usług asystenta rodziny	2025-2027	OPS	-
Rozszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego	2025-2027	OPS, PCPR	NGO, PPP
Tworzenie lokalnych punktów informacyjno-konsultacyjno-wspierających dla rodzin	2025-2027	OPS, UM	NGO, GKRPA, CAL, placówki oświatowe
Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz promowania właściwych relacji rodzinnych	2025-2027	UM, OPS, NGO, placówki oświatowe	PCPR, CAK, BP, CAL, lokalne media
Tworzenie grup wsparcia dla rodzin	2025-2027	OPS, GKRPA	NGO, PPP, ZI, placówki oświatowe
Wspieranie dobrostanu psychicznego i przeciwdziałanie wypaleniu (zawodowemu i opiekuńczemu) poprzez działania profilaktyczne i edukacyjne	2025-2027	OPS	NGO, PCPR, UTW, PUP, Klub seniora, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
Rozwój form opieki nad dziećmi do lat 3	2025-2027	UM	NGO
Wspieranie roli kobiety w rodzinie i społeczeństwie poprzez spotkania i warsztaty	2025-2027	OPS, NGO	-
Cel operacyjny 3.2. Rozwój form wsparcia dla dzieci i młodzieży			
Tworzenie i rozwijanie działalności placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego	2025-2027	OPS, UM, NGO	placówki oświatowe
Realizowanie programów profilaktycznych i wychowawczych	2025-2027	OPS, placówki oświatowe	NGO, GKRPA, PPP
Rozwój oferty zajęć, w tym socjoterapeutycznych,	2025-2027	placówki oświatowe	OPS, NGO, PPP



Cel ogólny 3. Zagwarantowanie bezpiecznego i wspierającego środowiska rodzinnego oraz warunków do prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży			
Działanie	Okres realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
terapeutycznych i wyrównawczych			
Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, zwłaszcza tych w trudnej sytuacji życiowej	2025-2027	OPS, CAK, BP, OSiR	NGO, CAL, placówki oświatowe, kluby sportowe
Organizacja zajęć rozwojowych dla małych dzieci	2025-2027	OPS, żłobki i przedszkola publiczne	BP, NGO, PPP, placówki ochrony zdrowia
Doradztwo zawodowe dla młodzieży, w tym dla osób z niepełnosprawnościami	2025-2027	PUP, placówki oświatowe	OPS, PPP, PCPR, NGO, lokalni przedsiębiorcy
Wzmacnianie zaangażowania społecznego dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym	2025-2027	UM, OPS	NGO, BP, CAK, placówki oświatowe
Cel operacyjny 3.3. Wspieranie rodzin zastępczych i pieczy zastępczej			
Wsparcie szkoleniowe, finansowe i psychologiczne dla rodzin zastępczych	2025-2027	PCPR	OPS, NGO
Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej	2025-2027	PCPR	OPS, NGO
Promowanie tworzenia rodzin wspierających	2025-2027	OPS	PCPR, NGO, lokalne media
Cel operacyjny 3.4. Wczesne wykrywanie kryzysów i przeciwdziałanie przemocy domowej			
Wsparcie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego	2025-2027	UM, OPS	KPP, GKRPA, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia
Praca socjalna z rodzinami zagrożonymi przemocą lub kryzysem	2025-2027	OPS	NGO, PCPR
Prowadzenie kampanii i działań edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy i promocji zdrowia psychicznego	2025-2027	UM, OPS, KPP, placówki oświatowe	NGO, CAL, lokalne media



Cel ogólny 3. Zagwarantowanie bezpiecznego i wspierającego środowiska rodzinnego oraz warunków do prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży			
Działanie	Okres realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
Wsparcie dla osób i rodzin doświadczających przemocy	2025-2027	OPS	PCPR, NGO, PPP, ZI, KPP
Współpraca służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i zwalczanie sytuacji kryzysowych	2025-2027	OPS, KPP, ZI	placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe
Wspieranie roli kobiety w rodzinie i społeczeństwie poprzez spotkania i warsztaty	2025-2027	OPS, NGO	-
Cel operacyjny 3.5. Przeciwdziałanie uzależnieniom			
Realizacja programów edukacyjnych i profilaktycznych w szkołach	2025-2027	OPS, placówki oświatowe	NGO, GKRPA, PPP
Wspieranie osób uzależnionych i współuzależnionych poprzez działalność grup wsparcia i poradnictwo	2025-2027	OPS, PCPR	NGO, PCPR, placówki ochrony zdrowia
Utworzenie punktu konsultacyjnego dla mieszkańców	2025-2027	OPS, GKRPA	UM, NGO, ZI
Organizacja kampanii informacyjnych o zagrożeniach i dostępnych formach pomocy	2025-2027	UM, OPS	CAK, BP, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, lokalne media

Źródło: opracowanie własne.

Zdrowie psychiczne jest integralną częścią dobrostanu człowieka i warunkiem aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, edukacyjnym i zawodowym. Kryzysy psychiczne mogą dotknąć każdego – niezależnie od wieku, statusu społecznego, czy sytuacji życiowej – i często wymagają szybkiego, skoordynowanego oraz dostępnego wsparcia. Brak odpowiednio rozwiniętego systemu pomocy może prowadzić do izolacji, wykluczenia społecznego, a w skrajnych przypadkach do hospitalizacji i zerwania więzi z otoczeniem. Kluczowe jest zatem **zorganizowanie kompleksowej i skutecznej pomocy**, która umożliwi osobom doświadczającym kryzysu zdrowia psychicznego odzyskanie stabilności i samodzielności.



Tabela 31. Wsparcie osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Cel ogólny 4. Zorganizowanie kompleksowej i skutecznej pomocy dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego, umożliwiającej odzyskanie stabilności i samodzielności			
Działanie	Okres realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
Cel operacyjny 4.1. Zapewnienie dostępu do wczesnej interwencji i kompleksowego wsparcia			
Rozwój punktów pierwszego kontaktu i poradnictwa psychologicznego	2025-2027	OPS	NGO, placówki ochrony zdrowia
Zwiększenie dostępności do wsparcia psychologa w szkołach, świetlicach, klubach itp.	2025-2027	OPS, placówki oświatowe	NGO, PPP
Organizowanie w szkołach działań z udziałem specjalisty z zakresu zdrowia psychicznego	2025-2027	placówki oświatowe	OPS, NGO, PPP, placówki ochrony zdrowia
Prowadzenie wczesnej diagnostyki i interwencji w zaburzeniach rozwoju u dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym	2025-2027	placówki oświatowe	OPS, NGO, PPP, placówki ochrony zdrowia
Zwiększenia dostępności do informacji o oferowanych formach wsparcia	2025-2027	OPS, UM	NGO, lokalne media
Działania aktywizujące i wspierające kobiety z rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem – poradnictwo, warsztaty, indywidualne wsparcie, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	2025-2027	OPS, UM	NGO, PUP, placówki ochrony zdrowia
Cel operacyjny 4.2. Rozwój środowiskowych form opieki			
Rozwój usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2025-2027	UM, OPS	PCPR, NGO
Rozwój usług asystenckich	2025-2027	OPS	PCPR, NGO, placówki ochrony zdrowia
Tworzenie i rozwój ośrodków wsparcia	2025-2027	UG, OPS	NGO, PCPR, CAL
Rozwój mieszkalnictwa wspomaganego dla osób doświadczających kryzysu	2025-2027	UG, OPS	NGO, PCPR



Cel ogólny 4. Zorganizowanie kompleksowej i skutecznej pomocy dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego, umożliwiającej odzyskanie stabilności i samodzielności			
Działanie	Okres realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
Cel operacyjny 4.3. Wzmacnianie samodzielności i aktywności społecznej osób doświadczających kryzysu zdrowia psychicznego			
Rozwój centrów aktywności, klubów samopomocy, grup wsparcia itp.	2025-2027	OPS, NGO	CAL, placówki oświatowe
Wsparcie edukacyjne i zawodowe osób w kryzysie	2025-2027	OPS, PUP	NGO, lokalni przedsiębiorcy
Podejmowanie działań informacyjnych, integracyjnych i przeciwdziałanie stygmatyzacji	2025-2027	OPS, UM, CAL	NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, lokalne media
Cel operacyjny 4.4. Wsparcie rodzin i opiekunów osób z trudnościami natury psychicznej			
Prowadzenie grup wsparcia i edukacji dla rodzin	2025-2027	OPS	PCPR, PPP, NGO
Zwiększenie dostępności do terapii i poradnictwa	2025-2027	OPS	PCPR, PPP, NGO

Źródło: opracowanie własne.

Bezdomność to złożony kryzys życiowy wynikający z nagromadzenia problemów społecznych, zdrowotnych, rodzinnych i ekonomicznych. Osoby doświadczające bezdomności są jedną z najbardziej wykluczonych grup społecznych, narażoną na chroniczne ubóstwo, marginalizację i brak dostępu do podstawowych usług. Choć problem bezdomności nie występuje obecnie w Gminie Krosno Odrzańskie w sposób nasilony, przewidziano podjęcie działań mających na celu **zapewnienie kompleksowego wsparcia osobom go doświadczającym**, które prowadzi do rzeczywistego procesu wychodzenia z bezdomności i odzyskiwania samodzielności.

Tabela 32. Wsparcie osób w kryzysie bezdomności

Cel ogólny 5. Tworzenie bezpiecznych warunków życia oraz wsparcia prowadzącego do wyjścia z bezdomności i reintegracji społecznej			
Działanie	Okres realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
Cel operacyjny 5.1. Rozwój usług prewencyjnych dla osób zagrożonych bezdomnością			
Monitorowanie sytuacji mieszkaniowej osób	2025-2027	OPS	UM



Cel ogólny 5. Tworzenie bezpiecznych warunków życia oraz wsparcia prowadzącego do wyjścia z bezdomności i reintegracji społecznej

Działanie	Okres realizacji	Realizatorzy	Partnerzy
korzystających z pomocy społecznej			
Prowadzenie działań ochronnych wobec osób opuszczających instytucje (w tym pieczę zastępczą, zakład karny)	2025-2027	OPS, PCPR	NGO
Rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomagane	2025-2027	OPS, UM	NGO
Zintensyfikowanie współpracy międzysektorowej w zakresie kompleksowej pomocy osobom w kryzysie bezdomności	2025-2027	OPS	NGO, POZ, PUP, KPP

Cel operacyjny 5.2. Rozwój usług przeznaczonych dla osób w kryzysie bezdomności

Zwiększenie dostępności do pracy socjalnej	2025-2027	OPS	PCPR
Rozwój streetworkingu	2025-2027	OPS	NGO, PCPR, KPP
Zapewnienie schronienia osobom tego pozbawionym	2025-2027	OPS	NGO
Reintegracja społeczno-zawodowa	2025-2027	OPS, PUP	NGO, CAL, lokalni przedsiębiorcy
Wsparcie psychologiczne i terapeutyczne	2025-2027	OPS	NGO, POZ, PPP
Pomoc finansowa, rzeczowa i usługowa		OPS	UM, NGO, CAL
Rozwój programów wychodzenia z bezdomności	2025-2027	OPS	UM
Zwiększenie dostępności do informacji o oferowanych formach wsparcia	2025-2027	OPS, UM	NGO, BP, CAL, lokalne media

Źródło: opracowanie własne.



Zakładane rezultaty realizacji Planu

Proces deinstytucjonalizacji zakłada osiągnięcie trwałych i mierzalnych efektów, zarówno w wymiarze systemowym, jak i indywidualnym. Zakładane rezultaty stanowią podstawę oceny skuteczności realizowanych działań oraz punkt odniesienia dla dalszego planowania polityki społecznej opartej na wsparciu środowiskowym.

Realizacja Planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie na lata 2025-2027 ma prowadzić do:

- zwiększenia dostępności usług środowiskowych, w tym usług opiekuńczych, asystenckich, mieszkaniowych, terapeutycznych i aktywizacyjnych, świadczonych w miejscu zamieszkania osoby lub w jej bezpośrednim otoczeniu,
- zwiększenia dostępności do informacji o oferowanych formach wsparcia, ze szczególnym uwzględnieniem osób wykluczonych z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia itp.
- zmniejszenia liczby osób kierowanych i przebywających w instytucjach całodobowych, poprzez rozwój alternatywnych form wsparcia,
- wzmocnienia roli społeczności lokalnych i rodzin w procesie opieki i integracji społecznej, poprzez tworzenie lokalnych sieci wsparcia i wzmacnianie kompetencji opiekunów nieformalnych,
- podniesienia jakości życia osób objętych wsparciem, mierzonej wzrostem samodzielności, poczuciem bezpieczeństwa, dostępem do decyzji i możliwości wyboru,
- zwiększenia udziału osób potrzebujących wsparcia w życiu społecznym i obywatelskim, np. poprzez rozwój usług wspierających aktywność społeczną, wolontariat, udział w konsultacjach i grupach samopomocowych,
- poprawy sytuacji osób opiekujących się bliskimi (np. opiekunów osób starszych i z niepełnosprawnościami), np. poprzez wprowadzenie usług wytchnieniowych i programów wsparcia,
- rozwijania usług opartych na technologiach cyfrowych (e-usługi społeczne, teleopieka, aplikacje wspierające samodzielność), szczególnie z myślą o osobach w wieku senioralnym lub z ograniczoną mobilnością,
- podniesienia kompetencji kadr i instytucji systemu wsparcia, w tym pracowników socjalnych, asystentów i terapeutów,
- zintegrowania i koordynacji działań różnych instytucji realizujących usługi społeczne na poziomie lokalnym, w celu zapewnienia kompleksowego i spójnego systemu wsparcia dla mieszkańców, np. poprzez utworzenie Centrum Usług Społecznych.



Ramy finansowe i źródła finansowania

Skuteczna realizacja Planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie na lata 2025-2027 wymaga zapewnienia odpowiednich źródeł finansowania, które umożliwią rozwój i utrzymanie wysokiej jakości usług środowiskowych. Ramy finansowe stanowią jeden z kluczowych filarów Planu deinstytucjonalizacji, ponieważ determinują zarówno zakres możliwych działań, jak i tempo ich wdrażania.

Aby w realny sposób określić koszty realizacji niniejszego Planu, analizie poddano wysokość wydatków budżetowych przeznaczanych dotychczas na pomoc społeczną. Na przestrzeni lat 2022-2024 kwota środków przeznaczanych na ten cel uległa wzrostowi, co prezentuje poniższa tabela. Kwota przeznaczona na dział 852 w 2024 roku uwzględniała również środki wydatkowane na rzecz usuwania skutków klęsk żywiołowych, z kolei wysokie kwoty odnotowane w dziale 855 w latach 2022-2023 związane były z wypłatą świadczeń wychowawczych, które ostatecznie przejął ZUS.

Tabela 33. Środki finansowe przeznaczane z budżetu Gminy na wydatki w obszarze pomocy społecznej w latach 2022-2024 [zł]

Dział	Wyszczególnienie	2022	2023	2024
851	Ochrona zdrowia	670 212	390 332	0
852	Pomoc społeczna	5 662 285	5 195 974	14 900 945
853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1 452 898	97 000	84 921
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	46 609	32 783	0
855	Rodzina	16 964 928	20 511 759	13 222 477
OGÓŁEM		24 796 932	26 227 848	28 208 343

Źródło: opracowanie własne na podstawie OZPS za 2022, 2023 i 2024 rok.

Zgodnie z danymi zawartymi w poprzedniej tabeli, szacuje się, że wydatki na realizację zadań z zakresu polityki społecznej będą wynosić średnio ok. 28 mln zł rocznie. Na wysokość tych wydatków wpływają zarówno możliwości finansowe Gminy, jak i zmiany w otoczeniu prawnym i społecznym, takie jak wprowadzanie nowych programów rządowych oraz zmieniające się potrzeby mieszkańców. Kwoty te będą corocznie aktualizowane i określone w uchwałach budżetowych.

Poza środkami własnymi budżetu Gminy, Plan zakłada wykorzystanie następujących źródeł finansowania:

- Środki krajowe, w tym dotacje celowe z budżetu państwa na rozwój usług społecznych i inwestycje infrastrukturalne,



Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie

- Fundusze europejskie, w szczególności z programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+),
- Programy rządowe i fundusze celowe, takie jak środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON),
- Wkład własny beneficjentów i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych, wspólnot lokalnych i podmiotów ekonomii społecznej.

System wdrażania

Skuteczność realizacji Planu deinstytucjonalizacji w dużej mierze zależy od dobrze zaplanowanego i zintegrowanego systemu wdrażania. System ten obejmuje strukturę organizacyjną, podział odpowiedzialności, mechanizmy zarządzania, monitorowania i ewaluacji, a także działania wspierające, takie jak komunikacja, szkolenia oraz współpraca międzysektorowa.

Za ogólną koordynację wdrażania Planu odpowiada Urząd Miasta w Krośnie Odrzańskim. Rozwojowi i integracji usług społecznych na obszarze Gminy Krosno Odrzańskie ma służyć utworzenie na jej terenie Centrum Usług Społecznych, które będzie źródłem informacji o usługach społecznych a także koordynatorem oferowanych usług społecznych. Do zadań CUS będzie należało w szczególności zarządzanie wdrożeniem niniejszego Planu, uzgadnianie z partnerami potrzeb oraz zadań do realizacji, a także prowadzenie bieżącego monitoringu i ewaluacji działań.

Wdrożenie Planu będzie oparte na analizie poziomu realizacji celów przy użyciu przypisanych do nich wskaźników. Umożliwi to ocenę faktycznych postępów w zakresie rozwijania i świadczenia usług społecznych.

Lokalny plan rozwoju usług społecznych u deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie na lata 2025-2027 uwzględnia udział szerokiego grona interesariuszy – instytucji publicznych, organizacji pozarządowych innych podmiotów prowadzących działania w obszarze polityki społecznej, a przede wszystkim mieszkańców Gminy, którzy stanowią główną grupę beneficjentów planowanych działań. Warunkiem skuteczności działania będzie efektywna współpraca i jasne mechanizmy koordynacji między wszystkimi zaangażowanymi stronami.



Monitoring i ewaluacja

Monitoring to systematyczne, regularne zbieranie, analizowanie i ocena informacji na temat przebiegu realizacji działań. Jego głównym celem jest bieżące śledzenie postępów, ocena skuteczności wdrażanych działań oraz podejmowanie decyzji korygujących, tak aby osiągnąć zakładane cele i zapewniać wysoką jakość usług.

Za monitoring wdrażania Planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie na lata 2025-2027 odpowiadać będzie Koordynator ds. deinstytucjonalizacji lub Zespół powołany w strukturze JST, w którego skład wchodzić mogą przedstawiciele OPS, Urzędu Miasta, partnerzy społeczni i instytucjonalni, przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz osoby z doświadczeniem korzystania z usług.

Monitoring ma zapewniać przejrzystość i rozliczalność wobec interesariuszy oraz umożliwiać identyfikację barier i ryzyka w procesie wdrażania Planu. Będzie prowadzony poprzez analizę danych statystycznych i sporządzanie okresowych sprawozdań z realizacji zadań. Jego wyniki będą przedstawiane w formie corocznego Raportu i upubliczniane na stronie internetowej Gminy. Przydatny w procesie mierzenia postępów będzie zestaw wskaźników przedstawionych w kolejnej tabeli.

Tabela 34. Wskaźniki monitoringu

Wskaźnik	Wartość bazowa	Oczekiwany trend zmian
Liczba mieszkańców Gminy	16 942	wzrost/ stabilizacja
Przyrost naturalny na 1 000 ludności [‰]	-4,93	wzrost
Saldo migracji na 1 000 ludności [‰]	-4,23	wzrost
Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców zarejestrowanych w PUP [%]	24,2	spadek
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezrobocia	67	spadek
Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1 000 ludności [‰]	126	wzrost
Liczba spotkań tematycznych na temat rozwoju własnej działalności gospodarczej przeprowadzonych przez Centrum Aktywności Lokalnej	4	wzrost
Liczba lokali komunalnych	199	wzrost
Liczba lokali socjalnych	130	wzrost
Liczba mieszkań wspomaganych	2	wzrost



Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie

Wskaźnik	Wartość bazowa	Oczekiwany trend zmian
Liczba mieszkań w lokalowym zasobie Gminy dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności	25	wzrost
Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych [%]	95,7	wzrost
Liczba funkcjonujących w Gminie przedszkoli	7	stabilizacja
Liczba dzieci oczekujących na liście rezerwowej przedszkoli	0	stabilizacja
Odsetek dzieci w wieku 3-4 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%]	91,3	wzrost
Liczba funkcjonujących w Gminie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3	2	wzrost
Liczba uczniów objętych wsparciem w formie stypendiów	16	wzrost
Liczba godzin warsztatów dla dzieci i młodzieży zrealizowanych przez Centrum Aktywności Lokalnej	40	wzrost
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	312	spadek/ stabilizacja
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	182	spadek
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	16	spadek
Liczba działających w Gminie asystentów rodziny	1	wzrost/ stabilizacja
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	15	stabilizacja
Liczba wydanych KDR	255	wzrost
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	49	spadek
Liczba funkcjonujących rodzin wspierających	0	wzrost
Liczba świadczeń niepieniężnych przyznanych w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”	39	wzrost
Liczba funkcjonujących w Gminie PWD	1	wzrost/ stabilizacja
Liczba wszczętych procedur NK	25	spadek
Liczba osób dotkniętych problemem przemocy domowej objętych wsparciem w ramach procedury Niebieskie Karty	60	spadek
Liczba lokalnych linii telefonicznych oferujących wsparcie dla osób doznających przemocy domowej	0	wzrost
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy domowej	0	stabilizacja
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	171	spadek



Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie

Wskaźnik	Wartość bazowa	Oczekiwany trend zmian
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu alkoholizmu	36	spadek
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu narkomanii	4	spadek
Liczba dzieci uczestniczących w programach profilaktycznych	1 438	stabilizacja
Liczba dzieci objętych opieką psychologiczno-pedagogiczną w szkołach	1 553	wzrost
Liczba zrealizowanych programów zdrowotnych/profilaktycznych	10	wzrost
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności	141	spadek
Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy [%]	25,1	stabilizacja
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej	196	stabilizacja
Liczba osób przebywających w DPS, za których odpłatność ponosiła Gmina	34	stabilizacja
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	22	stabilizacja
Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	0	wzrost
Liczba osób objętych wsparciem w ramach usług sąsiedzkich	brak danych	wzrost
Liczba funkcjonujących w Gminie WTZ	1	wzrost/ stabilizacja
Liczba osób korzystających ze wsparcia AOON	14	wzrost
Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej	8	wzrost
Liczba osób wyposażonych w opaski bezpieczeństwa	34	wzrost
Liczba funkcjonujących gminnych Klubów Seniora	0	wzrost
Liczba słuchaczy UTW	54	wzrost
Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach integracyjnych, edukacyjnych i rekreacyjnych	1 071	wzrost
Liczba osób o ograniczonej mobilności objętych usługami transportowymi	5	wzrost
Liczba budynków użyteczności publicznej, w których występują bariery architektoniczne	5	spadek
Liczba zrealizowanych szkoleń/porad dla opiekunów osób zależnych	brak danych	wzrost
Liczba opiekunów osób zależnych uczestniczących w szkoleniach	brak danych	wzrost
Liczba zorganizowanych imprez dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	46	wzrost



Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie

Wskaźnik	Wartość bazowa	Oczekiwany trend zmian
Liczba zorganizowanych wydarzeń/kampanii społecznych nastawionych na budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych oraz z niepełnosprawnościami	53	wzrost
Liczba zrealizowanych wydarzeń w ramach integracji międzypokoleniowej	21	wzrost
Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu ubóstwa	184	spadek
Liczba osób korzystających z pomocy z powodu bezdomności	12	spadek
Liczba zrealizowanych kampanii/akcji edukacyjnych o tematyce przeciwdziałania przemocy	0	wzrost
Liczba zrealizowanych kampanii/akcji edukacyjnych o tematyce przeciwdziałania uzależnieniom	4	wzrost
Liczba zrealizowanych kampanii/akcji edukacyjnych o tematyce profilaktyki zdrowia, w tym zdrowia psychicznego	2	wzrost
Liczba funkcjonujących dziennych form pobytu i wsparcia dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego	2	wzrost
Liczba funkcjonujących grup wsparcia	1	wzrost
Odsetek mieszkańców deklarujących znajomość instytucji pomocowych dostępnych w Gminie [%]	86,4	wzrost
Liczba działań podjętych w celu promocji wolontariatu	0	wzrost
Liczba wydrukowanych materiałów informacyjnych/edukacyjnych dla mieszkańców Gminy z zakresu profilaktyki zdrowotnej	3 000	wzrost
Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 ludności [‰]	4,3	wzrost
Liczba czytelników bibliotek publicznych na 1 000 ludności [‰]	124	wzrost
Powierzchnia lasów przypadająca na 1 mieszkańca [ar]	60,6	wzrost
Liczba szkoleń, w których uczestniczyli pracownicy pomocy społecznej	10	wzrost
Liczba funkcjonujących Centrów Usług Społecznych	0	1

Źródło: opracowanie własne.



Ewaluacja to proces oceny oddziaływań pod kątem ich skuteczności, efektywności, trafności i wpływu. Będzie prowadzona na dwóch poziomach:

- ewaluacja bieżąca – przeprowadzana raz do roku w formie wewnętrznego przeglądu realizacji Planu, służy do dostosowania działań do zmieniających się warunków i potrzeb,
- ewaluacja końcowa – przeprowadzona po zakończeniu realizacji Planu, tj. w 2028 roku. Obejmuje całościową ocenę skuteczności, trwałości i wpływu podejmowanych działań. Może być zlecona podmiotowi zewnętrznemu.

Wnioski i rekomendacje płynące z procesu ewaluacji będą stanowiły podstawę do bieżących korekt, aktualizacji Planu oraz planowania kolejnych etapów działań, tak by system wsparcia był jak najlepiej dostosowany do lokalnych potrzeb.



Podsumowanie

Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie na lata 2025-2027 jest kluczowym krokiem w kierunku transformacji systemu opieki społecznej, który ma na celu przeniesienie wsparcia z instytucji zamkniętych do form usług świadczonych w najbliższym środowisku osób wymagających pomocy.

Celem planu jest przede wszystkim zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, zdrowotnych oraz wsparcia społecznego w codziennym życiu, a także umożliwienie beneficjentom, ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami, seniorów oraz rodzin w kryzysach, powrotu do samodzielności i aktywnego uczestnictwa w społeczeństwie.

Plan ten jest dynamicznym i długofalowym procesem, który wymaga zaangażowania różnych podmiotów. Warto podkreślić, że skuteczna deinstytucjonalizacja wymaga również odpowiednich inwestycji w zasoby, zarówno ludzkie, jak i materialne, aby zapewnić efektywność i trwałość wprowadzanych zmian.

Plany działań na rzecz deinstytucjonalizacji oraz rozwoju usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności powinny opierać się na informacjach zgromadzonych w trakcie oceny bieżącej sytuacji. Przeprowadzona diagnoza opracowana została z uwzględnieniem najważniejszych zasad prowadzenia analiz strategicznych. Jej celem było nie tylko zebranie danych statystycznych, ale przede wszystkim stworzenie wielowymiarowego i realistycznego obrazu lokalnej społeczności, uwzględniającego różnorodne perspektywy i potrzeby mieszkańców. Objęła szeroki zakres obszarów tematycznych: od demografii i edukacji, przez rynek pracy, kulturę, opiekę społeczną, aż po aktywność obywatelską, integrację społeczną i warunki życia mieszkańców. Dzięki temu możliwe było uchwycenie wzajemnych powiązań i zależności między poszczególnymi obszarami funkcjonowania Gminy.

Opracowanie uwzględnia zarówno dane ilościowe, jak i jakościowe. Pozwoliło to nie tylko zidentyfikować konkretne problemy, ale także zrozumieć ich przyczyny i lokalne uwarunkowania. Diagnoza nie koncentruje się wyłącznie na deficytach ale wskazuje także potencjały i zasoby społeczności.

W proces diagnozowania włączono mieszkańców oraz pracowników podmiotów i instytucji realizujących działania w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej. Przeprowadzono badanie ankietowe, wywiady oraz konsultacje społeczne, podczas których lokalna społeczność mogła dzielić się swoimi opiniami, potrzebami



Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie i pomysłami. To podejście zwiększa trafność dokumentu i wzmacnia jego społeczny charakter.

Dzięki spełnieniu powyższych warunków przeprowadzona diagnoza stanowiła solidną podstawę do formułowania celów, działań i kierunków polityki społecznej i rozwojowej Gminy Krosno Odrzańskie, adekwatnych do rzeczywistych wyzwań i zasobów lokalnych.



Bibliografia

1. Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.
2. Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody (<https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>).
3. Dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
4. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Krosno Odrzańskie na lata 2022-2025.
5. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na terenie Gminy Krosno Odrzańskie na lata 2024-2027.
6. Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 pn. „Rodzina to My, zawsze razem”.
7. Krajowy Rejestr Kół Gospodyń Wiejskich (<https://krkgw.arimr.gov.pl/>).
8. Mapa Egzaminów Ministerstwa Edukacji Narodowej (<https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>).
9. Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok.
10. Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych.
11. Powiatowy Urząd Pracy w Krośnie Odrzańskim (<https://krosnoodrzanskie.praca.gov.pl/>).
12. Sprawozdanie z wykonania budżetu w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2022 roku.
13. Sprawozdanie z realizacji działań z zakresu profilaktyki przeciwalkoholowej ujętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2023.
14. Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego za rok 2024.
15. Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2022, 2023 i 2024 rok.
16. Strategia Demograficzna 2040.
17. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Krosno-Odrzańskie na lata 2016-2025.
18. Strategia Rozwoju Usług Społecznych – polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.).
19. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).
20. Strategia na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030.



Spis rycin, tabel i wykresów

Spis rycin

Rycina 1. Lokalizacja Gminy Krosno Odrzańskie na tle powiatu krośnieńskiego oraz województwa lubuskiego	8
Rycina 2. Schemat analizy SWOT	91
Rycina 3. Cele ogólne Planu w podziale na pięć podstawowych obszarów	99

Spis tabel

Tabela 1. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2021-2023 [%].....	10
Tabela 2. Współczynnik przyrostu naturalnego na 1 000 ludności w latach 2021-2023 [%]	10
Tabela 3. Saldo migracji na 1 000 mieszkańców w latach 2021-2023 [%].....	10
Tabela 4. Liczb długotrwale bezrobotnych mieszkańców i ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Krośnie Odrzańskim w latach 2022-2024..	12
Tabela 5. Liczba lokali komunalnych oraz socjalnych w Gminie Krosno Odrzańskie w latach 2022-2024.....	14
Tabela 6. Liczba wychowanków placówek oświatowych w 2024 roku.....	14
Tabela 7. Infrastruktura placówek oświatowych w 2024 roku	15
Tabela 8. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli na terenie Gminy Krosno Odrzańskie w latach 2022-2024	15
Tabela 9. Wsparcie stypendialne uczniów z terenu Gminy Krosno Odrzańskie w latach 2022-2024	16
Tabela 10. Dowóz dzieci z terenu Gminy Krosno Odrzańskie do szkół w latach 2022-2024	17
Tabela 11. Wyjazdy OSP z terenu Gminy Krosno Odrzańskie w latach 2022-2024	18
Tabela 12. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024.....	27
Tabela 13. Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych wsparciem w latach 2022-2024	30
Tabela 14. Liczba dzieci z terenu Gminy przebywających w pieczy zastępczej oraz kwota odpłatności z tego tytułu w latach 2022-2024	31
Tabela 15. Liczba osób, które skorzystały ze świadczeń w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2022-2024.....	32



Tabela 16. Działalność ZI oraz grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024	33
Tabela 17. Liczba zakończonych procedur NK w latach 2022-2024.....	34
Tabela 18. Osoby wskazane jako doznające przemocy domowej objęte działaniami w ramach procedury NK w latach 2022-2024	35
Tabela 19. Dane dotyczące podmiotów świadczących opiekę zdrowotną na terenie Gminy Krosno Odrzańskie w latach 2021-2023.....	37
Tabela 20. Dane dotyczące działalności GKRPA w latach 2022-2024	39
Tabela 21. Liczb osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w latach 2022-2024.....	42
Tabela 22. Liczb osób w DPS za które Gmina ponosiła odpłatność oraz kwoty przeznaczone na ten cel w latach 2022-2024	43
Tabela 23. Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych oraz kwota przeznaczona na ten cel w latach 2022-2024.....	52
Tabela 24. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2022-2024.....	53
Tabela 25. Liczba przyznanych zasiłków i kwota przeznaczana na ten cel w latach 2022-2024.....	54
Tabela 26. Powierzchnia lasów w Gminie Krosno Odrzańskie w latach 2021-2023.....	55
Tabela 27. Mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w zakresie realizacji usług społecznych	91
Tabela 28. Wsparcie osób starszych.....	100
Tabela 29. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami.....	102
Tabela 30. Wsparcie dziecka i rodziny.....	106
Tabela 31. Wsparcie osób w kryzysie zdrowia psychicznego.....	109
Tabela 32. Wsparcie osób w kryzysie bezdomności.....	110
Tabela 33. Środki finansowe przeznaczane z budżetu Gminy na wydatki w obszarze pomocy społecznej w latach 2022-2024 [zł].....	113
Tabela 34. Wskaźniki monitoringu.....	115

Spis wykresów

Wykres 1. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w Gminie Krosno Odrzańskie w latach 2021-2023	9
Wykres 2. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Krosno Odrzańskie na tle powiatu krośnieńskiego w latach 2022-2024	11
Wykres 3. Podmioty zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 000 ludności w latach 2021-2023	12



Wykres 4. Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON, liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz ich udział w ogóle zarejestrowanych podmiotów w Gminie Krosno Odrzańskie w latach 2022-2024.....	13
Wykres 5. Główne powody udzielania pomocy społecznej w Gminie w 2024 roku (liczba rodzin).....	28
Wykres 6. Wskaźnik pracy socjalnej w latach 2022-2024 [%].....	29
Wykres 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024	30
Wykres 8. Liczba wszczętych i kontynuowanych procedur NK w latach 2022-2024.....	34
Wykres 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2022-2024.....	36
Wykres 10. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2022-2024.....	38
Wykres 11. Liczba dzieci objętych opieką psychologiczno-pedagogiczną w szkołach w latach 2022-2025.....	40
Wykres 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2024.....	42
Wykres 13. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Krosno Odrzańskie w latach 2021-2023 [%].....	42
Wykres 14. Liczba mieszkańców Gminy korzystających z usług opiekuńczych w latach 2022-2024	43
Wykres 15. Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych w Gminie Krosno Odrzańskie i powiecie krośnieńskim w latach 2021-2023 [%]	47
Wykres 16. Odsetek dzieci w wieku 3-4 lata objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Krosno Odrzańskie i powiecie krośnieńskim w latach 2021-2023 [%]	48
Wykres 17. Wyniki egzaminów ósmoklasisty uczniów z terenu Gminy Krosno Odrzańskie w latach 2022-2024	49
Wykres 18. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2022-2024.....	50
Wykres 19. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w latach 2022-2024.....	51
Wykres 20. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności w latach 2022-2024.....	52
Wykres 21. Liczba czytelników bibliotek publicznych na 1 000 ludności w Gminie Krosno Odrzańskie i powiecie krośnieńskim w latach 2021-2023 [%].....	54
Wykres 22. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Krosno Odrzańskie i powiecie krośnieńskim w latach 2021-2023	56
Wykres 23. Wiek respondentów [%].....	57



Wykres 24. Wykształcenie respondentów [%].....	58
Wykres 25. Sytuacja zawodowa respondentów [%].....	58
Wykres 26. Proszę ocenić stopień nasilenia problemów społecznych w Gminie [%] ...	59
Wykres 27. Które z wymienionych niżej problemów dotyczą bezpośrednio Pana/i? [%]	60
Wykres 28. Czy poza wyżej wymienionymi dostrzega Pan/i inne problemy społeczne na terenie Gminy? [%].....	61
Wykres 29. Jakie grupy są Pana/i zdaniem najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym w Gminie? [%]	62
Wykres 30. Proszę ocenić na ile poszczególne typy usług dedykowanych osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami są potrzebne w Gminie? [%]	64
Wykres 31. Czy dostrzega Pan/i potrzebę świadczenia innych usług społecznych na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w Gminie? [%]	65
Wykres 32. Proszę ocenić na ile poszczególne typy usług społecznych dedykowanych rodzinom są potrzebne w Gminie? [%].....	66
Wykres 33. Czy dostrzega Pan/i potrzebę świadczenia innych usług społecznych na rzecz rodzin w Gminie? [%].....	67
Wykres 34. Proszę ocenić na ile poszczególne typy usług społecznych dedykowanych dzieciom i młodzieży są potrzebne w Gminie? [%]	68
Wykres 35. Czy dostrzega Pan/i potrzebę świadczenia innych usług społecznych na rzecz dzieci i młodzieży w Gminie? [%]	69
Wykres 36. Proszę ocenić na ile poszczególne typy usług społecznych dedykowanych osobom w kryzysie zdrowia psychicznego są potrzebne w Gminie? [%].....	70
Wykres 37. Czy dostrzega Pan/i potrzebę świadczenia innych usług społecznych na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego w Gminie? [%]	72
Wykres 38. Proszę ocenić na ile poszczególne typy usług społecznych dedykowanych osobom w kryzysie bezdomności są potrzebne w Gminie? [%].....	72
Wykres 39. Czy dostrzega Pan/i potrzebę świadczenia innych usług społecznych na rzecz osób w kryzysie bezdomności w Gminie? [%]	73
Wykres 40. Proszę ocenić czy byłby/aby Pan/i gotowa wesprzeć osobę z Pana/i otoczenia w sytuacji dla niej kryzysowej (np. podczas choroby, po wypadku lub operacji, podczas kryzysu emocjonalnego)? [%].....	74
Wykres 41. Na czyją pomoc mógłby/aby Pan/i liczyć w sytuacji kryzysowej (np. podczas choroby, po wypadku lub operacji, podczas kryzysu emocjonalnego)? [%].....	75
Wykres 42. Czy jest jakaś inna osoba/instytucja, której nie wymieniono powyżej, a do której mógłby/aby się Pan/i zgłosić po pomoc? [%].....	76
Wykres 43. Czy należy Pan/i do którejś z wymienionych poniżej grup osób? [%]	77
Wykres 44. Czy zna Pan/i instytucje świadczące pomoc społeczną w Gminie? [%]	77



Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie

Wykres 45. Skąd czerpie Pan/i wiedzę na temat usług społecznych świadczonych w Gminie? [%]	78
Wykres 46. W jaki sposób w Pana/i opinii można rozpowszechniać wiedzę na temat usług społecznych świadczonych w Gminie? [%]	79
Wykres 47. Czy uważa Pan/i, że dostępność usług społecznych oferowanych w części miejskiej i wiejskiej Gminy Krosno Odrzańskie jest zbliżona? [%].....	80
Wykres 48. Czy zdecydowałby/aby się Pan/i na korzystanie z odpłatnych usług społecznych w przyszłości, przy założeniu, że kwestia odpłatności wiąże się z większą dostępnością usług? [%]	80

UZASADNIENIE

Deinstytucjonalizacja to jeden z kluczowych kierunków współczesnej polityki społecznej, promowany zarówno na poziomie krajowym, jak i unijnym. Jej istotą jest przechodzenie od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w środowisku lokalnym, blisko miejsca zamieszkania osób wymagających wsparcia. Samorządy lokalne odgrywają w tym procesie szczególną rolę – to one znają najlepiej potrzeby swoich mieszkańców i są odpowiedzialne za kształtowanie lokalnych usług społecznych.

Odpowiedzią Gminy Krosno Odrzańskie na współczesne wyzwania w tym obszarze – takie jak starzenie się społeczeństwa, wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami i wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, zmiany na rynku pracy, nowe formy wykluczenia społecznego czy ryzyka związane z pandemią i zmianami klimatycznymi – jest opracowanie Lokalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie na lata 2025-2027. Dokument ten stanowi wyraz zaangażowania Gminy Krosno Odrzańskie w rozwój nowoczesnych, zintegrowanych i dostępnych usług społecznych, odpowiadający realnym potrzebom mieszkańców.

Plan ma charakter strategiczny i operacyjny. W części diagnostycznej przedstawiono analizę sytuacji społecznej w gminie oraz funkcjonujących obecnie form wsparcia, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb grup zagrożonych wykluczeniem. Część wdrożeniowa zawiera z kolei wyznaczone cele operacyjne, kierunki działań, oczekiwane rezultaty, wskaźniki realizacji, a także źródła finansowania i ramy organizacyjne niezbędne do skutecznego wdrożenia zaplanowanych rozwiązań.

Przyjęcie uchwały w sprawie zatwierdzenia Lokalnego planu rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w Gminie Krosno Odrzańskie na lata 2025-2027 nie tylko pozwoli skutecznie rozwijać usługi społeczne na swoim terenie, ale także aplikować o środki zewnętrzne na ich realizację – w tym z programów krajowych i funduszy europejskich nowej perspektywy finansowej.

Podjęcie uchwały nie rodzi skutków finansowych dla budżetu Gminy Krosno Odrzańskie. W związku z powyższym, uznaje się za zasadne przyjęcie niniejszej uchwały.